

МАЗМҰНЫ

Қазақстандықтардың кірісінің өсуі	
Бағаның өсуін шектеу, инфляцияға қарсы күрес	
Халыққа медициналық қызмет көрсетуді жақсарту	
Зейнетақымен қамсыздандыру.....	
Әлеуметтік қорғау жүйесін дамыту.....	
Ана мен отбасын қолдау	
Халықты еңбекпен қамтамасыз ету	
Еңбек құқықтарын тиімді қорғау	
Білім беруді дамыту.....	
Тұрғын үймен қамтамасыз ету.....	
Коммуналдық инфрақұрылым	
Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту.....	
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ымырасыз күрес	
Мемлекеттік қызметшілер жұмысының тиімділігін арттыру	
Азаматтарды қылмыстан сенімді қорғау	
Жолдарда қауіпсіздікті қамтамасыз ету	
Сот жүйесін жетілдіру	
Білімге негізделген бәсекеге қабілетті экономиканы дамыту	
Жер қойнауын пайдаланудан түскен кірісітерді тиімді пайдалану.....	
Шағын және орта бизнесті қолдау	
Ауылды дамыту	
Тұрақтылықты және ұлтаралық келісімді қамтамасыз ету.....	
Қоғамды одан әрі демократияландыру.....	
Мәдениет және имандылықты дамыту	
Тіл саясаты	
Жастар саясаты	
Қолайлы экологиялық орта құру.....	
Елдің қорғаныс қабілетін арттыру	
Өңірдегі және әлемдегі Қазақстанның ұстанымын нығайту.....	

КІРІСПЕ

«Қазақстанның өсіп-өркендеуімен қазақстандықтардың игілігі үшін: біз елдің әрбір азаматының өмірін қалай жақсартамыз» халықтық тұғырнамасы (бұдан әрі – Халықтық тұғырнама) «Нұр Отан» ХДП-ның басты құжаты болып табылады, онда елдің болашақта дамуы көрініс тапқан. Халықтық тұғырнамада таяу жылдарда шешу үшін партияның күш-жігері бағытталатын міндеттер айқын белгіленген.

Халықтық тұғырнаманы іске асыру барысына жүйелі мониторинг партияның маңызды міндеттерінің бірі болып табылатыны сөзсіз.

Халықтық тұғырнаманы іске асыру барысын талдаудың бірінші тәжірибесі «Нұр Отан» ХДП депутаттарының форумына (Астана, 2009 жылғы 14 мамыр) Орталық аппарат дайындаған «Нұр Отан» Халықтық демократиялық партиясының Халықтық тұғырнамасын іске асыру мониторингі» жинағында қорытындыланған.

Бұл жинақта «Нұр Отан» ХДП Халықтық тұғырнамасын іске асыру барысының 2009 жылдың 1 жарты жылдығындағы мониторингінің материалдары берілген.

Талдау орталық және жергілікті атқарушы органдар ұсынған деректерге негізделген. Жинақта Халықтық тұғырнаманың әр ережесін орындау бойынша түсініктер берілген (мәтінде курсив және қара жазумен берілген). Областар, Астана және Алматы қалалары бойынша бірқатар көрсеткіштерді салыстыра талдау мақсатында индикаторлардың бір бөлігі кестелермен, сызбалармен, графикалармен берілген.

Жалпы Халықтық тұғырнаманы іске асырудың оң динамикасы байқалатынын атап өткен жөн.

Сонымен қатар әлемдік қаржы-экономикалық дағдарыс зардаптарының теріс үрдістері елдің қаржылық жүйесі мен экономикасының дамуына өз әсерін тигізуде, соның салдарынан Халықтық тұғырнаманың әлеуеттік-экономикалық блогының жекелеген ережелерін іске асыру кезінде проблемалар туындауда.

Халықтық тұғырнаманың мониторингісі бойынша жүйелі жұмыс тұрақты жүргізілетін болады.

Жинақ мемлекеттік органдар, депутаттық корпус, партияның филиалдары, жұртшылық және «Нұр Отан» ХДП-ның **«Қазақстанның өсіп-өркендеуімен қазақстандықтардың игілігі үшін: біз елдің әрбір азаматының өмірін қалай жақсартамыз»** халықтық тұғырнамасын тиімді іске асыруға мүдделі барша қауым үшін пайдалы болмақ.

ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ КІРІСІНІҢ ӨСУІ

Халықтың орташа айлық табысының деңгейін 2 еседен артық ұлғайту

2009 жылдың қаңтар-маусым айларындағы халықтың ақшалай номиналдық кірісі **193459 теңгені құрады**, айына жан басына шаққанда - 32243 теңге өсті, бұл 2007 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда 37,6% өскен.

Атырау, Маңғыстау облыстарында, Алматы және Астана қалаларында бұл көрсеткіш орташа республикалық деңгейден тиісінше 107,6%; 67,5%; 89% және 86,2% артық.

2007 жылмен салыстырғанда 2009 жылы халық кірісінің ең көп өсімі Жамбыл (63,5%), Оңтүстік Қазақстан (65%), Алматы (58,1%) және Ақмола (56,7%) облыстарында байқалады.

Халықтың орташа айлық кірісі, теңге

	2007 ж қаңтар- маусым	2009 ж қаңтар- маусым	өсуі %
Қазақстан Республикасы	140 581	193 459	37,6
Ақмола	111 170	174 161	56,7
Ақтөбе	137 697	181 167	31,6
Алматы	94 576	149 503	58,1
Атырау	282 255	401 711	42,3
Шығыс Қазақстан	123 743	176 520	42,7
Жамбыл	91 540	149 710	63,5
Батыс Қазақстан	133 032	192 138	44,4
Қарағанды	139 094	187 649	34,9
Қостанай	121 598	160 181	31,7
Қызылорда	107 334	161 709	50,7
Маңғыстау	239 976	324 116	35,1
Павлодар	131 578	179 683	36,6
Солтүстік Қазақстан	108 001	149 160	38,1
Оңтүстік Қазақстан	82 624	136 294	65,0
Астана қ.	265 386	362 230	36,5
Алматы қ.	282 593	365 683	29,4

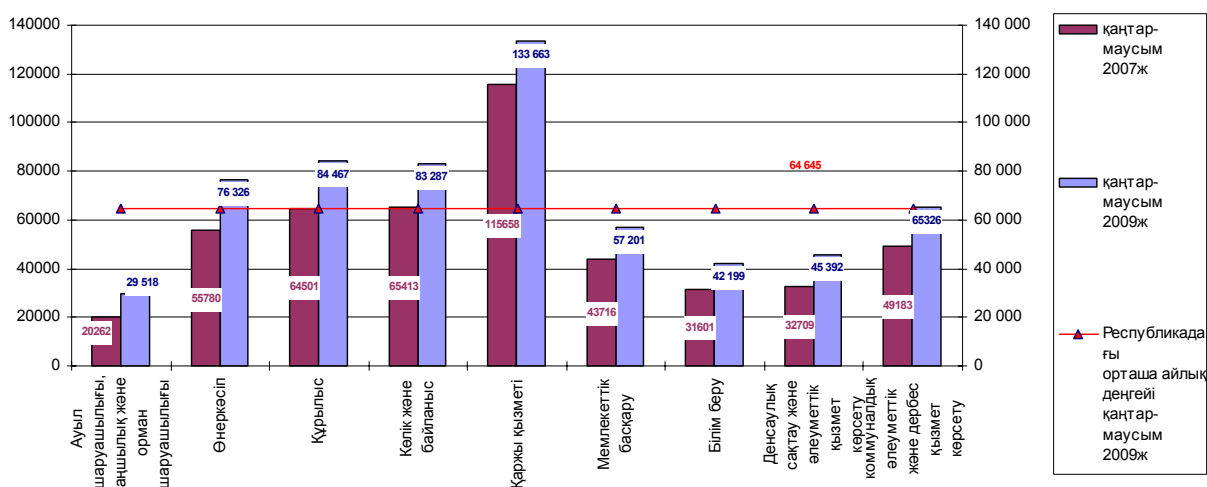
Сонымен қатар нақты көрсеткенде халықтың кірісінің өсімі 8,1% құрады.

Халықтың кірісі негізінен еңбекақымен қамтамасыз етілген. Бір жұмысшының орташа айлық номиналды еңбекақысы 2009 жылдың қаңтар-маусым айларында **64645** теңгені құрады және 2007 жылдың дәл осы кезеңімен салыстырғанда **32,3 %** артты.

Жалдамалы еңбекпен қатылған қызметшілердің еңбекақысының өсімі экономиканың барлық салаларында байқалады.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында еңбекақының ең жоғары деңгейі қаржы және мұнай-газ секторларында сақталды. **Қаржы құрылымдары** қызметкерінің 2009 жылдың қаңтар-маусым айларындағы орташа еңбекақысы **133663 теңгені құрады**, бұл орташа айлық еңбекақыдан **106,76%**, өнеркәсіпте – **76326 теңге (18,1%)**, құрылыста - **84467 теңге (30,6%)**, көлік және байланыс саласында **83287 теңге (28,3%)** артық.

Экономикалық қызмет түрлері бойынша орташа айлық номиналды еңбекақы, теңге

Ең төмен еңбекақы ауыл шаруашылығында сақталып отыр. 2009 жылдың қаңтар-маусым айларында **ауыл еңбеккерінің** орташа айлық еңбекақысы **29518 теңгені құрады**, бұл орташа республикалық көрсеткіштен **54,3% төмен**.

Мұғалімдердің, дәрігерлердің және бюджеттік саланың басқа да қызметкерлерінің лауазымдық айлық ақысын кемінде 2 есеге көтеруге

Қазақстанда қызметкердің өтілін ескере отырып, қызметкерлердің санатына қойылатын талаптарға сәйкес бюджеттік сала қызметкерлеріне еңбекақы төлеудің бірыңғай жүйесі қолданылады. Бұл ретте жұмыстың күрделілігіне немесе қосымша жүктемелерге қарай еңбекақыға қосымша ақылар мен үстемеақылар белгіленеді.

2009 жылдың 1 маусымында бюджеттік сала қызметкерінің еңбекақысының көлемі орташа алғанда **43795** теңгені құрады және орташа республикалық мәннен **32,25% төмен**.

Бюджеттік ұйымдар қызметкерлерінің өмір сүру деңгейін жақсарту үшін жүйелі шаралар қабылданады.

Бюджеттік ұйымдар қызметкерлерінің еңбекақысын арттыру оларға еңбекақы төлеу жүйесін жетілдіру, оның ішінде өндірілген өнімнің немесе

орындалған жұмыстардың, қызметтердің күрделілігіне, сапасына, санына қарай жіктеу жолымен жүзеге асырылады.

Соңғы жылдары Мемлекет басшысының Қазақстан халқына жолдауларын іске асыру шеңберінде жүргізілетін іс-шаралардың нәтижесінде бюджеттік сала қызметкерлерінің еңбекақысы бірнеше рет көтерілді. Мысалы 2005 жылы - 32%; 2007 жылдың 1 қаңтарынан бастап – олардың еңбекақы жүйесін жетілдіруді ескере отырып, тағы да 30% өсті.

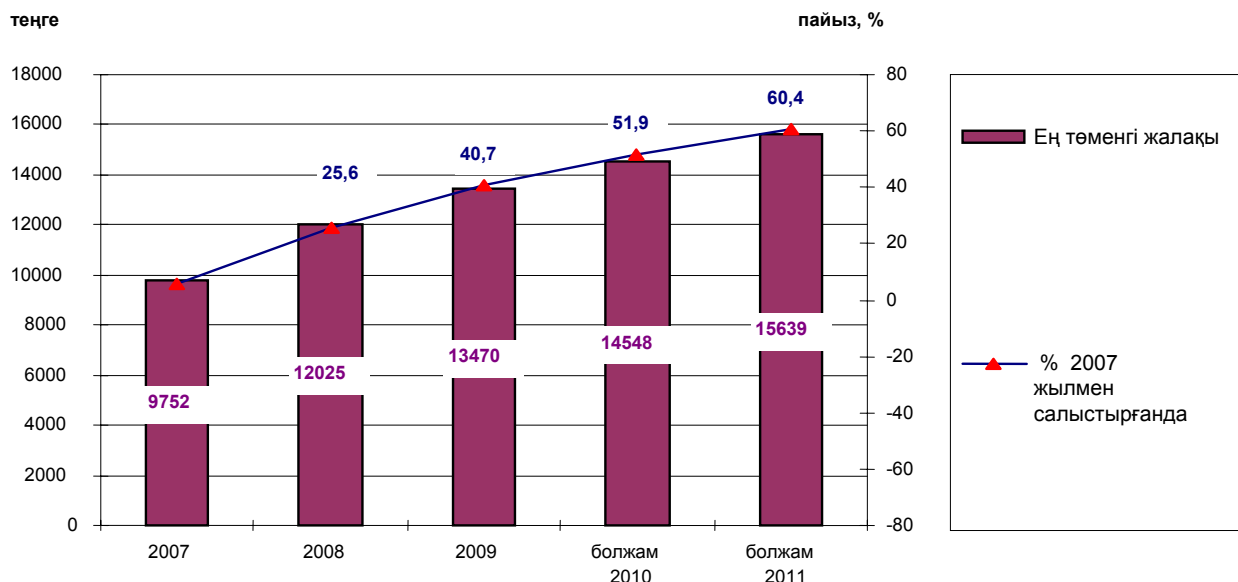
2008 жылдың 1 қаңтарынан бастап Еңбек кодексіне сәйкес азаматтық қызметшілер үшін ақы төленетін жыл сайынғы еңбек демалысына кеткен кезде бір лауазымдық жалақы мөлшерінде **сауықтыруға арналған жәрдемақы төлеу** енгізілді.

Сонымен қатар мұғалімдердің, дәрігерлердің және басқа да бюджеттік сала қызметкерлерінің лауазымдық жалақысын кезең-кезеңмен арттыру мақсатында республикалық бюджеттен 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап осы санаттағы барлық қызметкерлер еңбекақысының мөлшері 25% көбейді. Бюджеттік сала қызметкерлерінің лауазымдық жалақысын 2010 жылы тағы да 25%, 2011 жылы - 30% арттыру жалғасатын болады.

Еңбекақының ең төменгі мөлшерін, инфляция деңгейінің алдын орай отырып, ұдайы өсіріп отыруға

2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап ең төменгі еңбекақы мөлшері **13470** теңгені құрайды. 2007 жылмен салыстырғанда ең төменгі еңбекақы мөлшері **30,7 %** артты.

Ең төменгі еңбекақы

«2009–2011 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен ең төменгі еңбекақы мөлшерін одан әрі 2010 жылы – **8%** және 2011 жылы – **7,5%** арттыру көзделген. 2011 жылы ең төменгі еңбекақы мөлшері **15639** теңгені құрайды және 2007 жылымен салыстырғанда **60,4 %** артады.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің 2009-2011 жылдарға арналған стратегиялық даму жоспарына сәйкес ағымдағы жылы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігімен бірлескен ғылыми зерттеулер жүргізу жолымен күнкөріс шегінің шамасын айқындау әдістемесін жетілдіру және 2011 жылы «Күнкөріс шегі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу көзделеді.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасында азаматтық қоғамды дамытудың 2006-2011 жылдарға арналған тұжырымдамасының шеңберінде Ұлттық өмір сүру сапасының стандарты әзірленеді, оған сәйкес ең төменгі еңбекақы мөлшері еңбекақы саласындағы ұлттық әлеуметтік стандарт функциясын атқаруға тиіс.

Жергілікті атқарушы органдарға ең төменгі өмір сүру деңгейінің мөлшері орташа республикалық көрсеткіштен төмен аймақтарда тұратын мұғалімдер, дәрігерлер мен бюджеттік саланың басқа да қызметкерлері үшін бірыңғай тіркелген сомалар төлеу құқығын беруге

«Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Заңға сәйкес жергілікті атқарушы органдар жергілікті өкілдік органдардың шешімдері бойынша азаматтардың жекелеген мұқтаж санаттарына әлеуметтік көмек көрсетуге құқылы.

Осылайша жергілікті атқарушы органдар күнкөріс шегінің мәні орташа республикалық көрсеткіштен жоғары жерлерде бюджеттік сала қызметкерлеріне әлеуметтік көмек көрсете алады.

Жергілікті өкілдік органдар «Қазақстан Республикасында ауылды (селоны) және агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың басыдығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (2006 жылдан бастап – «Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы) сәйкес 2001 жылдан бастап мұндай құқыққа ие екенін атап өткен жөн, мұнда ауылдық (селолық) жерде жұмыс істейтін бюджеттік сала мамандарына жергілікті өкілдік органдардың шешімі бойынша жоғарылатылған, бірақ қалада жұмыс істейтін мамандардың ставкаларымен салыстырғанда **25%** кем емес жалақылар мен тарифтік ставкалар белгіленуі мүмкін.

Банктік жинақтардың сақталуы мен өсіміне кепілдік беруге

Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарының қаржылық тұрақтылығын қатамасыз етуге жалпы қаржы жүйесіне сенімді ұстап тұру, қаржылық қызметтерді тұтынушылардың мүдделерін қорғаудың тиісті деңгейін қамтамасыз ету Қазақстан Республикасы Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігінің (бұдан әрі – ҚҚА) негізгі міндеттері болып табылады.

Әлемдік қаржы дағдарысының туындаған қатерлеріне ден қою мақсатында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне

қаржы жүйесінің тұрақтылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы әзірленіп, 2008 жылдың соңында қабылданды.

Халықтың банк жүйесіне сенімін сақтау мақсатында осы Заңның шеңберінде депозиттер бойынша кепілдендірілген өтем сомасын жеке тұлғалар үшін **1 млн. теңгеге** дейін және тұрақтандыру шарасы ретінде 2012 жылдың 1 қаңтарына дейін **5 млн. теңгеге дейін** арттыру қарастырылады, бұл салыстырмалы тұрақтылығы мен өсуі тұрақсыздық кезеңінде қазақстандық банк жүйесі тұрақтылығының негізгі кепілі болып табылатын банк секторының депозиттік базасын одан әрі нығайту қажеттілігіне байланысты болып отыр.

Банк жүйесіне сенімді сақтауға бағытталған қосымша тетіктердің бірі болып мемлекет шектеулі мерзімге құрған тұрақтандыру банкі қызмет ететін болады, ол салыстырылатын тәуекел деңгейімен жұмыс істейтін активтерді және міндеттерді қабылданған активтер мен міндеттерді сатып алушы банкке толық бергенге дейін қабылдайтын болады.

Оның құрылуы және жұмыс істеуі Мемлекет басшысы 2009 жылы 14 шілдеде қол қойған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне төлемдер мен ақша аударымдары, бухгалтерлік есеп және қаржылық ұйымдардың қаржылық есеп беруі, банктік қызмет және Ұлттық банктің қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы шеңберінде жүзеге асырылатын болады. Қазіргі уақытта ҚҚА осы Заңды іске асыру бойынша нормативтік құқықтық актілерді әзірлеуде.

Бұл тетіктер халықаралық қоғамдастық пен елдердің үкіметтер ұлттық банктік жүйелерге де, жалпы ұлттық қаржы жүйелеріне де қатысты жаһандық тұрақсыздықтың ағымдағы жағдайларында тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында алдын ала қабылдап жатқан шараларын талдауды ескере отырып әзірленді және күтіліп отырғандай, ең алдымен, қазақстандық банк жүйесінде дағдарыс ахуалын еңсеруге, оның өзінің базалық функциялары – төлемдер ең есеп айырысуларды жүзеге асыруды, экономика субъектілеріне несие беру, заңды тұлғалар мен халықтық ашалай қаражатын аккумуляциялау және сақталуын қамтамасыз етуді толық көлемде қамтамасыз етуге ықпал ететін болады.

Біздің азаматтарымызда инвестициялардан, бағалы қағаздарды басқарудан және тағы сол сияқтылардан қосымша табыс көздерінің болуына қол жеткізуге тырысатын боламыз

Қазақстан Республикасында экономиканың нақты секторын даытуға нашар пайдаланылатын және қор нарығының қаржылық инструменттеріне еркін ақша қаражаттарын инвестициялау үшін халыққа ұсыну жолымен тарту қажет ішкі инвестициялық ресурстар әлеуеті бар.

Нарықтық реттеу инструменті ретінде қазақстандық қор биржасы инвестициялық ресурстарды аккумуляциялауға және оларды ең табысты және перспективті салаларға қайта бөлуге мүмкіндік береді.

Қор биржасын дамыту үшін Үкімет қажетті шаралар қабылдауда.

Жаңадан құрылған **Қазақстан Республикасы Өңірлік қаржы орталығының қызметін реттеу агенттігі** өзінің күш-жігерін заңнаалық базаны жетілдіруге, инфрақұрылымды дамытуға, жаңа қаржылық инструменттерді енгізуге ақшасын қор нарығына тартуға Үкіметтің 2007 жылғы 27 маусымдағы № 536 қаулысымен бекітілген Халықтың инвестициялық мәдениеті мен қаржылық сауаттылығын арттырудың 2007-2011 жылдарға арналған бағдарламасы бойынша іс-шараларды Агенттіктің іске асыруы ықпал етеді.

Аталған Бағдарламаның шеңберінде барлық облыс орталықтарында, Астана және Алматы қалаларында оқыту семинарлары өткізіледі, барлық ниет білдірушілерге қаржылық мәселелердің кең спектрі бойынша тегін консультациялар беріледі.

БАҒАНЫҢ ӨСУІН ШЕКТЕУ, ИНФЛЯЦИЯҒА ҚАРСЫ КҮРЕС

Инфляцияны жылына қатаң шектерде ұстап тұруға ықпал ететін

Инфляция – болмай қоймайтын әлеуметтік-экономикалық құбылыс, және оның деңгейі ел экономикасының жалпы жай-күйін көрсетеді. Инфляция деңгейін үнемі бақылауда ұстау қажет, себебі бағаның басқаруға келместей өсуі ұлттық экономиканы құртуы мүмкін.

Үкіметтің, Ұлттық Банктің және ҚР Қаржы нарығы мен қаржылық ұйымдарды реттеу және қадағалау агенттігінің мәлімдемесіне сәйкес 2009 жылдың аяғында инфляция **9%** деңгейінде болады деп болжанады.

Инфляцияның көрсетілген деңгейіне қол жеткізу және елдің қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатында Ұлттық Банк теңгерілген ақша-несие саясатын жүргізетін болады.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында Қазақстанда инфляция **3,9%** құрады (салыстыру үшін 2008 жылы осы кезеңде инфляция 5,7% құраған).

Азық-түлік тауарлары 3,5%, ақылы қызметтер – 3,3%, азық-түлік емес тауарлар – 3,5% қымбаттады.

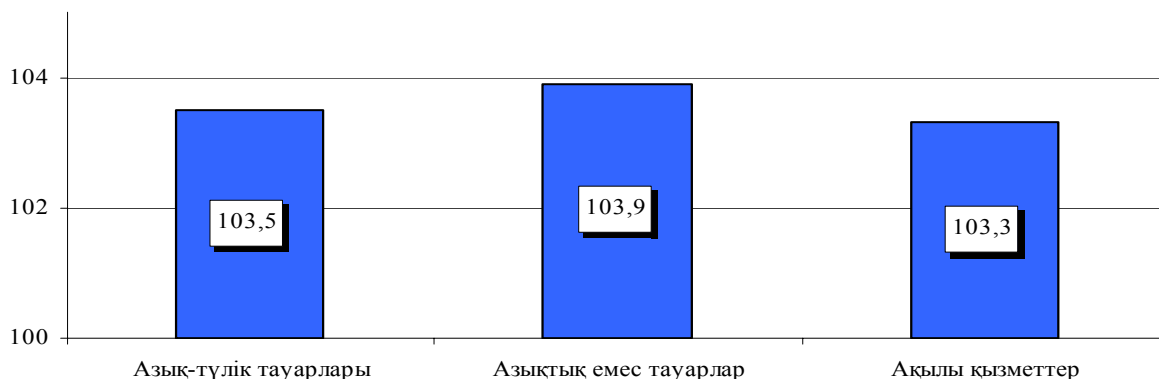
Бірінші жарты жылдықтағы деректерді ескерсек, 2009 жылы болжанатын инфляция деңгейі ұсталып тұруы мүмкін.

Ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және өндеуді дамыту саласында ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және басқа да институттардың инвестициялық бағдарламалары шеңберінде басым жобаларды іске асыру ұзақ мерзімді болашақта азық-түлік тауарларына инфляция қысымын төмендетуге мүмкіндік береді.

Тұтынушылар бағасының индексі

(2009 жылдың қаңтар- маусым айларынан 2008 жылдың желтоқсанына)

%, пайыз

Тұтыну өнімдерінің негізі түрлеріне - азық-түлікке, жанар-жағар майға және тағы басқаларына баға белгілеу процесінің ашықтығын қамтамасыз ететін

Компаниялардың қызм етіндегі, ооның ішінде өндірілетін тауарларғабағаны қалыптастыру процесінің айқындылығы ел экономикасының тиісді дамуының қажетті шарты болыптабылады, себебі ол экономикалық агенттерге өзінің дамуы үшін қажетті сенімділікті қамтамасыз етеді.

ЖЖМ құны халық тұтынатын тауарлардың барлығын өндіру шығысының бірі болып табылуына байланысты оның бағасының қалыптасу процесі – емлекеттік органдардың маңызды міндеттерінің бірі.

Қазақстанның азық-түлік нарығында өндірушілердің, көтерме сатушылардың саны көп, осылайша онда тауарларға бағалар сұраныс пен ұсыныс тетігі негізінде белгіленеті бәсекелестігі дамыған нарық ретінде сипаттайды.

Өкінішке қ арай, бұл ЖЖМ өндірісіне және оны өткізуге қатысты емес.

Мұнай өнімдерін өндіруде де, оларды өткізу нарығында да кездесетін өткір мәселелерді көрсететін отын-энергетикалық кешенге талдау жүргізілді.

Бірінші кезекте өндіріс тапшылығының өсуімен сипатталатын мұнай өнімдерін өндіру құрылымы мен оған сұраныс арасында дисбаланс бар екенін атап өту қажет.

Екіншіден, ЖЖМ өткізу нарығында оның тиіді дамуы үшін кедергі келтіретін бірқатар проблемалар бар:

- бәсекелестіктің дамымағандығы;
- мұнай өнімдерін өткізу нарығының жоғары аффирлендірілуі;
- мұнай өңдеу зауыттарының инфрақұрылымына рұқсаттың шектеулі болуы.

ЖЖМ нарығындағы ахуалды тұрақтандыру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың шеңберіндегі нәтижелердің бірі ұнай өнімдерін ірі

жеткізушілерді Тізілімге енгізу болып табылады және енді олар белгілейтін бағалар ҚР Табиғи монополияларды реттеу агенттігінің әрекетіне түседі.

Сонымен қатар осы іс-шаралар ТЭК-те проблемаларды шешуде қысқа мерзімді сипатқа ие.

Жүйелі проблемаларды шешу үшін ТЭК-те «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және айналымын мемлекеттік реттеу туралы» ҚР Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңның жобасы әзірленуде, ол мұнай өнімдерін өндіру және айналымы саласындағы қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеудің қолданыстағы редакцияда бар кемшіліктерін жоюға бағытталған.

Ұсынылып отырған Заң жобасы экспорттаушылардың шикі мұнайды ішкі нарықта экспортпен тең кірісті негізде өткізуіне мүмкіндік беретін шикі мұнайды және (немесе) газ конденсатын мұнай өнімдерін өндірушілердің сатып алуының құқықтық тетігін белгілейді.

Мұнай өңдеу зауыттарының өндірістік қуаттылығын жаңғыртуды ынталандыру мақсатында Заң жобасында инвестициялық бағдарламаларды әзірлеу мен келісу және осындай бағдарламаларды іске асыру мерзімінде енгізілетін мұнай өнімдерін өндірушілерге арналған инвестициялық тарифтерді бекіту мәселелерін реттейді.

Заң жобасы көтерме өткізу қызметімен айналысуға ниет білдірген адамдарға талап қояды, яғни мұнай өнімдерінің базасы және ЖМҚС желісі түрінде материалдық базаның міндетті түрде болуын белгілейді. Бұл нарықтан Қазақстан Республикасының мұнай өнімдері нарығында бәсекелестіктің дамуына теріс әсер ететін «бос» делдалдық құрылымдарды шығаруға мүмкіндік береді.

Мұнай өнімдерін өткізу кезінде өндірушіден бастап ЖМҚС дейін барлық өткізу желісінде бағаға үстемеақының шекті деңгейіне бақылау енгізу ұсынылады, оны Үкімет уәкілеттік берген орган реттейтін болады.

Қазақстан Республикасында мұнай өңдеу зауыттарын дамытудың 2009-2015 жылдарға арналған кешенді жоспары әзірленді, ол мұнай өнімдерінің негізгі түрлеріне ішкі нарық қажеттіліктерін тұрақты қамтамасыз етуге, қолданыстағыларын жаңғырту және кеңейту есебінен де, жаңа, ЕУРО тадлаптарына сәйкес жоғарыоктанды бензиндерді, әуе отынын және дизельді отын өніруді арттыру есебінен де шикізатты қайта өңдеуді тереңдету үшін алғашқы және екінші процестер бойынша қосымша қуаттылықтар құруға бағытталған.

Табиғи монополиялар қызметін бақылайтын және олардың тарифінің көтерілуіне жол бермейтін

Қазақстан Республикасының табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы заңнамасы Қазақстан Республикасындағы табиғи монополиялар саласындағы қызметті бақылау және реттеуді қарастырады және табиғи монополияларды тұтынушылар мен субъектілер мүдделерінің балансына қол жеткізуге бағытталған. Табиғи монополияларды реттеу

саласындағы мемлекеттік уәкілетті орган ҚР Табиғи монополияларды реттеу агенттігі болып табылады.

Реттелетін коммуналдық қызметтерге тариф қалыптастыру мәселелер бойынша Агенттіктің негізгі басым міндеттері:

1) энергия үнемдеу жұмысын жалғастыру, оның шеңберінде мыналар көзделеді:

- Мелекет басшысының 2008 жылғы 30 қыркүйекте Павлодар қаласындағы кеңесте берген тапсырмасына сәйкес нормативтік шығындарды төмендету және нормативтен тыс шығындарды жоюды, оның ішінде нормалау бойынша жаңа тәсілдер қолдану есебінен кезең-кезеңмен қамтамасыз ету;

- тұтыну көлеміне қарай дифференцияланған тарифтерді енгізу;

- реттелетін коммуналдық қызметтерді есепке алу құралдарын орнату жұмысын жалғастыру;

2) базалық ТМС шикізаты мен материалдарын шығындау нормаларын оңтайландыру (нәтижесі – ақшалай қаражатты үнемдеу, тарифтерді негізсіз көтеруге жол бермеу);

3) орта мерзімді немесе ұзақ мерзімді тариф бойынша жұмыс істейтін базалық табиғи монополиялар субъектілерінің (бұдан әрі – ТМС) санын арттыру (нәтижесі – активтерді жаңғыртуда кәсіпорындардың, инвестициялардың экономикалық тұрақтылығы).

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында Агенттік тәуелсіз сарапшылардың қатысуымен **87 субъект** бойынша шығындар деңгейін төмендетті. Бұл шара осы фактордың тарифтер деңгейіне әсерін әлсіретуге мүмкіндік берді.

Жыл сайын тарифтік сметалардың орындалуына талдау жүргізу реттелетін тарифтердің негізсіз өсуіне жол бермеу бойынша қосымша шара болып табылады. Тарифтік сметаның шығындар баптарын орындаудан бекітілген мөлшерден бес пайыз ауытқыған жағдайда Агенттік уақытша өтемақы тарифін бекіту туралы шешім қабылдайды.

Уақытша өтемақы тарифі тарифті заңсыз көтеруден, тарифке нақты орындалмаған жұмыстардың құнын қосумен, нормативтік техникалық шығындар, шикізат, материалдар, отын, энергия шығыстарының техникалық және технологиялық нормаларының шегінен жоғары шығыстар баптарын арттырумен, сметада көзделген амортизациялық есептеулер қаражатын мақсатсыз пайдаланумен келтірілген зияндарды тұтынушыларға өтеу үшін енгізіледі.

Агенттік ағымдағы жылдың бірінші жарты жылдығында 21 ТМС-ға **30 уақытша өтемақы тарифін** енгізді. Тұтынушыларға қайтарылған жалпы сома 140 миллионнан астам теңгені құрады.

Ағымдағы жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша Агенттік ТМС қызметіне 62 қаржылық және 59 техникалық сараптама жүргізуге шарттар жасады. Қазіргі уақытта барлық тәуелсіз сарапшылар ТМС қызметіне қаржылық және техникалық сараптамалар жүргізуге кірісті.

Ішкі нарықта бәсекелік ортаның дамуын ынталандыратын боламыз

Тұрақты негізде бәсекелестіктің қорғауы бойынша ҚРдың агенттігінің салынған функцияларына сәйкес тауарлық нарықтардың күйі үйренеді.

Тауарлық нарықтардың дер кезінде және жедел талдауы монополияға қарсы заңның бұзушылықтардың шоғырландыру және дер кезінде анықталуын тиімді бақылауын шарт керек болады.

Өткізілетін талдаулардың нәтижелері бойынша мемлекеттік реттеуді жатқызуға болған жаңа серіктестіктердің нарығына "кіру" үшін тосқауылдарды білінеді.

Талдауларды нәтижелер экономиканың сегменттердің көпшілігінде бәсекелестіктің жеткіліксіз дамытуы туралы куәландырады. Өте монополизациялалған және жоғары қойылтылған нарықтармен темір жол саласы, жанармайлық-энергетиялық кешен және телекоммуникациялық секторлар болып табылады. Осы салалар, жапсарлас салалардағы бәсекелестіктің дамытуларына экономикаобразуоющими болып табыла едәуір ықпал етеді.

Бәсекелестік макроэкономикалық саясаттың маңызды приоритеттерінің ҚРдың үкіметтері ары қарай жұмыс анықталғаннан қорғауғана дейін дәл қазір бірі, елде кәсіпкердің белсенділігінің өсуге арналған түрткімен қабылдалған "Бәсекелестік туралы" заңы қызмет етуі керек.

ХАЛЫҚҚА ДӘРІГЕРЛІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІ ЖАҚСARTY

Медицинаны қаржыландыру шығыстарын екі еседен астам ұлғайтуға

Денсаулық сақтауды салаға 2009 жылдағы шығындары бюджеттің секвестр жасауларынан кейін 2008 жылдың деңгейі 25,8%ке көбірек теңге 185, 8 миллиард өлшемде ескерілген.

Сонымен бірге, бірінші жарты жылдықта теңге, игеру 79, 5 миллиард ерекшеленген неосвоение теңге 76, 9 миллиардты құрады теңге 2, 5 миллиардты құрайды, соның ішінде жылда Астана және Алматы облыстық бюджеттер және бюджеттер мақсаттық трансферттер бойынша теңге 44, 3 миллиард ерекшеленген, теңге 42, 4 миллиард жергілікті бюджеттермен меңгерген немесе 95, 6%.

Барлық тұрғындар үшін ақысыз медициналық көмектің кепілді көлемін кезең-кезеңімен кеңейтуге

2009 жылдағы (іргелі шығындар есепсіз) АМККК шығындардың ортақ сомасы (теңге 227, 9 миллиард) 2008 жылдың Гобмбының қаржыландыруы 25, 6%ке көбірек теңге 286, 3 миллиардты құрайды. Нәтижеде онкология ауруымен химиопрепараттардың сатып алуын көлем, туберкулезге қарсы дәрілер, вакциналар және басқа иммунобиологиялық препараттар үлкейткен,

сонымен бірге сусамырмен ауруларға арналған дәрі-дәрмектер. Сонымен бірге Гобмп жыл сайын үлкею, қаржыландыруға қосымша шығындардағы қажетсінеді. Бағалау мәліметтің, нормативтардың шектеріндегі жабдықталмаған көлем теңге 114, 0 миллиардтан артық құрайды.

2009 жылда 1 тұрғындағы есептеуіндегі Гобмп көрсетуге шығындардың деңгейі 25, 6%ке 2008 жылға қарағандасы көбірек 18391 теңгені құрады. Бұл көрсеткіш жергілікті деңгейде 2009 жылдағы 16903 теңгеге дейін 2008 жылдағы 13763 теңгеден 2008ге дейін 22, 8%ке үлкейді. Өлкелер бойынша бір қалыпты ресурстарды бөлу дәл қазір сақталынады : бір тұрғындағы есептеуіндегі Гобмпқа шығындардың шашылуын 2009 жылда теңгені 13496мен 24833 аралығындағы құрады. Диспропорциялардың теңестірулері мақсатпен теңге, олардың ішіненнің жылдап :ның 32, 3 миллиарды сомадағы аймақтық деңгейге дейін облыстарының Гобмп қаржыландырудың кезенді жеткізуіне шығындар үш жылдық республикалық бюджетті жоспарлауда ескерілген 2009 год – 5,0 млрд. тенге, 2010 год – 13,6 млрд. тенге, 2011 год – 13,6 млрд. тенге.

2009 жылдағы онкология ауруын химиопрепараттардың сатып алуына (теңге 3018 миллион) 2008 жылдың шығынын 20, 8%ке асатын теңге 3812 миллион ерекшелену ескерілген. елдер иммунопрофилактикаға 2007 жыл теңге 2897 миллион сомаға вакцинадағы шығындары және басқа иммунобиологиялық препараттар үлкейткен - теңге 1047 миллион 2008 г. – 1241 млн. тенге). Қосымша 40% ауруларға дейін, ауруларды көрсетілген топтың тұңғыш рет қойылған диагнозымен дәрі препараттармен тегін дәрігерлік жәрдемді кепілдік берілген көлемнің қаржыландыруының көрсетілген үлкеюі және есепке алу бұрын тұрған ауруларды контингентке емдеуді беруге қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Тізімнің 2009 жылы кеңіткеннен келесі бағыттарғана дейін : теңге 61, 8 миллион ортақ сомаға тромболитиялық препараттармен миокард инфарктімен емделушілердің теңге, қамтамасыз етуі 869, 4 миллион сомаға профильге сәйкес мұқтаж емделушілерге графикалық зерттеудің көрсетуі теңге 3134, 8 миллион сомаға амбулатория деңгейіндегі қанның ұюының факторларымен гемофилиямен ауруларды қамтамасыз ету теңге 1252 миллион сомаға химиопрепараттармен гематологиялық ауруларды қамтамасыз ету. Осы шаралар шығындар бойынша тегін дәрігерлік жәрдемді кепілдік берілген көлемге қаржыландырудың қамтамасыз етуіне Астана, Алматы қалалардың облыстық бюджеттер, бюджеттеріне мақсаттық ағымдағы трансферттердің тізімінің жолдарымен қаржыландырады, жұмыс істейтін желіні және тегін дәрігерлік жәрдемді кепілдік берілген көлемнің кеңейтуіне мұңсыз емес қаражаттармен.

Денсаулық сақтаудың 150 жаңа объектісін - ауруханалар, емханалар, ғылыми-клиникалық орталықтар салуға

Ағымдағы жылда олардың ішіненнің 63 "100 ауруханалардың құрылысы" жобасы шеңберлеріндегі 86 объектілерінің құрылысын апарды.

22 объекттің жылы, олардың ішіненнің 11 жоба шеңберлеріндегі пайдалануға ақырына дейін енгізілуге күтіледі.

Кезекке және жуықталарды Астана қаласында Сол жағадағы дәрігерлік Кластердің құрам кіруші 240 кереуеттердің осы объекттеріне жедел жәрдемнің ҒЗИы 500 баруларға Республикалық диагностикалық орталықтың құрылысы дәл қазір бітірген пайдалануларға тапсырады.

Ауылдарда кемінде 300 үлгілік дәрігерлік амбулаториялар салып, олардың қызметкерлеріне тұрғын үйлер беруге

Ағымдағы жылда "Дәріхана тармағымен ақи көз адам бекітілген елге Дәрігерлік амбулатория 2000мен 6000 аралығындағы"және "Бекітілген дәріхана тармағы бар ел 10000 адамға Дәрігерлік амбулатория" үлгі жобалардың өңдеуі іске асырылады.

2010-2012 жылдарға бюджеттік мәлімдемеде 300 дәрігерлік амбулаториялардың өлкелеріндегі байлануды және құрылысқа шығындар ескерген.

Денсаулық сақтау ұйымдары үшін кемінде 100 миллиард теңге сомасына жаңа қазіргі заманғы медициналық құрал-жабдықтар сатып алуға

"Денсаулық сақтаудың дәрігерлік ұйымдарының жергілікті деңгейіндегі заттық-техникалық жабдықтауға жылда Астана және Алматы облыстық бюджеттер, бюджет Мақсаттық ағымдағы трансферттер" бюджеттік программасы бойынша 2009 жылда 038 теңге 2745, 9 миллион бірінші жарты жылдыққа ерекшеленген, теңге 2124, 7 миллион меңгерген.

Жабдықтау басым бағыттар бойынша іске асырылады - аналық және балалық шақтың туберкулез, қорғауы, кардиохирургия және онкология.

"денсаулық сақтаудың мемлекеттік ұйымдарының республикалық деңгейіндегі заттық-техникалық жабдықтау" бюджеттік программалары шеңберлердегі 022 теңге 897, 4 миллион сомадағы бірінші жарты жылдыққа ерекшеленген, теңге 872, 5 миллион меңгерген.

Медициналық қызметкерлердің қателік жібергені және кәсіби бейімсіздігі үшін жауапкершілікті күшейтуге, дәрігерге қаралушылардың құқықтарын қорғауға және білікті медицина қызметкерлерін қолдауға

Қорғаудың негізгі қағидалары емделушілер және дәрігерлік қызметкерлердің әлеуметтік қолдауы дұрыс айтты "Халықтың денсаулығы туралы және денсаулық сақтау жүйесіне" ҚРының кодексінің жобасында айтылған.

Мемлекеттік органдардың қарастыруында дәл қазір лауазымды тұлғаларға жеке тұлғаларға айқындалғанған бұзушылықтарда әкімшілік айыппұлдарды дифференциацияны фармацевтикалық әрекеттің жүзеге асыру ескеретін ұсыныс енгізулері денсаулық сақтауды министрлік (жаңа

редакцияда) әкімшілік құқық бұзушылық, жеке кәсіпкерде туралы Қазақстан республикасының кодексінің жобасында болады.

Қазақстандықтар өмірінің орташа ұзақтығын өсіруді қамтамасыз ететін нақты шаралар қабылдауға

Денсаулық сақтауды министрліктің (еліткішпен семіру, аласа физикалық белсенділік, шылым тарту, теріс пайдалану) ауруларды дамытулары тәуекелдің негізгі факторлардың профилактикасының мақсатымен ҚРдың қаулы бекітілген үкіметтері "салауатты өмір салты" программасы жасалып ендірген.

Министрлікпен 2009 жылдың бірінші тоқсанында "салауатты өмір салты" программасының іске асырулары шеңберлердегі келесі шаралар ұйымдастырылып өткізілген.

2009 жылдың ақпанында ұранмен шаянға қарсы шеңберлеріндегі баспасөз мәслихаты өткізілген онкология ауруларын профилактика бойынша декаднигін ол ұштасылған "Белсенді өмір сүру және сау қоректену шаян сақтап қалуға көмектеседі" "Онкология ауруларын профилактика бұл өмірді ұзақтық күтілетін анықтайтын факторлардың бірлері" күрестері Бүкіләлемдік күн өткізілген. Осы шаралармен адам 1 миллионнан артық қамтыған.

(Алматы, Атырау, Ақмола, Манғыстауской, Павлодарлық, оңтүстік қазақстан облысы, Астана қаласы) 7 өлкелердегі темекі орталықтарының Сетіі дамытулар мақсатпен 160 дәрігерлердің ортақ қамтуымен ЖМКПтардың қызметкерлерге арналған семинарлар өткізілген.

"Парасатты болып қазақстандық" "Салауатты өмір салтындағы жастары" Отаны Жас" мгімен бірге, республикалық қоғамдық қозғалыспен, Оф жұмыс кездесулері өткізілген, жастарды ара-арасынданы еліткіштің теріс пайдалануын профилактика бойынша бірлескен шаралардың жоспары қабылдаған.

Денсаулық сақтауды министрліктің күтілетін өмірді ұзақтығы бойынша Бск және Қазақстан рейтингінің жоғарылатуынанғы елдің өлім-жітімінің төмендетулері үшін дәл қазір "2007-2009 жылдарға Қазақстан республикасындағы кардиология және кардиохирургиялық көмектің дамытуы" салалық программасын жүзеге асырылады.

Батыс қазақстан және алматы облыстарындағы ашық кардиохирургиялық бөлімшелер 2009 жылының ақпанындағы 2007-2009 жылдарына Қазақстан республикасындағы кардиология және кардиохирургиялық көмегінің дамытуын программасының іске асырулары бойынша шараларының жоспарына сәйкес.

Тиімді тромболизистың ауруларды қамтамасыз етуді 2009 жылдан, өлкелердегі диагностикалық ангиографияларының өткізуіне қаржы бостаған, онкогематологическимилердің ауруларын дәрі қамтамасыз ету сонымен бірге, жілік майының трансплантацияның ортасының ашуы бойынша шаралар жүргізіледі.

Өлім-жітімнің төмендетулері және кедергілердің сусамырынанғы шеңберлеріндегі қант төмендететін препараттармен емделушілердің қамтамасыз етуі созылады.

АҚТҚ – жұқпасының таралуын шектеуге және АҚТҚ-ЖҚТБ-мен ауыратын адамдардың өлім деңгейін төмендетуге

Республикадағы 2009 жылдың 1 шілдесінде 12807 Вич тіркелген - инфекциялалған.

2009 жылдың 6 айларына 1097 жағдай АҚТҚ тіркелген - 125 жағдайларға өткен жылдың ұқсас мерзімге қарағандасы аз инфекция. 146 тіркелген АҚТҚ - қасында 97 балалар дүниеге келген инфекциялалған екіқабат әйелдер.

АҚТҚ берілулер негізгі жолмен инфекцияның берілуін 69%, жыныс жолы дәл келеді берілуді 22, 7%, құрсақ ішіндегі жолды құрайтын есірткілерді инъекция қолдануын болып қалады, 1%.

Қазақстан, денсаулық сақтауды Бүкіләлемдік ұйымның сарапшылардың бағасы бойынша, қойылтылған індеттің кезеңінде, және елді ара-арасынданы инфекцияның таратуын деңгейде дәл қазір болады шығыс Еуропа және Орталық Азияның өлкесіндегі бес төменде орташа дүние жүзілік көрсеткіш және төрт есе орташа деңгейдің рет 0, 15% аспайды. Вич таралғандық - 2009 жылдың 5 айларына 15-49 жылдардың жас шамасына байланысты тобында республика бойынша инфекцияны 0, 01% құрайды

Республикада ерікті тестеуге және кеңесу бойынша қызметтердің елінің қамтамасыз етулері мақсаттардағы жасалған және Вичка, әлеуметтік кеңесудің 309 кабинеттерінің ерікті аноним кеңесуінің 318 кабинеттері жұмыс істейді. Шприцтардың елдері осал жері топтардың айырбасына 159 пункт сенімдері жұмыс істейді.

Оңашалық және анонимдық кепілдігі бар шарттарының қолайлы оларына топ осал жері жыныс жол жіберуші инфекциялардың емдеуі жеткізіліп берілетін 31 тату кабинеттің жұмысы ұйымдастырылған. Вич дәрігерлік жәрдем не атап өту керек - және спид аурумен тегін дәрігерлік жәрдемді кепілдік берілген көлемге кіруге инфекциялалған.

Вич таралғандыққа аңдудың қамтамасыз етулері үшін - барлық ел масштабтарындағы елді ара-арасынданы инфекциясы Вич таралғандықты анықтауға мүмкіндік берген барлаушы эпидемиологиялық қадағалауды жүйе ендірген, - елдің әр түрлі топтарының арасында инфекция.

Вич/спиданың індетінің қарсы әрекеті бойынша шаралардың жүзеге асыруындағы түбегейлі көмек үкіметтік емес сектор, елде болады 93 ҒӨБтар осы облыста жұмыс істейді.

Республикада халықаралық донорлардың қорлары жұмылдырған, соның ішінде спидпен күрес бойынша Глобалді қордың гранты, туберкулезбен және безгекпен және Бүкіләлемдік банктің жобасы.

Озық медициналық технологияларды енгізу есебінен туберкулезбен, сондай-ақ басқа да әлеуметтік мәні бар аурулардың тарауы аурушылық мен одан қазаға ұшырау көрсеткіштерін төмендетуге қол жеткізетін боламыз

Республикада дәл қазір төмендетуге туберкулез және көптік дәрі орнықтылығы бар туберкулез салмақ болуға бағытталған өкпе құрт ауруына қарсы шаралардың 2008-2012 жылдарына кешенді жүзеге асырылады

Эпидемиологиялық ахуалдың ауырлық анықтайтын негізгі белгілермен туберкулезденгі ауру-сырқау және өлім-жітімнің көрсеткіштері болып табылады.

Өкпе құрт ауруына қарсы шараларды іске асыру 100000 елдегі келесі көрсеткіштерінің жарты жылдығына жетуге мүмкіндік берді :

1) туберкулезбен ауру-сырқау 13, 1%ке азайды және 134, 2 2008 жылда қарсы 2009 жылда 116, 6 құрады

2) туберкулезден өлім-жітім 22, 5%ке азайтқан және 17, 8 2008 жылда қарсы 2009 жылда 13, 8 құрады.

Алматы, бактериоскопия лабораториялары юко-шыға, Астанаға қаласындағы 2009 жылдың басынан бастап ашық 7 бактериологиялық пункт егіні 2 бактериологиялық лаборатория қосымша ұйымдастырылған.

Бар кереуеттік қуаттармен шеңберлердегі өкпе құрт ауруына қарсы мекемелерді қайта құрылымдау іске асырылады

Кереуеттік қордың қайта құрылымдауын процесс көптік дәрі орнықтылықтың түрге, инфекция мәртебесі және бар болуы бойынша ауруларды бөлек госпитализацияны ескеретін, емдеуден және тұрақты бацилловыделениеммен туберкулез симптоматиялық емдеу мұқтаж созылмалы аурулар үшін сырғытпа туберкулездердің жұқпалы формаларымен ауруларды мәжбүрлік емдеуге арналған мамандандырылған бөлімшелердің жасау туберкулездің нозокомиал таратуын профилактикаға бағытталған

Республиканың аумақтарына бірінші жарты жылдықта (300 кереуеттерге 7 ауруханалардың қостанай облысында, Маңғыстау - 2 90 кереуеттерге) 390 кереуеттерге 9 аудан аралық өкпе құрт ауруына қарсы ауруханалары ұйымдастырылған.

30 кереуеттерге аурудың жұқпалы формаларымен ауруларға арналған мәжбүрлік емдеуді бөлімшесі Темиртаудың өкпе құрт ауруына қарсы диспансеріндегі қарағанды облыстарында ашық.

Республикадағы 1 шілдеде (Хоспистар) жататын тек қана симптоматиялық емдеуге емдеу және тұрақты бацилловыделениеммен созылмалы ауруларды изоляцияға арналған кереуеттік қуаты бар 27 мамандандырылған бөлімше сырғытпа ауруларының жұқпалы формаларымен ауруларға арналған кереуеттік қуатпен мәжбүрлік емдеудің мамандандырылған бөлімшелері 16 жұмыс істейді.

Көптік дәрі орнықтылығы бар туберкулездің таратуының төмендетулері үшін облыстық және аймақтық өкпе құрт ауруына қарсы

диспансерлердегі мамандандырылған бөлімшелерінің кереуеттік қуаты үлкейткен.

Туберкулездің Ұлттық мәселелердің ортасында және 7 облыстардағы ВАСТЕС-Mitgit-960нің анализаторының қолдануы бар көптік дәрі орнықтылығы бар туберкулезінің диагностикасының жылдамдатылған әдістері ендірген. 2009 жылда (Ақмола, Алматы, ШҚО, Қостанай, Павлодарлық) 5 облыстар үшін көрсетілген жабдықтың сатып алуы әлі жоспарлаған.

Қарағанды облыс негізделетін өкпе құрт ауруына қарсы отарларды базасында туберкулездің аурулардың сотталғандарының емдеуін 2010 жылыдан DOTS+ның стратегиясына дейін енгізуді бөліктегі Глобалді қордың құралдардың қатысуы бар пилоттық жобасының енгізуі бойынша жұмыс жүргізіледі. Жұмыс тобы дәл қазір пилоттық жобаның енгізуге арналған шарттардың жасауы бойынша даярлайтын шаралар іске асырады.

Қазақстанда туберкулез бойынша эпидемиологиялық ахуалдың тұрақтану бағытталған шаралар қабылданып тексереді.

ЗЕЙНЕТАҚЫМЕН ҚАМСЫЗДАНДЫРУ

Зейнетақының орташа мөлшерін 2,5 есеге ұлғайту

2009 жылдағы орташа зейнетақы төлемдерінің мөлшерлерінің жоғарылатуының бөлігіндегі мемлекет басшысының жолдауының іске асырулары мақсаттардағы орташа Қазақстан республикасындағы өзгерістердің енгізуі туралы 24.12.2008 жыл №110-IV"ден "Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы" заңына дейін ҚР заңы 25%ке қабылдаған, 25-еселіден 28-еселі айлық есептік көрсеткішке дейін зейнетақының есептеу қолданылған табыстың ескеретін жоғарылатуы, және №1245-ші 24.12.2008 жылдан "Зейнетақы төлеу жөніндегі мемлекеттік орталық 2009 жылдың 1 қаңтарынан зейнетақы төлемдерінің мөлшерлерінің жоғарылатуы туралы" ҚРының үкіметінің қаулысы.

Нәтижеде жоғарылату жасалған :

- 1332, 8 мыңы зейнеткерлерге 30%-көп
- 1, 5 мыңы зейнеткерлерге 22%-көп
- 26733 теңге шектеулер 30%ке есепке алумен, бірақ ені ең кемінде-более 251,2 тыс.пенсионерам.

2009 жылдың 1 қаңтарынан ең төменгі зейнетақы төлемдерінің мөлшері есепсіз негізді зейнетақы төлеулері 9875 теңге, максимал өлшемін құрайды - 26733 теңге, соның ішінде орташа өлшемнің ағымдағы жылына болжам - 17105 теңге.

2009 жылдың 1 жарты жылдығына негізді зейнетақының гцвп, есепке алуы бар орташа зейнетақы төлемдерінің мөлшері жедел мәліметтер бойынша (5388 теңге негізді зейнетақы оның 17404 теңгесі тілектес зейнетақы) 22792 теңгені құрайды. Орташа тілектес зейнетақының өсуін 2008 жылға 27% құрады.

Зейнетақы төлемдерінің мөлшері, есепсіз негізді зейнетақының 2006 жылынан үлкею, 75, 8% құрады, соның ішінде 2006 жыл - 9898 теңге, 2007 жыл - 10823 теңге, 2008 жыл - 13675 теңге. 27796 теңгеге дейін 2012 жылдағы тілектес зейнетақының орташа өлшеміннің кезеңді жоғарылату және жеткізуі ендігәрі ескерілген, яғни үлкеюді 2006 жылға 2, 5 ретте бетер көп.

Мемлекеттік базалық зейнетақы мөлшерін өмір сүрудің ең төменгі деңгейінің 50%-ға дейін жеткізу

Ағымдағы жылдың 1 қаңтарынан негізді зейнетақы төлеуін өлшемді көтерілді. Оның өлшемі (2008 жылы бар салыстырудағы өсу - 12%) 5388 теңгені құрайды. Ең төменгі зейнетақы төлеуін негізді зейнетақының жоғарылатулары есепке алуы бар нәтижеде 15263 теңгені құрайды, максимал - 32121 теңге.

Мемлекеттік негізді зейнетақы көлемін тиісті ең төменгі күнкөріс деңгейінен 50% дейін біртіндеп жеткізу "2009-2011 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Заңда, оның ішінде 2009-2010 жылдары 40% дейін, 2011 жылы 50% дейін қарастырылған.

Әлеуметтік міндеттемелерді орындау шығыстары өсуінің оң динамикасына қарамастан, әлеуметтік қамсыздандыруда мынадай проблемалар бар:

- әлеуметтік қамсыздандыру стандарттарының жетілмеуі
- әлеуметтік қамсыздандыру деңгейінің сәйкессіздігі
- жинақтаушы зейнетақы жүйесі мен әлеуметтік сақтандыру жүйесінің тиімділігінің тиісінше төмендігі.

Неғұрлым зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтін азаматтар үшін жұмыс берушілердің кәсіби зейнетақы жарналарын міндетті ету.

Ауыр жұмыстарда, зиянды (ерекше зиянды) және (немесе) қауіпті (аса қауіпті) жұмыстарда істейтін жұмыскерлерге міндетті кәсіби зейнетақы жарналарын (МКЗЖ) енгізу мәселесін зерделеу үшін "Республикалық еңбекті қорғауды ҒЗИ" РМҚК мен "Халықаралық актуарлық орталық" ЖШС Мемлекеттік тапсырыс шеңберінде жұмыс берушілер есебінен зерттеулер жүргізді.

Өткізілген жұмыстың нәтижелері Қазақстан экономикасына әлемдік қаржы-экономикалық дағдарыстың теріс ықпалының барынша деңгейі сияқты да есепке ала көрсетті, сонымен бірге сөзсіз ағымдағы шарттардағы кәсіби зейнетақы жарналарының жұмыс берушідегі ықтимал қосымша қаржы жүктемесі, кіріспесі тиімсіз, сол сияқты ең кіші деңгейде болды.

Осы мәселе 28 сәуірде Қарағанды қаласында «Нұр-Отан» Халықтық-Демократиялық партиясы Қазақстан Республикасының кәсіподақтары федерациясымен бірге ұйымдастырған ауыр жұмыстарда, зиянды (ерекше зиянды) еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмыскерлердің республикалық форумында қаралды.

Қазіргі уақытта "Қоғамдық мәселелерді талдау орталығы" Қоғамдық қорының мемлекеттік тапсырысы шеңберінде «Қазақстан Республикасының зейнетақы заңнамасына баға беру және зейнетақы жүйесін дамыту келешегі» деген тақырыптағы техникалық тапсырмаға сәйкес аналитикалық және экономикалық зерттеулер, зейнетақымен қамтамасыз ету саласында ғылыми зерттеулермен айналысатын сарапшыларды тарта отырып, ұзақ мерзімді перспективаға актуарлық есептер жүргізуде.

Жинақтаушы қорлардан зейнетақылық төлемдер жүйесін жетілдіру, зейнетақы жинақтарының сақталуына кепілдік беру, зейнетақы қорларының кірістілігін арттыру үшін жағдайлар жасау үшін барлық күш-жігерімізді салатын боламыз

ЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін жүзеге асыруды жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 4 шілдедегі № 661 қаулысымен бекітілген Міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ), ЖЗҚ-дан ерікті кәсіби зейнетақы қорлары есебінен қалыптасқан зейнетақы жинақтарынан зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру ережесіне Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 28 қаңтардағы № 72 қаулысымен өзгерістер мен толықтырулар енгізілген.

зейнетақы төлемдерін алу құқығы бар алымшылар алатын кездегі инфляция деңгейін ескере отырып, Жинақтаушы зейнетақы қорларындағы міндетті зейнетақы жарналарының іс жүзінде міндетті зейнетақы жарналарымен енгізілген мөлшерде сақталуы жөніндегі мемлекеттік кепілдікті іске асыру үшін «2009-2011 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес 2009 жылға

арналған республикалық бюджетте **3,9 млрд. теңге** сомадағы қаражат көзделген.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 15 сәуірдегі № 726 қаулысымен Мемлекеттің кепілдікті орындау тәртібін айқындайтын ереже бекітілді.

Бүкіләлемдік банк 2009 жылға арналған бірлескен экономикалық зерттеулер бағдарламасы шеңберінде аналитикалық зерттеулер жүргізген кезде зейнетақы жүйесінің басқа да мәселелерімен қатар зейнетақы жинақтарының сақталуы жөніндегі мәселе де зерделенді.

Зейнетақы жинақтарының сақталуы, сондай-ақ мемлекет пен ЖЗҚ арасында зейнетақы жинақтарының сақталуы жөніндегі жауапкершіліктерін бөлу мақсатында Бүкіләлемдік банк мемлекет пен жинақтаушы зейнетақы жүйесіне қатысушылар бірлесіп қаржыландыратын резервтік кепілдеме қорын құруды ұсынды.

Зейнетақы активтері зейнетақы жинақтарын сақтау және көбейту мақсатында тек салымшылардың (алымшылардың) мүддесінде пайдаланылады. Зейнетақы активтерін инвестициялық пайдалану мүдделі орган Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігінің нормативтік құқықтық актілерімен реттеледі.

Агенттіктің деректері бойынша 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша (*жинақтаушы зейнетақы жүйесінің бар кезеңіне өсіңкі қорытындымен*) таза инвестициялық табыс (*комиссиялық сыйақыларды есептемегенде*) **410,8 млрд. теңгені** құрады және 2008 жылдың 1 шілдесіндегі деректермен салыстырғанда 6,5% немесе теңге 25 млрд. теңгеге өскен. 2009 жылдың 6 айында таза инвестициялық табыс теңге 103,8 **млрд. теңгені** құрады және 2008 жылдың 6 айымен салыстырғанда 2,2 есе немесе 57,3 **млрд. теңгеге** өскен.

Агенттік **нарық қорларында** болып жатқан жағымсыз процестердің ықпалын азайту мақсатында уақытша шара ретінде жыл басынан бері зейнетақы активтерін инвестициялық пайдалануды жүзеге асыратын жинақтаушы зейнетақы қорлары мен ұйымдарды зейнетақы активтері есебінен жоғары деңгейдегі қаупі бар қаржылай құралдарды алуға ынталандырмау жөнінде шаралар қабылдады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік құнды қағаздарының үлесін инвестициялық портфельде зейнетақы активтері есебінен өсіруді көздейтін зейнетақы активтерін инвестициялау ережесіне (*2009 жылдың 1 сәуірінен бастап – 20%, 2009 жылдың 1 қазанынан бастап – 30%*), осылайша салымшылардың (алымшылардың) қаражаттарын сақтауға кепілдік беретін өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Жинақтаушы зейнетақы қорлары мен оның компанияларды басқарушылары зейнетақы және меншік активтерінің қатысуымен жасайтын «кері репо» операцияларының құралы Қазақстан Республикасының мемлекеттік құнды қағаздары болатынын анықталған.

ҚР Үкіметінің, ҚР Ұлттық банкінің және экономика мен қаржы жүйесін тұрақтандыру жөніндегі қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалу агенттігінің 2009-2010 жылдарға арналған бірлескен іс-қимылдарының және ЖЗҚ-ның инвестициялық қоржындарын әртараптандыру үшін экономика мен қаржы жүйесін тұрақтандыруды қамтамасыз ету мақсатында іске асырылатын жоспары шеңберінде Үкімет пен «Самұрық-Қазына» қоры басымды инвестициялық жобаларды қаржыландыру, сондай-ақ Қор шығарған инвестициялық рейтингі бар борышты құнды қағаздардың стрестік активтерін шығаруды қамтамасыз ету үшін зейнетақы активтерін тарту көзделген.

ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУ ЖҮЙЕСІН ДАМУ

Балаларға, көп балалы аналарға, мүгедектерге атаулы әлеуметтік көмекті бақылауға алу

2009 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша атаулы әлеуметтік көмек (бұдан әрі – АӘК) табысы кедейлік шегінен төмен 198,5 мың азаматқа тағайындалды. (АӘК тағайындау үшін ағымдағы жылдың үшінші тоқсанына кедейлік шегі 5112 теңге көлемінде белгіленді), бұл 2008 жылдың дәл осы мерзімімен салыстырғанда 2,6% аз. Тағайындаулардың сомасы 1730,4 млн.теңгені құрады және 2008 жылмен салыстырғанда 0,2% азайды. АӘК-нің орташа көлемі 1450 теңгені құрады, 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңімен салыстырғанда 1417,2 теңге болды немесе 2,3% өскен.

Жергілікті атқару органдары халықтың мұқтаж санатына дер кезінде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі міндеттерні қамтамасыз ету мақсатында жергілікті бюджет 2008 жылы республикалық бюджеттен АӘК төлеу үшін 1,1 млрд теңге сомада, ал 2009 жылы 1,15 млрд теңге мақсатты ағымдағы трансферттер алды.

АӘК алушылар арасында 18 жасқа дейінгі балалары бар отбасылар анағұрлым көп үлесті құрауын жалғастыруда, олардың үлес салмағы 61,2% құрайды және өткен жылдың кезеңіндегі деңгейі сақталуда. Шығыс Қазақстан (66,0%), Оңтүстік Қазақстан (64,3%), Ақмола (63,4%), Ақтөбе (63%) Алматы (62,6%) және Солтүстік Қазақстан (61,3%) облыстарында бұл көрсеткіш орташа республикалық көрсеткіштен (61,2%) жоғары болды. АӘК алушылардың қатарында ағымдағы жылдың 6 айының қорытындысы бойынша қамтылған мүгедектер саны 1645 құрады.

Әлеуметтік қолдау мәселелерінде мына проблемаларды шешу жөніндегі жұмысты жалғастыруға тура келеді :

- тұрмысы төмен халыққа атаулы әлеуметтік көмек пен әлеуметтік қолдау көрсетудің стандарттарының жетілмегені;
- жеткіліксіз көлем және арнайы әлеуметтік қызмет түрлерін көрсетудің жеткіліксіз көлемі мен сапасының төмендігі.

Әлеуметтік жәрдемақылар көлемінің ұдайы ұлғайып отыруына, оның ішінде Қазақстан Республикасына сіңірген айрықша еңбегі үшін арнайы мемлекеттік жәрдемақы мөлшерін тұрақты арттыруға қол жеткізуге

Арнайы мемлекеттік жәрдемақылар (бұдан әрі – АМЖ) бұған дейін берілген жеңілдіктердің орнына төленеді, оны азаматтардың 17 санаты алатын болады, олардың ішінде мүгедектер, соғысқа қатысқандар мен оларға теңестірілгендер, қаза тапқан әскери қызметшілердің отбасы, мүгедектер және т.б.. АМЖ-ның мөлшері бұған дейін алынған жеңілдіктер санаты мен көлеміне байланысты сараланады.

Ел Президентінің жолдауына сәйкес АМЖ мөлшері өскен:

2005 ж. – соғысқа қатысқандар мен мүгедектеріне 15 АЕК-ке дейін (ОСҚ -5,8 АЕК, ОСМ-7,1 АЕК болған); АМЖ алатын санатқа соғыс жылдары кемінде 6 ай тылда жұмыс істеген адамдар енгізілді (қазіргі уақытта 2 АЕК немесе 2592 теңге);

2006 жылы - «Алтын алқамен», «Күміс алқамен» наградталған көп балалы аналарға немесе бұрын «Батыр ана» атағын алғандар, I және II дәрежелі «Ана даңқы» ордендерімен наградталғандар, төрт және одан көп кәмелетке толмаған балалары бар көп балалы отбасыларға 1,9-дан 3,9-ға дейінгі АЕК (қазіргі уақытта 5055 теңге);

2006 жылғы 1 шілдеден бастап Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдарға, соғыс мүгедектеріне теңестірілген адамдарға; Ұлы Отан соғысы жылдары қаза тапқан әскерлердің жесірлеріне; қаза тапқан (қайтыс болған) әскери қызметшілердің отбасыларына; соғыс жылдары тылдағы ерен еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендері мен медальдарымен наградталған, сондай-ақ соғыс жылдары тылда кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет еткен) адамдарға, 1988 – 1989 жылдары Чернобыль АЭС-дағы апаттың салдарын жоюға қатысушылардың ішіндегі адамдарға берілетін жәрдемақылардың мөлшері орташа есеппен екі есеге артқан.

АМЖ алатындардың саны 2009 жылдың 1 шілдесінде **1,2 млн.астам адамды** құрайды.

2009 жылы республикалық бюджетте 48 503,9 млн. теңге қарастырылған.

Әрбір облыста халықаралық стандарттарға сай келетін, аймақтық Мүгедектер мен мүгедек балаларды сауықтыру орталығын құруға қол жеткізуге

Қазіргі уақытта мүгедектер үшін 10 оңалту орталығы (Алматы, Атырау, Жамбыл, Қостанай, Павлодар, Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарында) жұмыс істейді.

2008 жылы оңалту орталығы Атырау облысында қолданысқа енгізілді.

Мүгедектерге арналған оңалту орталықтарын одан әрі дамыту үшін 2008 жылы Қызылорда облысында оңалту орталығының құрылысы басталды.

Ұлы Отан соғысы ардагерлері мен тылда еңбек еткендерді, жергілікті соғыстар мен жанжалдарға, Чернобыль атом электр станциясындағы апаттың зардаптарын жоюға қатысушыларды, қарулы күштер мен құқық қорғау органдарының ардагерлерін әлеуметтік қолдау жүйесін дамытуға

2009 жылдан бастап мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар мен арнайы мемлекеттік жәрдемақылардың мөлшерін орта есеппен жыл сайын **9 %** өсіру көзделген.

ҰОС-ға қатысушылар мен мүгедектері бірінші кезекте тұрғын үймен қамтамасыз ету, жеңілдікпен салық төлеу, бірінші кезекте және моншаға, мәдени-тамашалау немесе спорттық іс-шараға, шаштаразға тегін кіру құқықығын және басқа да әлеуметтік кепілдіктерді пайдаланады.

Мүгедектер қатарындағы адамдарға оңалтудың жеке бағдарламасына сәйкес республикалық бюджет есебінен протездеу және протездік-ортопедиялық заттармен, сурдоқұралдармен және сурдокөмекпен, тифлоқұралдармен, мүгедектік кресло-арбалармен және басқа да оңалту құралдарымен қамтамасыз ету жөніндегі медициналық қызметтер ұсынылады.

Ұлы Отан соғысындағы жеңістің 65-жылдығы қарсаңында әлеуметтік қолдау шарасы ретінде мынадай шаралар көзделген:

1) ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары ұсынған «Ардагерлер туралы» ҚР Заңының жобасын (бұдан әрі – заң жобасы) қабылдау, оның шеңберінде Ұлы Отан соғысына қатысушы мәртебесі бар азаматтардың санатын қолданыстағы заңнама бойынша оларға Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілгендердің ішінен жекелеген санаттағыларды жатқыза отырып, кеңейту ұсынылады;

2) Ұлы Отан соғысындағы жеңістің 65-жылдығын мерекелеу кезеңінде соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектеріне Қазақстан Республикасы мен ТМД аумағында тегін жүруді;

3) Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне бір жолғы материалдық көмек көрсету.

Әлеуметтік қорғау жүйесіне жекеше секторды тарту үшін неғұрлым қолайлы жағдайлар жасауға ықпал етуге ниеттіміз

Мемлекет басшысының 2008 жылғы 29 желтоқсандағы тапсырмасын орындау үшін қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға арнайы әлеуметтік қызметтер көрсетудің кешенді жүйесін құруға, көрсетілетін қызметтердің тиімділігі мен сапасын арттыруға, бәсекеге қабілеттілікті дамытуға бағытталған «Арнайы әлеуметтік қызметтер туралы» ҚР Заңы (бұдан әрі – Заң) қабылданды.

Арнайы әлеуметтік қызметтер енгізудің жаңа жүйесін енгізу үкіметтік емес сектордың белсенді қатысуымен байланысты.

Осыған байланысты мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс шеңберінде 2009 жылдан бастап, төрт пилотты өңірлерде (Шығыс Қазақстан, Оңтүстік

Қазақстан облыстарында, Астана және Алматы қалаларында) үкіметтік емес секторда арнайы әлеуметтік қызметтерді сатып алу жүргізіледі.

2009 жылы аталған жобаларға республикалық бюджеттен 230,2 млн. теңге көлемінде мақсатты ағымды трансферттер бөлінді.

Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс шеңберінде 2009 жылға арналған республикалық бюджет есебінен сомасы 8 100,0 мың теңге болатын 3 әлеуметтік жобаны, оның ішінде:

- «Психоневрологиялық аурулары бар мүгедектерге арнайы әлеуметтік көмек көрсету стандартын әзірлеуді»;

- «Мүгедек балаларды сау ортаға интеграциялау(әлеуметтік жетімдік пен ауыр мүгедектік паталогиялардың алдын алу)» әлеуметтік роликті өндіруді;

- «Интернет-ресурсты қолдау және оның негізінде қиын өмірлік жағдайдағы адамдарға ақпараттық, құқықтық және әлеуметтік қолдауды ұйымдастыруды іске асыру жоспарланған.

АНА МЕН ОТБАСЫН ҚОЛДАУ

Бір жасқа дейінгі бала күтімі үшін берілетін жәрдемақылар мөлшерін кемінде 2,5 есеге көтеруге

1 жасқа келгенге дейін бала күтімі бойынша берілетін ай сайынғы жәрдемақының мөлшері отбасындағы бала санына байланысты саралау ретінде белгіленеді. 2009 жылы оның мөлшері бірінші бала туған кезде **6365-ге дейін, төрт және одан көп бала туған жағдайда 8275 теңгеге** дейін белгіленген, бұл 2007 жылмен салыстырғанда тиісінше 94% және 68% жоғары болды.

1 жасқа келгенге дейін бала күтімі бойынша берілетін жәрдемақы ағымдағы жылдың 6 айында **144,8** мың адамға төленді, бұл 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңімен салыстырғанда 3,9 мың адамға көп (немесе 2,8 %). Есеп беру кезеңінде төленген жәрдемақылардың жалпы сомасы **8447,0 млн. теңгені құрады, өткен жылы 8152,3 млн. теңге** болды, төленген соманың өсімі 3357,5 млн.теңгені (немесе 65,9%) құрады.

Отбасылық және балалардың жәрдемақыларын енгізу республикада бала туудың артуына және демографиялық жағдайға оң ықпал етті. 2007 - 2008 жылдары бала туу 13,4 % өсті және 2008 жылы 359,3 мың адамды құрады, 2007 жылы 316,8 мың адам болды. 2009 жылы **2008 жылдың деңгейі сақталды**, қаңтар-маусым аралығында ҚР Статистика агенттігінің жедел есебі бойынша туылғандардың саны 175,7 адамды құрады.

4 және одан көп баланың туылуына байланысты берілетін жәрдемақы мөлшерін ұлғайтуға

Бала тууына байланысты бір жолғы жәрдемақы отбасы табысына қарамастан 30 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде төленеді. 2009 жылы

жәрдемақы сомасы **38190** теңгені құрады, бұл 2008 жылғы осы көрсеткіштен **8,9%** көп.

Ағымдағы жылдың 6 айында бала туғанда берілетін жәрдемақы 174,8 мың адамға төленді, бұл 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңімен салыстырғанда 7,6 мың адамға көп (немесе 4,5 %). Есеп беру кезеңінде төленген жәрдемақылардың жалпы сомасы 6704,7 млн. теңгені құрады, 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңімен салыстырғанда 5485,7 млн. теңге болды, (өсімі 1219,0 млн.теңге (немесе 22,2%).

18 жасқа дейінгі мүгедек балалары бар аналар/әкелер үшін жәрдемақы енгізуге

Көп балалы аналардың престижі мен беделін арттыру, олардың балаларды тәрбиелеу және отбасыны нығайту мәселелеріндегі маңызды орнын тану, демографиялық жағдайды арттыру, мүгедек балаларды тәрбиелейтін ата-аналарды қолдау мақсатында Ел Президентінің тапсырмасына сәйкес Еңбек және әлеуметтік қорғау министрлігі «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жекелеген санаттағы азаматтарды әлеуметтік қолдау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР заңының (бұдан әрі – заң жобасы) жобасын әзірледі, ол қазіргі уақытта ҚР Парламенті Мәжілісінің қарауында.

Аталған заң жобасында 2010 жылдан бастап,

төрт және одан көп бала туғанда берілетін бір жолғы жәрдемақы 30-дан 50 АЕК-ке дейін;

бала бір жасқа толғанға дейін оны күту бойынша берілетін ай сайынғы жәрдемақылар, оның ішінде бірінші балаға - 5,0-ден 5,5-ке дейінгі АЕК; екінші балаға - 5,5-тен 6,5-ке дейінгі АЕК; үшінші балаға - 6,0-дан 7,5-ке дейінгі АЕК; төрт және одан көп балаға – 6,5-тен 8,5-ке дейінгі АЕК мөлшерінде өсіру көзделген.

Ана мен бала өлімі көрсеткіштерін төмендету үшін шаралар қабылдауға

2008 жылдан бастап Қазақстан республикасы Үкіметінің 2007 жылғы 28 желтоқсандағы № 1325 қаулысымен бекітілген ана мен бала өлімін азайту жөніндегі 2008-2010 жылдарға арналған салалық бағдарлама іске асырылуда, онда халықаралық стандарттар ескеріле отырып, ана мен бала денсаулығы саласындағы қазіргі заманғы тәсілдер көзделген.

Ағымдағы жылы 6 айында 2,5 млн. астам бала профилактикалық байқаулардан өткізілді, бұл бір жылғы жоспарланған көлемнің 57,8% құрады.

2009 жылдың басынан бастап балалар мен бала тууға көмек көрсететін ұйымдар үшін республикалық бюджет есебінен сомасы 2,3 млрд. теңге болатын 293 бірлік медициналық құрал-жабдық сатып алынды.

«Мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдары кадрларының біліктілігін арттыру және қайта даярлау» республикалық бюджеттік бағдарламаны іске

асыру шеңберінде акушер-гинекологтарды, неонатологтарды Литвада және ультрадыбыстық диагностика мамандарын Израилда оқыту басталды.

Ана мен сәби өлімін азайтудың кезек күттірмейтін шараларын қабылдау жөніндегі республикалық штабтың жұмысы жалғасуда. Ағымдағы жылдың өткен кезеңінде Министрлік Республикалық штабтың 9 отырысын өткізді, оның ішінде облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдері орынбасарларының, республикалық және аумақтық денсаулық сақтау ұйымдары басшыларының қатысуымен кеңейтілген отырыс өткізді.

Сонымен қатар 2009 жылғы 25 маусымда денсаулық сақтау басқармалары мен республикалық ұйымдардың басшыларының қатысуымен Денсаулық сақтау министрлігінің кеңейтілген Алқа мәжілісі өткізілді, онда ана мен сәби өлімін азайту мәселелері қаралды.

Қабылданған шаралар ана мен сәби өлімін азайтуға қол жеткізуге мүмкіндік берді. Алдын ала деректер бойынша ағымдағы жылдың 6 айында республикада ана өлімінің көрсеткіші **100 мың тірі туғанға шаққанда 35,6-ны құрады, 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңінде 36,9 болды.**

Алдын ала деректер бойынша ағымдағы жылдың 6 айында сәби өлімінің көрсеткіші **1000 тірі туғанға шаққанда 19,3-ті құрады, 2008 жылдың осыған ұқсас кезеңінде 21,3 болды.**

Сәби өлімінің себептері құрылымында перинаталдық кезеңнің кейбір мән-жайлары бірінші орында, екінші орында – дамуының туа біткен ақауы, үшінші орында – тыныс алу органдары.

ХАЛЫҚТЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

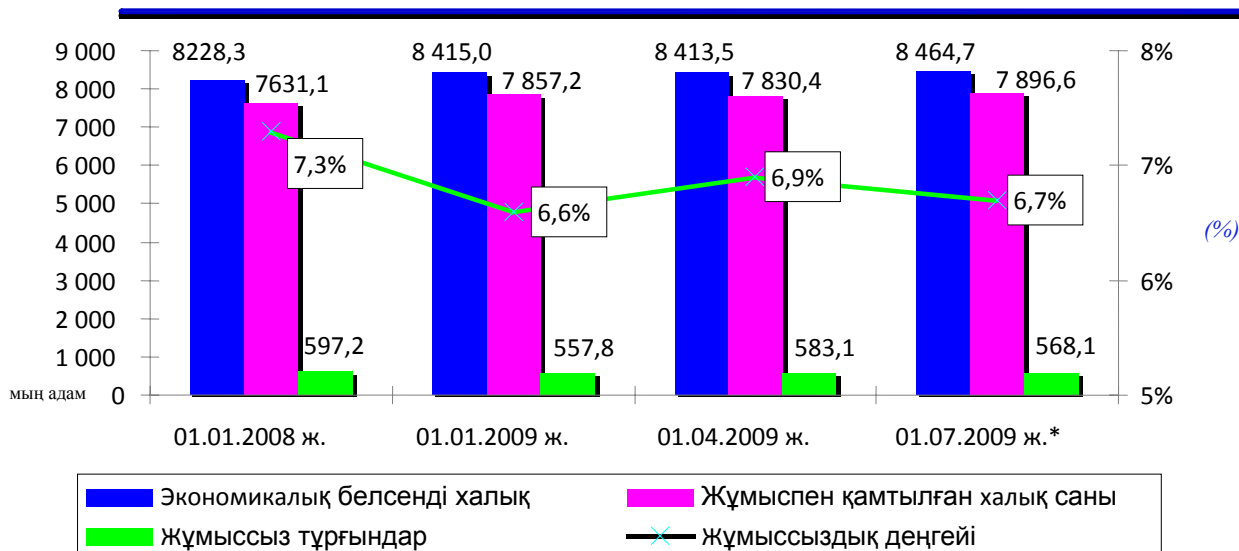
Жұмыссыздықты төмендетуге

Әлемдік қаржы-экономикалық дағдарыс ықпалының салдарларын, жаппай жұмыссыздықты еңсеру мақсатында Қазақстанда дағдарысқа қарсы бағдарлама қабылданды. Мемлекет басшысының 2009 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру мақсатында Үкімет «Жол картасының» іс-әрекет жоспарын қабылдады, ол **қосымша жұмыс орындарын құру, кадрларды даярлау және қайта даярлау, іскерлік белсенділікті ынталандыру және дағдарыстан кейін тұрақты даму үшін жағдай жасау** арқылы жұмыспен қамтуға бағытталған шаралар кешенін айқындайды.

ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің және Статистика агенттігінің алдын ала деректеріне сәйкес статистика бойынша халықтың жұмыссыздық санының жағдайы тұрақтана бастаған. Жыл басынан бері салыстыру бойынша маусым айының соңында жұмыссыз халықтың саны **10,3 мың** адамға өскен және алдын ала деректер бойынша 2009 жылдың екінші тоқсанында **568,1** мың адамды құрады. Экономикалық белсенді халықтың саны осы кезеңде **49,7** мың адамға өскен және алдын ала деректер бойынша екінші тоқсанда **8464,7** мың адамды құрады. Жұмыспен қамтылған халық саны **7896,6** мың адамды құрады, бұл жыл басымен

салыстырғанда **39,4** мың адамға көп. Жұмыссыздық деңгейі бірінші тоқсанда **6,6%** дан **6,9%** ға өскеннен кейін, екінші тоқсанда экономикалық тұрғыдан белсенді халықтың **6,7%** деңгейге дейін төмендеген.

Еңбек нарығы динамикасы

*ҚР Статистика Агенттігінің бағасы бойынша

Жыл сайын 100 мыңға жуық жаңа жұмыс орнын ашуға қол жеткізуге

Жергілікті атқарушы органдар берген деректер бойынша еңбекпен қамту органдарында тіркелген жұмыссыз азаматтардың саны ағымдағы жылғы 1 шілдеде **92,8** мың адамды құрады.

Ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында республиканың еңбекпен қамту органдарына еңбек делдалдығымен барлығы 268,4 мың адам өтініш білдірген, оның 179,9 мыңына жұмыс берілген (еңбекпен қамту «Жол картасы» жобасын қосқанда барлық бағыттарда жүргізілді).

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің деректеріне сәйкес 2009 жылғы 1 шілдеде республикада 157936 жаңа жұмыс орындары, оның ішінде тұрақты – 93215, уақытша және маусымдық – 64721 құрылды. Тұрақты құрылған жұмыс орындарының жартысынан астамы (69%) кіші және орта бизнеске – 64721 келеді.

Экономикалық қызмет түрлері бойынша тұрақты жұмыс орындары өнеркәсіпте - 9956, саудада – 15774, құрылыс пен коммуналды шаруашылықта - 23122, ауыл шаруашылығында -11570, көлік және байланыста – 3000, білім беру және денсаулық сақтау – 8762, сондай-ақ басқа да салалар бойынша – 21031 құрады.

2009 жылдың 1 шілдесіне Қазақстан Республикасында жаңа жұмыс орындарын

құру туралы мәліметтер

Аумақтық бірліктің аты	Жаңа ашылған жұмыс орындарының саны										
	барлығы	оның ішінде									
		тұрақты	Экономикалық қызмет түрлері бойынша								Уақытша және маусымды
			ауылшаруашылығы	өнеркәсіп	сауда	Көлік және байланыс	Блім және денсаулық сақтау	Құрылыс және коммуналды шаруашылық	басқалары		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	
Ақмола	5947	3405	380	922	1084	170	19	139	691	2542	
Ақтөбе	7018	3174	186	631	976	152	366	282	581	3844	
Алматы	19726	10210	1978	1952	1074	4	1709	684	2809	9516	
Атырау	11978	9706	613	432	485	234	174	6534	1234	2272	
Шығыс Қазақстан	9227	6712	958	302	1949	223	378	968	1934	2515	
Жамбыл	14148	2331	612	83	344	23	497	125	647	11817	
Батыс Қазақстан	13680	4155	729	438	498	245	451	1027	767	9525	
Қарағанды	2911	2427	282	983	566	44	0	272	280	484	
Қостанай	16387	6803	1210	282	526	484	997	2281	1023	9584	
Қызылорда	6835	2318	558	123	863	115	120	158	381	4517	
Маңғыстау	6767	6767	275	1029	916	775	294	2348	1130	0	
Павлодар	7717	2573	956	283	258	50	461	156	409	5144	
Солтүстік Қазақстан	7357	7118	1928	487	812	104	255	679	2853	239	
Оңтүстік Қазақстан	10884	8615	905	76	89	16	1481	3318	2730	2269	
Алматы қаласы	7794	7341		1331	3584	47	665	1255	459	453	
Астана қаласы	9560	9560		602	1750	314	895	2896	3103		
Республика бойынша	157936	93215	11570	9956	15774	3000	8762	23122	21031	64721	
Ауыл бойынша	77308	37551	10475	3002	3568	878	4239	8275	7114	39757	

Сонымен бірге 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша республикада 39 кәсіпорын толық және 432 кәсіпорын қызметкерлердің ортақ тізімдік саны 164, 5 мың адамды құрайтын өз өндірістерін ішінара тоқтатты. Оның 43,3 мың (немесе 26, 3%) қызметкері ішінара, оның ішінде толық емес жұмыс уақыты тәртібінде 27, 5 мың қызметкер қамтылған, мәжбүрлі демалыстарда 15,8 мың еңбек демалыстарында. Бұл ретте ағымдағы жылғы 1 сәуірмен салыстырғанда ішінара қызметкерлерді еңбекпен қамтуды қолданатын кәсіпорындардың саны 174-ке өскен, ал ішінара еңбекпен қамтылған жұмыскерлердің саны оларда 2 еседен астам кеміген.

Орны босаған жұмыскерлерді жұмыс орындарымен қамтамасыз ету және еңбек нарығындағы шиеленісті азайту мақсатында Жол картасы инвестициялық жобаларын іске асыру шеңберінде **238,7 мың жұмыс орны (жоспарланған 254 мың жұмыс орны немесе 93,9%) құрылған.**

Жол картасының іске асыру шеңберінде жұмыс орындарын құру туралы мәліметтер

Өңірлер	Жоба саны		Жұмыс орындарын ашу							
	Жоспар бойынша	оның ішінде жүзеге асырылу басталғаны	Қол қойылған келісімге сәйкес жоспар	Жұмыс орындары ашылды		Жұмысқа орналастырылды (адам)			Жұмысқа орналасқандардың ішінен	
				саны	% жоспарға	Адам саны	% жоспарға	% ашылған жұмыс орындарына	органдарының бағыты бойынша-ленинград бойынша-ленинград органо	% жұмысқа орналасқандарға
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ақмола	104	104	6 822	6 822	100,0	4 667	68,4	68,4	1 471	31,5
Ақтөбе	234	234	24 200	24 200	100,0	19 541	80,7	80,7	15 356	78,6
Алматы	283	283	19 597	19 597	100,0	11 551	58,9	58,9	8 600	74,5
Атырау	46	46	10 148	10 148	100,0	10 148	100	100,0	7 434	73,3
Шығыс Қазақстан	879	879	32 628	32 503	99,6	16 134	49,6	49,4	13 351	82,8
Жамбыл	264	264	13 229	13 229	100,0	8 663	65,5	65,5	6 110	70,5
Батыс Қазақстан	75	75	8 823	8 823	100,0	8 823	100	100,0	3 769	42,7
Қарағанды	585	585	27 383	26 933	98,4	20 796	77,2	75,9	17 467	84,0
Қостанай	128	128	9 388	9 388	100,0	3 012	32,1	32,1	1 481	49,2
Қызылорда	159	159	10 843	10 843	100,0	9 576	88,3	88,3	9 576	100,0
Маңғыстау	121	120	9 760	7 492	76,8	4 224	56,4	43,3	2 921	69,2
Павлодар	475	475	13 100	13 150	100,4	13 150	100	100,4	8 129	61,8
Солтүстік Қазақстан	178	178	6 677	6 677	100,0	4 654	69,7	69,7	4 654	100,0
Оңтүстік Қазақстан	735	735	37 657	25 492	67,7	25 492	100	67,7	20 203	79,3
Алматы қаласы	396	396	20 000	19 455	97,3	14 117	72,6	70,6	536	3,8
Астана қаласы	113	112	3 977	3 977	100,0	2 725	68,5	68,5	2 541	93,2
Республика	4 775	4 773	254 232	238 729	93,9	177 273	74,3	69,7	123 599	69,7

Әлеуметтік және арнайы жұмыс орындарын ұйымдастыру, халықтың жұмыспен қамтылмаған бөлігі үшін кәсіби даярлау практикасын кеңейтуге

Жыл басынан бері еңбекпен қамтудың өңірлік бағдарламасына сәйкес 29048 жұмыссыз кәсіби даярлыққа жіберілді, оның 16236-сы оқуды бітірді. Халықтың мақсатты тобынан 12958 жұмыссыз азамат әлеуметтік жұмыс орындарына жұмысқа орналастырылды, білім беру ұйымдарын бітірген 1855 жас жастар тәжірибесінен өтуге жіберілді.

Жол картасы шеңберінде ағымдағы жылдың 13 шілдесіндегі жағдай бойынша түлектер мен халықтың мақсатты топтары қатарынан 66,8 мың адам (жоспардың 70% құрайды) уақытша жұмыс орындарына, оның ішінде әлеуметтік жұмыс орындарына 43 мың адам, 23,8 мың түлек жастар тәжірибесіне жұмысқа орналастырылған.

Жол картасы есебінен оқытуға және қайта даярлауға 41,0 мың адам (жоспардың 48%), оның ішінде босатылған қызметкерлер санынан 26,8 мың адам жіберілді.

Халықты жұмыспен қамтуға көмек көрсетудің белсенді нысандарын қамту динамикасы

Көрсеткіш	Мамандарды даярлау және қайта даярлау			Қоғамдық жұмыстар	Әлеуметтік жұмыс орындары			Жастар практикасы		
	Барлығы	Жұмыспен қамтамасыз ету басқармасы 2009 ж. 1 жарты жылдық	Жол картасы бойынша	Жұмыспен қамтамасыз ету басқармасы 2009 ж. 1 жарты жылдық	Барлығы	Жұмыспен қамтамасыз ету басқармасы 2009 ж. 1 жарты жылдық	Жол картасы бойынша	Барлығы	Жұмыспен қамтамасыз ету басқармасы 2009 ж. 1 жарты жылдық	Жол картасы бойынша
Ақмола	1588	497	1091	2959	4575	2150	2425	1153	348	805
Ақтөбе	4710	1060	3650	3590	3736	368	3368	2200	274	1926
Алматы	6308	2609	3699	7336	6131	339	5792	2155	0	2155
Атырау	6532	2943	3589	5401	1959	546	1413	1032	194	838
Шығыс Қазақстан	5334	1563	3771	6907	2368	438	1930	1432	277	1155
Жамбыл	6763	3121	3642	3916	3994	264	3730	1727	245	1482
Батыс Қазақстан	2792	1557	1235	4924	3894	1026	2868	1007	101	906
Карағанды	9878	5599	4279	6538	3011	315	2696	1164	3	1161
Қостанай	3823	2247	1576	3488	3199	215	2984	1107	210	897
Қызылорда	4928	1535	3393	5541	2852	527	2325	1499	28	1471
Маңғыстау	932	405	527	1417	2211	971	1240	400	0	400
Павлодар	3591	2221	1370	4228	6128	3613	2515	1605	75	1530
Солтүстік Қазақстан	2291	890	1401	2728	2321	447	1874	1152	0	1152
Оңтүстік Қазақстан	6195	1255	4940	5993	7229	354	6875	7569	0	7569
Алматы қаласы	1945	836	1109	2384	1462	570	892	341	0	341
Астана қаласы	2437	710	1727	760	96	73	23	157	100	57
республика бойынша	70047	29048	40999	68110	55166	12216	42950	25700	1855	23845

Іскерлік белсенділікті көтермелеуге, әкімшілік кедергілерді жоюға ниеттіміз

Әкімшілік тосқауылдарды төмендету, рәсімдерді жеңілдету, құнын азайту және бизнесті еңгізумен байланысты күндердің санын қысқарту мақсатында мемлекеттік органдар айтарлықтай жұмыс жүргізді.

Бизнес-климатын жақсарту жөніндегі шаралар ҚР Үкіметінің, ҚР Ұлттық банкінің және Экономика мен қаржы жүйесін тұрақтандыру жөніндегі қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалу агенттігінің 2009-2010 жылдарға арналған бірлескен іс-қимылдарының жоспарын іске асыру іс-шараларының жоспарында көрініс тапты.

Қазақстан Республикасы Үкіметі мен бизнес-ортаны (BEI) жақсарту және 2008-2010 жылдарға арналған "Doing business" рейтингінде Қазақстан ұстанымдарын арттыру жөніндегі сауда либерализациясы мен кеден реформасы (RTLC) жөніндегі мен USAID жобаларының бірлескен іс-қимылдар жоспары бекітілді.

Бизнес-ортаны жақсарту және Бүкіләлемдік банк "Doing Business" рейтингінде елдің ұстанымын арттыру жөніндегі ҚР Үкіметінің қызметін ақпараттық сүйемелдеу жоспары іске асырылды.

ЕҢБЕК ҚҰҚЫҚТАРЫН ТИІМДІ ҚОРҒАУ

Кәсіподақтар мен еңбек бірлестіктерінің қызметіне жан-жақты қолдау көрсету, сондай-ақ олардың дамуына ықпал етімін

Әлеуметтік әріптестік, еңбек қатынастары саласындағы мемлекеттік әлеуметтік саясатты іске асыру тетіктерінің бірі болып табылады, қызметкерлердің әлеуметтік-экономикалық мүдделерінің қорғау, еңбек кепілдіктерінің орындалуы, әлеуметтік тұрақтылықтың сақталуы мәселелерін шешуге мүмкіндік береді. Әлеуметтік әріптестік тараптарының бірі еңбекшілерді біріктіру болып табылады. Еңбек кодексіне сәйкес қызметкерлерді біріктіру еңбекшілердің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғау функциясын жүзеге асырады.

Қазақстанда бүгінгі күнге еңбекшілерді біріктіру жұмыс істейді - Қазақстан Республикасының кәсіподақтарының федерациясы, еркін Қазақстан кәсіподақтарының конфедерациясы, Қазақстан еңбегінің конфедерациясы.

Барлық аталған біріктірулер ұйымдастырылған құрылымдар болады және қорғауға арналған жеткілікті өкілеттіктерді алады қызметкерлер дұрыс айтты, соның ішінде шетел, қызметкерлердің пайдасына, практикалық және консультациялық көмектерде болады, сонымен бірге мемлекеттік органдар, қоғамдық және басқа ұйымдардағы өкілдіктің жүзеге асыруы.

Әлеуметтік және еңбек қатынастарының әлеуметтік әріптестікке және реттеуі бойынша Еңбек кодексіне сәйкес Республикалық үш жақты комиссияның әрекеті әлеуметтік және еңбек қатынастарының негізгі бағыттары бойынша Қазақстан Республикасының өкіл үкіметтердің мәжілістерін формасында, комиссия, консультациялар, ұжымдық келіссөздер, тараптардың позицияларының келісуінің жұмыс топтарының жұмыс берушілер, мәжілістерінің қызметкерлер және республикалық біріктірулерінің республикалық біріктірулері іске асырылады.

Жас Қазақстан қызметкерлерінің форумында 2008 жылдың желтоқсанында (бұдан әрі - Бас келісім) 2009-2011 жылдарға Қазақстан Республикасының үкіметі, қызметкерлердің республикалық біріктірулері және жұмыс берушілердің республикалық біріктірулерінің арасындағы Бас келісімнің қол қоюын рәсімде өтті.

Әлеуметтік әріптестерді республикалық деңгейде жыл сайын Бас келісімнің шешімі бойынша консультация және келіссөздер жүргізіледі.

Бұл құжат республикалық үш жақты комиссия қатысушылардың арасындағы республика әлеуметтік және еңбек қатынастарының реттеуінің негізгі қағидалары бойынша позиция және міндеттеме деңгейде анықтап, ҚР Үкіметі, кәсіподақтармен және жұмыс берушілермен мақұлдайды -.

Қазақстан МОТ қатарына кіргеннен бастап еңбекшілер бірлестігі Женевада жыл сайын өтетін Халықаралық конференция делегацияның тұрақты қатысушыларымен болып табылады.

Кәсіподақтардың белсенді әрекеті "Ұжымдық келісімшартты жабыңыз" старты кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі бойынша форумда 2008 жылдың қаңтарында мемлекет басшысымен берілген акция бойы іске асырылады. Олардың санын 2008 жылда 20 мың да жетпегендігіменнен, 42619 ұжымдық келісімшарттар немесе 29, 2% жұмыс істейтін кәсіпорындардың жалпы санынан дәл қазір жабылған.

Жұмыс берушілердің өндірістегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету жауапкершілігін арттыратын, еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жазалау шараларын қатайтатын

Қазақстандық кәсіпорындарға OHSAS 18001:нің халықаралық стандартын енеді 1999. Жасалған және қауіпсіздік және еңбекті қорғаудың сұрақтары бойынша жетекшілер және жауапты тұлғалардың үйрену өткізуші оқу орталықтары жұмыс істейді. 2009 жылдың 1 шілдесінде 11842 өндірістік объектілер аттестациялаған.

Қауіпсіздіктің төңірегіндегі және еңбекті қорғауды қоғамдық бақылауды есеп кәсіпорындарында еңбектің қоғамдық инспекторларын орындағанын атап өту керек, жұмысшылар өкілдер. Еңбектің қоғамдық инспекторлардың әсерлері еңбек жағдайындағы қызметкерлердің конституциялық құқығының тиімді қорғауының қамтамасыз етуіне, қауіпсіздік және еңбекті қорғаудың талаптарға тиістілеріне бағытталған. Олар еңбек дауларының қарастыруы бойынша еңбек заңының орындалуының сұрақтары, комиссиялардың жұмысында бойынша еңбек және халықты әлеуметтік қорғауды министрліктің еңбегі белсенді қатысу кешенді тексерістерді өткізуде мемлекеттік инспекторларымен бірге қабылдайды, еңбек жағдайларының өзгеріске қатыстысы, қауіпсіздік және еңбекті қорғауға, келісімдер және ұжымдық келісімшарттардың міндеттемелерді орындамауымен.

Еңбек заңының әбден жетілдіруі бойынша жұмыс тобы дәл қазір жұмыс істейді. Осы жұмыс топтары шеңберлердегі ҚРдың Еңбек кодексіне өзгеріс және қосымшаларын кәсіподақтарымен бірге талқыланады.

Жедел мәліметтің, еңбектің мемлекеттік инспекторларының 1 шілдесіндегі күйі бойынша ұйымдардың 12213 мың тексерулер және тексерулері өткізілген. Еңбек заңының 58636 бұзушылықтары тексерулер барысында айқындалған. (58, 7% немесе 34469) жарты олардың ішінен көп еңбек қатынастары, (немесе 39, 5%) 23167 бұзушылықтардың сұрақтарындағы бұзушылығында дәл келеді халықтың жұмыспен қамтылуы туралы заң бойынша қауіпсіздіктің төңірегіндегі және еңбекті қорғауға, (1, 7%) 993 бұзушылықтар орын алды.

Жұмыс берушілерге жоюлар және еңбек заңының айқындалған бұзушылықтардың бұлтартпауы мақсаттарындағы 12412 ұйғарымдар берілген, теңге 167, 3 миллион сомаға 6086 әкімшілік айыппұлдар салған.

Еңбектің мемлекеттік инспекторларымен (Станков, жабдық және тетіктер) 15 бірліктердің жұмысы, 2 өндірістік объектілердің жұмысы (тыйым салынған) тоқтаттырған, сонымен бірге 2 ұйымдардың әрекеті.

Құқық қорғау органдарында бойынша 4і қылмыстық істер қозғаған істің 79 материалдарын бағытталды.

Бірінші кезекте жергілікті халықтың мүддесін ескере отырып, ішкі еңбек нарығын қорғайтын, тек жоғары кәсіби кадрларды ғана тартуға басты назар аудара отырып, шетелдік жұмыс күшін тарту жөніндегі жұмысты жүйелендіретін боламыз

2009 жылда Қазақстан республикасындағы ішкі еңбек рыногінің қорғаулары мақсаттардағы 2 есе 2008 жылға бетер көп шетелдік еңбек күшінің тартуына квота қысқартқан бетер көп. Егер квотаны 2008 жылда (экономикалық тұрғыдан белсенді халық 129, 8 мың маңдайлар) өлшемде 1, 6% орнатылса, онда 2009 жылға (63, 5 мың маңдайлар) 0, 75%-ші шек нығайтылған

Республикадағы 2009 жылдың 1 шілдесінде бұл көрсеткіш 2008 жылы бар салыстыру бойынша 23587 адам берілген шешулер бойынша еңбек қызметтері іске асырады 44%ке төмендеді. Сонымен бірге, жергілікті қызыметшінің саны, шетелдік қызметкер қызықтыратын іске қосылған жұмыс берушілермен 20%ке 343480 адамды 1 шілдеде құралып өсірді.

2001 жылдың 19 маусымындағы Қазақстан республикасының қаулы бекітілген үкіметтердің Қазақстан республикасына шетелдік еңбек күшінің тартуына жұмыс берушілерге квотаның анықтауының жөн-жобаларында, шарттар және шешулердің беруін реттің қазақстандық қызметкерлердің мүдделерінің есепке алуына № 836, тиісті өзгерістерді енгізілді.

2008 жылдың 1 маусымынан әсер сайысшы жөн-жобалар жақындатылатын шетелдік мамандардың біліктілікті мінездемелерінің балдық бағаларын ескереді, шетелдік еңбек күшінің әрбір дәрежесіне қажетті баллдардың минималды мүмкін саны қажетті орнатады.

Жаңа ережелерді кіріспе жергілікті кадрлармен биік біліктіліктің шетелдік мамандардың республикасына және ары қарай кезенді олардың алмастыруына тартуға бағытталған. Нәтижеде бұл жұмысшы күштің сапалы

құрамын жақсарды. Осылай, (жетекшілер және мамандар) 1 және 2 дәреженің тартылған қызметкерлерінің еншісі өткен жылдар ұқсас мерзімі бар салыстыру бойынша 2009 жылдың 1 жарты жылдығында 29 процентті тармақтарға (12835 адам) 71, 6% құралып өсірді.

шетелдік қызметкер қызықтыратын жұмыс берушілердің 2009 жылының алтысы айларына 8089 қазақстандық азаматтардың шетелдік мамандарының ары қарай алмастыруын мақсатпен дайындалып немесе дайындалған бұл мақсатпен 12299 адамда біліктілік жоғарылатылған, 1344 шетелдік мамандардың шешулерінің әсер мерзімінің аяқтау бойыншасы жергілікті қызметкерлермен алмастырған.

Сонымен бірге құрылымының ұлттық еңбек базарының қажеттіктеріне Ирс жақындатылатын санына салыстырмалы сәйкессіздік бар болады.

БІЛІМНІҢ ДАМУЫ

Білім беру саласын қаржыландыруды кемінде 2 есе ұлғайтуға

2008 жылдағы білім беретін салаға шығындар 2007 жылы бар салыстыру бойынша 1.4 рет көбірек теңге 627, 3 миллиардтарды құрады. Білімдер салаға 2009 жылда 2008 жыл 13, 2%ке көбірек теңге 709, 9 миллиардты бағыттауға жоспарланады.

Профессор-оқытушылар мен мұғалімдер құрамының материалдық жағдайының, әлеуметтік мәртебесінің және еңбек жағдайларының ұдайы жақсаруына

Қазыналық кәсіпорындардың мемлекеттік қызметші болмайтын мемлекеттік мекемелер және қызметкерлерінің қызметкерлерінің еңбекақысын мемлекеттік саясат еңбекақы төлеу жүйесінің ары қарай әбден жетілдіруі шеңберлеріндегі олардың еңбекақысының деңгейінің кезеңді жоғарылатуына бағытталған.

Білімнің қызметкерлерінің еңбекақының 2009 жылдың 1 қаңтарынан 25%ке үлкейткен, 2010 ары қарай үлкею ескерілген - 25% және 2011 жылда - 30%ке.

2008 жылдағы еңбек және халықты әлеуметтік қорғау білім және ғылымның министрлігінің жасалған жұмыс топтарымен шеңберлеріндегі министрлігімен бірге қызметтердің тізілімінің оптимизациялауы бойынша жұмыс өткізілген (жалакилер) лауазымдық жалакилердің есептеуге арналған коэффициенттердің торы жетілдірілген (% базалық лауазымдық жалакиден 20%пен 60 аралығындағы) білімнің ұйымдардың біліктілігінің жоғарғы және орташа деңгейінің барлық мамандарына біліктілікті дәрежеге ақы енгізілген.

Білім және ғылымның министрлігінің материалдық мүдделілік есептердің дер кезінде және сапалы орындауында мамандардың әзірлеуін сапа және күшейтудің жоғарылатулары мақсаттардағы дифференциалдалған еңбекақыны жүйе жасалып ендірген.

Бюджеттік саланы қызметкерлердің еңбекақы төлеу жүйесінің әбден жетілдіру туралы ұсыныстарының өндіру ағымдағы қабаттасқан еңбектің нәтиже есепке алатын нарықтық шарттарға адаптерленген жылында жоғарыда айтылған жұмыс тобының жұмысы шеңберлеріндегі созылады.

Ауылшаруашылық елді мекен орналасқан әлеуметтік салалардың мекемелерінің мамандарының жан-жақты қолдауына қамданған.

Селе орналасқан әлеуметтік салалардың мекемелерінің мамандары лауазымдық жалакилер 25%ке ең кемінде жоғарылайды.

18.02.2009 жылданғы Қазақстан республикасының үкіметтерін "Денсаулық сақтау, білім, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорттың ауылшаруашылық елді мекендерде жұмыс және тұру келген мамандары әлеуметтік қолдауды шаралардың беруін өлшемдер және жөн-жобалардың бекітуі туралы" қаулысына сәйкес № 183 әлеуметтік қолдаудың шаралардың келесі өлшемдері анықталған :

1) маман (бұдан әрі - Мрп) 70-еселі ең төменгі есепті көрсеткіштің өлшеміндегі бір-ақ рет көтергіш жәрдемақы 1-го

2) әкімшілік анықталатын ауданның (сенімді өкіл) қаржы агентінен кейіннің Мрп 630-еселі өлшем артық емес сомасына 15 жылдардың сол мерзімге дейінінің тұрғын-үйдің алуына жеңілдікті кредиттің ресімдеуін құқық.

Қазақстанның жетекші жоғары оқу орындарының халықаралық деңгейде аккредитациялануына

Министрлікпен білімнің сапаны қамтамасыз етуін жүйенің жасауына білімнің сапаны бақылауын жүйеден біртіндеп өткел іске асырылады. Сапаны қамтамасыз етудің жүйелері негізгі аспап білімнің тіркеуі болып табылады.

2008 жылда оларын істеп шығады халықаралық білім беретін бірлестік танылатын білім беретін университеттік программалардың 2-х халықаралық мамандандырылған тіркеуі тұңғыш рет өткізілген

Тіркеудің екі түрі ескерілген : институционалдық және мамандандырылғаны.

Институционалдық тіркеудің 10 ұлттық стандарттар және белгілері нығайтылған.

Білім беретін программалардың бүгінше халықаралық тіркеуін 3 Қазақстан ЖООсы өтті :

- "архитектура" мамандығы бойынша Қазақ алдағы сәулет-құрылыс академиясы
- 7 білім беретін программалар бойынша М.Әуезовтың атындағы оңтүстік қазақстан мемлекеттік университеті.
- Кбту 4 білім беретін (Теңіз инжинирингі, ғылым және технологияның институтында) программалар бойынша Ұлыбританиядағы халықаралық тіркеуін өтті.

5 ұлттық ЖООлар мамандандырылған тіркеудің өтуіне білім беретін программаларының әзірлеулерін апарды.

Әлемдік тәжірибеде қолданылатын, кәсіби білім берудің сертификатталған оқу бағдарламаларын енгізуге қол жеткізуге ниеттіміз

Халықаралық сарапшылары бар оқу орындар халықаралық жобалардың шеңберлеріндегі техникалық және (ауылшаруашылық өндірістің мейманханалық және мейманхана іс, ұстасы, құрылыс, ірімшік істеуші, аспаз, радиотелемеханикалар, Икт және тағы басқалар) кәсіби білім 32 мамандықтар бойынша әлемдік тәжірибе қолданылатын оқу программалары жасалған

Конкурстық негізде 2007-2012 жылдарға ҚРдағы ғылымның дамытуын Мемлекеттік программаның іске асырулары бойынша шаралардың жоспарына сәйкес ғылыми-техникалық дамытудың тиісті бағыттары бойынша инженерлік профильнің 10 лабораториялары (әрбір лабораторияға теңге 200 миллион бойынша ерекшеленді) ЖООларда жасалған :

Барлық лабораториялар жабдықтаған, жоспарлалған тақырыптар бойынша ғылыми зерттеулер жүргізіледі, үйретуші программа семинарлар, ЖООлардың ғылыми қызметкерлер, оқытушыларының біліктілігінің жоғарылатуы. Ғылыми-практикалық конференциялар ұйымдасады, соның ішінде халықаралық, зерттеулердің тақырыптары бойынша баптар жарияланады, монографияларды шығарады, плюс 17025-2007-ші Исо/мэк халықаралық стандарттың талаптары сәйкестікке Қазақстан республикасының тіркеуінің жүйесінде тіркеудің аттестатының беруі бар мемлекеттік тіркеуге лабораториясының әзірлеуі бойынша жұмысты апарды.

2009 жыл-шыда олардың жалпы саны құрауы керектен 2009ға дейін, 4%., 2010 жылда "Білім және ғылымның кірігуін жүзеге асыру" инновациялық құрылымдар, ғылыми лабораториялар, технопарктер, орталықтарды жасалған ЖООлардың 2009-2011 жылдар, еншісіне ҚРдың білім және ғылымының министрлігінің Стратегиялық жоспар ескерілген есепке сәйкес - 30%., 2011 жылға - 39%. Сол ең қамтамасыз ететін алу, шығаруды алғышарты және елдің орнықты инновациялық дамыту қажетті білімдердің берілулерін жасалады.

Кемінде 250 жаңа мектеп, 50 кәсіби-техникалық оқу орнын салуға

Н.А.Назарбаев "Отандардың Нұралары" ндп мемлекет басшысы, жетекшінің тапсырмасымендері "100 мектептер және 100 ауруханалардың құрылысы" жобасын жүзеге асырылады

Осы жоба шеңберлеріндегі 86, 3 мың оқушы орындардың жобалық қуаты бар 106 мектептері салынады. 106 мектептердің құрылысын ағымында мүмкіндік береді - жылдар 3-сменалық жұмыстар құрту.

2008 жылда 44 мектептер бойынша құрылыс бітірген, соның ішінде Мемлекеттік қабылдау комиссиясының акттері 12 мектептер бойынша қол қойылмады. Акттер 2009 жылдың 1 шілдесіндегі күйі бойынша олардың ішінен 8 мектептер бойынша қол қойылған.

(батыс қазақстан және оңтүстік қазақстан облысында) 2 мектептің 2009 жылының ақпанындағы пайдалануға енгізілген.

2009 жылда (олардың ішіненнің 2008 жылдан ауыспалы 10 мектептері) 58 мектептердің жобаның іске асыруының аяқтауы және енгізуін күтіледі.

2009 жылдағы жобаның қаржыландыруына 2009-2011 жылдарға республикалық бюджетте 32947590 мың теңге ескерілген

Қаулыға сәйкес № 515 2009 жылдағы 2009 жылдың 14 көкегіндегі Қазақстан республикасының үкіметтері 27 кәсіби-техникалық лицейлердің құрылысқа кететін шығындары секвестр жасаған. 2009 жылға республикалық бюджетте осыған байланысты кәсіби-техникалық оқу орындардың 2-х құрылысы ескерілген :

1) 702000 мың теңгелердің жалпы құны бар оңтүстік қазақстан облысының ауданының Селе Шаян Байдибекскийлеріне 180 орындарына жатақханасы бар 360 оқушы орындарына кәсіби-техникалық лицейі.

2) (құрылыс профильсі бойынша) Астанаға 800 орындардың қаласындағы кәсіби мектеп. 264952 мың теңгенің жобасының жалпы құндарымен.

ТҰРҒЫН ҮЙМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Таяудағы бес жылда елде жыл сайын кемінде 9 миллион шаршы метр тұрғын үйдің салынуына қол жеткізуге; 2012 жылдың соңына барлығы 50 миллион шаршы метр жаңа тұрғын үй салынып, сөйтіп, кемінде 2,5 миллион қазақстандықтың баспана алуына

Барлық 2009 жылдың 6 айларына 2008 жылдың тиісті мерзімінің көрсеткіші көбірек 3, 1% кісі тұратын ауданның метрлері 2959, 1 мың шаршы пайдалануға енгізілген.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығына қаржыландырудың барлық көздері бойынша енгізілген тұрғын-үйдің пайдалануына көлем республикасы 8 өлкелерінде сонымен бірге өткен жылдың тиісті мерзімінің деңгейіне жетпеді.

(26, 1%) Ақтөбе, (12, 7%) Қызылорда облыстары, (56, 7%) Астанаға қаласы және (22, 4) Алматыға тұрғын-үйдің пайдалануға қосуын көлем едәуір өсірді.

Жергілікті атқарушы органдарға несие құралдарының республикалық бюджеттен 2009 жылға арқасынданың тұрғын-үйдің құрылысына теңге 16, 1 миллиард барлық сомадағы несие құралдарының ерекшелуі ескерілген.

Жасаушы 100 мектептер және 100 ауруханалардың қызметкерлерінің тұрғын-үйінің программалары шеңберлеріндегі 2009 жылының қаңтарында

пәтерлер, 345 пәтерлердің ауданының метрлері тұрғын үй, 18, 1 мың шаршы жалпы ауданның метрлері 25, 6 мың шаршы пайдалануға енгізілген.

Қаңтарға - (бұдан әрі - мембағдарлама) 2008-2010 жылдарға ҚРда тұрғын-үй құрылысының Мемлекеттік программасы шеңбер ерекшеленген қайтадан қолданылатын құралдар 2009 жылдың маусымы арқасында пәтерлер, 796 пәтерлердің ауданының метрлері тұрғын үй, 48, 7 мың шаршы жалпы ауданның метрлері 64, 1 мың шаршы пайдалануға енгізілген.

Мембағдарламаның іске асыруынан дербес жеке меншік түрінің кәсіпорын және ұйымдары жалпы ауданның метрлері шаршы 3, 5 миллион тұрғын үй енгізген, соның ішінде :

- (121% 2007 жылға) метрлер шаршы 2008 жыл-шы, 3 миллионға
- (140, 5% 2008 жылдың жарты жылдығында) метрлер шаршы 2009 жыл-шының I жарты жылдығы, 2 миллионға.

Үлесші үкіметтердің қолдаулары үшін үлестік құрылыстың бюджеттік қаржыландыруы бойынша шаралар жиынтығы қабылдаған.

Теңге 110 миллиард "Самрук-Казын" Фнб ерекшеленген - "Самрук-Казын" Астанасының қалаға арналған теңге және 46, 2 Алматының қаласына 48, 8 миллиард, сонымен бірге жалдауға келесі өткізумен пәтерлер және тұрғылықты емес бөлмелерді сатып алуға қажеттің қорға арналған теңге 15 миллиард.

Үлестік құрылыс объектілеріндегі 6 мың пәтерлерінің алуына теңге 39, 8 миллиард Астананың қала әкіміне ерекшеленген, соның ішінде теңге (игеруді 100% құрады) теңге, 2009 жыл-шы, 3 миллиардқа 2008 жыл-шы, 5 миллиардқа. (5730 үлесшілер) 43 объектілердегі 6213 пәтерлеріне сатып алуы шарт жасаған.

Мәселенің объектілерінің құрылысының аяқтауына Астананың қала әкімдерін 2009 жылда 3171 үлесшілердің қатысуы бар 8 объектілері бітіруге мүмкіндік беретін теңге 15, 2 миллиард қосымша ерекшеленген.

Тұрғын-үйдің үлестік құрылысы аудандарындағы инженерлік тораптарын құрылысқа ағымдағы жылда теңге 11, 3 миллиард ерекшеленген, соның ішінде:

Алматыны қалаға - үлесшілердің қатысуымен жасаушы тұрғын кешендердің магистралдік инженерлік тораптарын құрылысқа теңге 6 миллиард.

Алматы облыстары - инженерлік - коммуникациялық инфрақұрылымның құрылысқа арналған уәкіл ұйымның жарлық капиталының құрастыруына теңге 5, 3 миллиард.

Республикада 2007 жылдың 4 тоқсанында мың үлесшілермен 62-мямен 450 тұрғын кешендер, олардың ішіненнің 2008 және 28 мың үлесшілері бар 196 объектілердің 2009 жылына 1 жарты жылдығына салды бітірген, соның ішінде әкімшіліктердің мәліметі бойынша, қаңтарға - 6357 үлесшілері бар 37 объектілердің ағымдағы жылының маусымы.

38, 7 мың үлесшілерге араласатын 212 объекттердің құрылысын бүгінгі күнге апарады, соның ішінде Астана бойынша - 20 мың және Алматы - 11, 4 мың үлесшілерге.

Қабылдалған 2009 жылдың шаралары 19ырақ, 5 мыңдаған үлесшілердің тұрғын-үйі, 2010-2011 жылдардағы қамтамасыз етуге ақырына дейін мүмкіндік береді - 17рек мың үлесшілерге.

Қолжетімді әрі жалға берілетін тұрғын үйлердің салынуы мен бөлінуіне бақылауды күшейтуге

Мембағдарлама шеңберлеріндегі 2009 жылдағы арендалық тұрғын-үйдің құрылысына теңге Астананың қалалардың облыстық бюджеттер және бюджеттеріне мақсаттық трансферттердің республикалық бюджетінен ерекшелеу және 21, 6 миллиард сомадағы Алматы ескерілген. Жергілікті атқарушы органдар 2009 жылдың 1 шілдесіндегі күйі бойынша теңге, олардың ішінен 5429, 7 миллион атап көрсетілген (73%) теңге 3970, 5 миллион меңгерген.

Қаңтарға - 2009 жылдың маусымы пәтерлер, 488 пәтерлердің ауданының метрлері арендалық тұрғын үй, 26, 0 мың шаршы жалпы ауданның метрлері 34, 1 мың шаршы пайдалануға енгізілген.

Жеке үй құрылысын дамытуды, бұл ретте азаматтардың жеке тұрғын үй құрылысы үшін көбірек мүмкіндіктерді қамтамасыз етуді ынталандыруға

Тұрғын-үй құрылысының саласындағы мемлекеттік - дербес әріптестіктің ынталандырулары үшін әлеуметтік - кәсіпкердің корпорацияларының қолдануы ескеріледі.

СПК қаржысының арқасында жер телімдеріне әкімшіліктермен тапсырған оларға инженерлік - коммуникациялық инфрақұрылымның құрылысын істеледі, және жеке тұрғын-үй құрылысқа арналған нарықтық құн бойынша олардың бәсеке саудаларында жүзеге асырады. Дара үй құрылысыға арналған жерді алуға әкімшіліктердегі кезек тұратын азаматтарға Спктердің жер телімдерінің бөлігі жергілікті атқарушы органдарды тегін алып бередіден пайдалануға дейін нақтылы келісім шартын сонымен бірге.

Әкімшіліктер инженерлік - коммуникациялық инфрақұрылымның жинақтау қолайлы жер телімдерінің шегермесіне біртұтас массивымен (меншік) жарлық капиталдың төлеуіне жер телімдері Спктерді ерекшелейді.

Инженерлік - коммуникациялық инфрақұрылым тапсырылған пайдалануға жергілікті атқарушы органдарды коммуналдық меншікке Спк беріледі.

Құрылыс пен құрылыс объектілеріне қызмет көрсету сапасын арттыру, тұрғын үйді тапсыру мерзімдерінің орындалу мәселелерін бақылауға алуға

Құрылыстың сапасын арттыру мақсатында Индустрия және сауда министрлігі Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы сәулеттік, қала салу және құрылыс қызметі туралы» Заңына сәулет, қала салу және құрылыс істері бойынша уәкілетті мемлекеттік органның жергілікті атқарушы органдардың сәулет, қала салу құрылыс, мемлекеттік сәулеттік-құрылыстық бақылау және лицензиялау істері жөніндегі қызметіне қосымша бақылау функцияларын орнататын өзгерістер енгізу **қолдауымен шықты.**

Бұл өзгерістер сәулет, қала салу және құрылыс істері бойынша уәкілетті мемлекеттік органға жергілікті жерлерде сәулет, қала салу және құрылыс саласындағы нормативтік құқықтық және техникалық актілердің талаптарын, қала салу тәртібін, регламенттерді, бас жоспарларды және егжей-тегжейлі жоспарлау жобасын сақтауды бақылауға мүмкіндік береді және құрылыстың сапасын арттыру жөніндегі негізгі мақсаттарды айқындайды.

КОММУНАЛДЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

Коммуналдық қызмет көрсетулерді жеткізушілердің қызметін Мәжіліс пен маслихаттардағы өзіміздің депутаттарымыз арқылы ұдайы бақылауды және мониторинг жүргізуді жүзеге асыратын

2009 жылғы 8 маусымда тұрғын үй-коммуналдық салада кондоминимум объектілерін басқару нысандарын жетілдіруге байланысты жүйелі өзгерістер жүргізуге, сондай-ақ мемлекеттік тұрғын үй инспекциясын құруға бағытталған Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық саланың мәселелері бойынша толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» Заңы қабылданды.

Мәжіліс депутаттары – «Нұр Отан» ХДП фракциясының мүшелері өңірлерге шыққан кезде жергілікті жерлердегі әлеуметтік-экономикалық ахуалды талдайды, өңірлердің коммуналдық инфрақұрылымының даму деңгейін және оның қызмет атқаруының проблемаларын зерделейді. Тұрғын үй-коммуналдық саланы дамытудың неғұрлым көкейтесті мәселелерін депутаттар мемлекеттің лауазымды тұлғаларына жазған сұрау салуларында көтереді.

«Нұр Отан» ХДП-ның өңірлік филиалдары барлық деңгейдегі маслихаттардың фракциялары арқылы коммуналдық қызмет көрсетулердің жеткізушілерінің қызметіне тұрақты бақылау жүзеге асырады.

Коммуналдық тарифтердің негізсіз көтерілуіне жол бермейтін Қазақстан Республикасының табиғи монополиялар мен реттелетін рыноктар туралы заңнамасы Қазақстан Республикасында табиғи монополиялар саласындағы қызметті бақылауды және реттеуді көздейді және тұтынушылар мен табиғи монополия субъектілері мүдделерінің балансына қол жеткізуге бағытталады.

Әртүрлі салаларда (электр-, жылу-, және сумен қамту) нормативтік техникалық шығынның 1,1-ден 1,9%-ға дейін төмендету жөніндегі жұмыс жүзеге асырылуда, нәтиже – жылына 1 млрд теңгеге жуық үнем (нормативтік техникалық шығындардың деңгейін болжамды динамикасы қоса беріліп отыр).

5 жыл ішінде бүгінгі күні құны 5 млрд. теңгеден асатын көлік желілеріндегі нормадан тыс шығындарды толық жою болжануда.

Республиканың барлық өңірлерінде электр қуатына тәуліктің аймақтары бойынша сараланған тарифтер енгізілді: халық үшін – екі аймақтық; заңды тұлғалар үшін – үш аймақтық.

Бұл ретте әртүрлі өңірлерде түнгі **тариф қолданыстағы бірыңғай тарифтермен салыстырғанда 2,5-тен 4,5 есе раз** төмендеді.

Қазақстан Республикасының «Электр қуаты туралы» Заңына осы мәселе бойынша енгізілген толықтырулар тәулік аймақтары бойынша сараланған тарифтерді қолдануды болжайды: жеке тұлғалар үшін – бірыңғай тарифтерге балама ретінде, заңды тұлғалар үшін – баламасыз нұсқа ретінде. Бұл тұтынушылардың ақшалай қаражатын үнемдеуге, электр қуат өнімдеуші ұйымдар жүктемелерінің кестесін теңдестіруге және жүктеменің ең жоғары сағаттарында сөндіріп тастау қауіпін төмендетуге мүмкіндік береді.

Бұл ретте тұтынушының (жеке тұлғаның) орта немесе тәуліктің аймақтары бойынша сараланған тариф бойынша төлеу тәсілін таңдау құқығы сақталады.

Жеке тұлғалар үшін тұтыну көлеміне қарай электр қуаттың сараланған тарифтерін енгізу қосыша шара болады. Электр қуатын тұтынудың белгіленген мөлшері шегінде тұтынған жағдайда тұтынушы (жеке тұлға) сол көлемді минималды тариф бойынша төлейтін болады.

Жергілікті атқарушы органдардың жұмысын бақылайтын және пәтер иелері кооперативінің тіршілікті қамтамасыз ету жүйесін жұмыс жағдайында ұстауды қолдау жөніндегі қызметін жетілдіретін

Тұрғын үй қорын ұстау ережелерінің сақталуына мемлекеттік бақылауды лауазымды адамдар жергілікті атқарушы органдардың тұрғын үй инспекцияларын (бұдан әрі – **тұрғын үй инспекциясы**) тексеру арқылы жергілікті атқарушы органдар жүзеге асырады.

Пайдаланудағы тұрғын үй қорының жай-күйіне талдау жүргізу, құрылыстардың нормативтік бекемдігіне және инженерлік жүйелердің орнықты қызмет етуіне қауіп төндіретін немесе адамдардың тұруына қауіп төндіретін тұрғын үй ғимараттарының өзге де зақымдарына әкеп соғатын субъектілер тарапынан ықтимал бұзушылықтардың жолын кесу жөніндегі шараларды жүзеге асыру мемлекеттік тұрғын үй инспекциясының негізгі мақсаты болып табылады.

Бақылау пайдаланудағы тұрғын ғимараттар (үйлер) мен тұрғын ғимараттардағы және үй алдындағы аумақтардағы тұрғын және тұрғын емес үй-жайлар, сондай-ақ инспекцияланатын объектілердің тиесілігі мен меншіктік нысанына қарамастан инженерлік жабдық жүйелері бойынша бөлек жүзеге асырылады.

Алдын ала жазбаша хабарландыру хатты алған соң ғимараттар мен үй алдындағы аумақтағы тұрғын және тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері немесе жалға алушылары (жалдаушылары) мемлекеттік тұрғын үй

инспекциясының қызметкерлерін құрылыстық элементтердің жай-күйін тексеру үшін үй-жайларға және үйдің алдындағы алаңға кіргізуге міндетті.

Сонымен қатар, кондоминиум объектісінің жалпы мүлкін күрделі жөндеуге тұрғын үйлік көмек тағайындау және көрсету тетігі әзірленуге қабылданды.

Жергілікті атқарушы органдар тұрғындар арасында тұрмыстық қарым-қатынаста р туралы заңнама бойынша түсіндіру жұмысын ұйыдастырды.

Коммуналдық қызметтердің жолдарды, тротуарларды, жылу трассаларын және т.б. жөндеу мен жаңарту жөніндегі жұмыстарын қадағалайтын боламыз

Жергілікті ат қарушы органдар коммуналдық қызметтердің жолдар мен көріктендіру объектілерін жөндеу және жаңарту жұмысына тұрақты негізде бақылауды жүзеге асырады.

Жер жұмыстарын жүзеге асырушапасы әрбір кәсіпорын барлық рұқсат ету құжаттарды мемлекеттік сәулеттік-құрылыс бақылаудың өңірлік басқараларымен келіседі.

Жолдар мен жол төсемін көріктендіру және қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды сапасыз орындаған жағдайда коммуналдық қызметтерге бұзушылықтарды жою туралы нақты мерзімі бар ұйғарым беріледі.

Сонымен бірге, «Нур Отан» ХДП-ның Партиялық бақылау комитеті әлеуметтік инфрақұрылым объектілерінің салынуына және жолдардың, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық объектілері мен инженерлік желілердің қайта салынуына бақылау жүзеге асыратын партиялық бақылау бекеттерін құрды.

Партиялық бақылау бекеттерін құру әлеуметтік маңызды мемлекеттік бағдарламалардың орындалуына бақылауды күшейту, еңбек және материалдық ресурстарды үнемді шығындау және бюджеттік қаражатты мақсатты пайдаланудың тетіктерінің бірі болып табылады.

Бекеттер қоғамдық тексерістер, орындалатын жұмыстардың сапасына тәуелсіз қоғамдық сараптамалар жүргізеді, анықталған кемшіліктерді жоюға бақылауды жүзеге асырады және тиісті мемлекеттік органдарға сұрау салулар жібереді.

Партиялық бақылау бекеттері жұмысының тетігі объектілерге шығатын, ахуалмен танысатын көшпелі топтардың жұмысын, объектілердің бақылануына жауап беретін адамдардың нақты мекенжайларын көрсету арқылы жүзеге асырылатын кері байланысты пайдалану, сондай-ақ туындайтын проблемаларға ден қою партиялық тетіктерін қамтиды.

ЖЕРГІЛІКТІ ӨЗІН-ӨЗІ БАСҚАРУДЫ ДАМУ-АЙМАҚТАРДЫ ДАМУ

«Жергілікті өзін-өзі басқару туралы» заңның және Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамытудың мемлекеттік бағдарламасының қабылдануын

2009 жылғы ақпанда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы қабылданды.

Сонымен бірге бұл заң декларативті сипатта, өйткені оның мазмұнында жергілікті өзін-өзі басқару органдарының өкілеттіктерін іске асыру тетіктерін жазылмаған.

Жергілікті атқарушы органдардың халық алдында есептілігін күшейтуді жақтаймыз

Қазақстан Республикасы Президентінің «Жергілікті атқарушы органдар басшыларының халықпен халықпен есеп беру кездесулерін өткізу туралы» 2005 жылғы 6 сәуірдегі № 1546 Жарлығына сәйкес барлық деңгейдегі әкімдер бірінші тоқсанда елімізде жүргізіліп жатқан реформаларды іске асыру, тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің өткен жылы әлеуметтік-экономикалық дамуы, оның әрі қарай дамуының мақсаттары мен негізгі бағыттары туралы баяндайтын халықпен есеп беру кездесулер өткізетін норма бекітілген.

Ауылдық әкімдер, мемлекеттік функцияларды орындаумен қатар, жергілікті өзін-өзі басқарудың міндеттерін де шешуін

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» қабылданған Заңға сәйкес әкімдер мемлекеттік функцияларды орындаумен қатар тиісті аумақтарды дамыту және сол аумақтардағы халықтың мұқтаждықтарын қанағаттандыру мәселелерін шешуге міндетті екені көзделген.

Жергілікті өзін-өзі басқару органдарының қаржылық қаражаты ел Конституциясы мен заңдары арқылы оларға берілген өкілеттіктермен мөлшерлес болуын

Осыған орай, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңымен жергілікті өзін-өзі басқару органдары тиісті дамуға ие болмағанына байланысты бұл ереже іске асырылған жоқ.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН ЫМЫРАСЫЗ КҮРЕС

Осы бағытты іске асыру мақсатында, сондай-ақ ҚР Президенті, Партия төрағасы Н.Ә.Назарбаев Партия саяси кеңесінің кеңейтілген отырысында берген тапсырмаларын орындау үшін 2008 жылғы 28 ақпанда Партия саяси

кеңесі бюросының отырысында «Нұр Отан» ХДП-ның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бағдарламасы және Оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді.

Сыбайлас жемқорлықпен күресті адамдар мен лауазымдарға қарамастан барлық деңгейде қатайтуды, параны алғаны үшін ғана емес, сондай-ақ делдалдық жасағаны және бергені үшін де жауапкершілікті күшейтуді

Азаматтық қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы құрылымын қалыптастыру жөніндегі Бағдарламаны және Жоспарды орындау бөлігінде «Нұр Отан» ХДП жанындағы Сыбайлас жемқорлық пен күрес жөніндегі Республикалық Қоғамдық кеңес пен партияның барлық **16 өңірлік және 210 аумақтық филиалдары (барлығы - 226) жанындағы Сыбайлас жемқорлық пен күрес жөніндегі Қоғамдық кеңестер** жұмысты жалғастыруда, Парламент және барлық деңгейдегі мәслихаттардың депутаттары, қоғамдық бірлестіктердің, үкіметтік емес ұйымдардың, бұқаралық ақпарат құралдарының, кәсіпкерлік субъектілерінің өкілдері, «Жас Отан» Жастар қанатының басшылары аталған кеңестердің үшелері болып табылады.

«Нұр Отан» ХДП жанындағы Сыбайлас жемқорлық пен күрес жөніндегі Республикалық Қоғамдық кеңестің тоғыз отырысы өткізілді. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша мемлекеттік органдардың жауапты хатшыларымен, орталық аппаратары басшыларымен, республикалық БАҚ өкілдерімен кездесулер өткізілді.

Партиялық бақылау комитеті Іс-шаралар жоспарын әзірлеп, бекітті, оған сәйкес сыбайлас жемқорлықпен күрес жүйелірек бола бастады: азаматтық қоғам институттарымен жұмыс күшеюде; сыбайлас жемқорлықпен күрес жөніндегі жұмысқа мемлекеттік органдар белсенді тартылады; сыбайлас жемқорлықпен күресті бақылауды жүзеге асыру жаңадан құрылған құрылым – Партиялық бақылау комитетінің негізгі міндеті болып отыр.

Өзара ынтымақтастық мақсатында мемлекеттік органдармен «Нұр Отан» ХДПның және Қазақстан Республикасының Экономикалық қылмысқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес агенттігінің (қаржы полициясы), Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің және «Бас редакторлар клубы» қоғамдық бірлестігінің, Бас прокуратура, Бюджет қаражатын пайдалануды бақылау жөніндегі Есеп комитеті арасындағы ынтымақтастық туралы меморандум жасалды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі ынтымақтастық туралы меморандумды іске асыруды орындау үшін Қазақстан Республикасының Экономикалық қылмысқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес агенттігінің басшылары мен оның аумақтық органдары сыбайлас жемқорлық мәселелері бойынша көшпелі қабылдауларды жүзеге асырады.

Партияның өңірлік, аумақтық филиалдары мемлекеттік қызмет саласында жол берілген сыбайлас жемқорлық заң бұзушылықтар бойынша тәртіптік кеңестермен бірлескен отырыстар өткізеді. Қарау нәтижелері бойынша Ар-намыс кодексін бұзғаны және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасағаны үшін адамдарды тәртіптік жауапкершілікке тарту туралы атқарушы органдардың басшыларына ұсынымдар енгізіледі.

Сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдар үшін мемлекеттік ұйымдарда кез келген лауазымды атқаруға өмір бойы тыйым салуды енгізуді

Сыбайлас жемқорлықпен күрестегі бірізділік пен ұлттық сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың әлеуетін күшейтудің кезекті дәлелі Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасында қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту және құқық қорғау қызметін одан әрі жетілдіру жөніндегі қосымша шаралар туралы» 2009 жылғы 22 сәуірдегі Жарлығын (бұдан әрі - Жарлық) қабылдау болды.

Бұл құжат сыбайлас жемқорлықпен күресті және азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын қорғауды мемлекеттік органдар қызметінің басым бағыты ретінде белгілейді. Сонымен қатар мемлекеттік органдардың, мемлекеттік ұйымдардың және мемлекеттің қатысу үлесімен ұйымдардың басшыларына сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша міндеттеме жүктеледі.

Жұртшылық үшін ашық болатын «сыбайлас жемқорлар» деректер банкінің жасалуын

Жарлықта сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, оның ішінде мемлекеттік қызметшілер қатарының «тазалығының» жаңа шаралары белгіленен.

Осы Жарлықты орындау шеңберінде Бас прокуратура Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері жөніндегі агенттігімен бірлесіп, мемлекеттік қызметте жұмыс істейтін және бұрын жұмыс істеген адамдардың жеке және кәсіби сипаттары, олар жол берген заң бұзушылықтар, жауапкершілікке тартылу фактілері мен мемлекеттік қызметті тоқтату себептері туралы мәліметтер бар бірыңғай электрондық деректер базасын құру мүмкіндігін қарастырады.

Бірыңғай электронды базаны әзірлеу және практикаға енгізу мемлекеттік қызметке заңсыз тағайындалу, ресми емес патронаж себебінен қызметте өсу және осы саладағы өзге де сыбайлас жемқорлық көріністерді ескертуге мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы Құқықтық статистика және арнаулы есепке алу комитеті құқықтық статистиканы қалыптастыру және прокурорлық қадағалау шеңберінде арнайы есептерді жүргізуді жүзеге асырушы негізгі ведомство болып табылады. Мұнда қылмыстық қудалау органдарының, соттардың қылмыстық жауапкершілікке тартылған және

сотталған адамдар, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасаған, тәртіптік және әкішілік жауапкершілікке тартылған ададар ең оларға қатысты қабылданған процессуалдық шешімдер туралы ақпарат жиналады. Сонымен бірге Комитетте сот еңбекке жарамсыз, шектеулі жарамды деп таныған ададар туралы ақпарат бар.

Уәкілетті мемлекеттік органдар деректер базасына алшақтатылған рұқсат арқылы деру тексерісті жүзеге асыра алады, яғни қызметке үміткерлерді сапалы іріктеу және сыбайлас жемқорлықтың алдын алу үшін мүмкіндік алады.

Жалпы мұндай шара халықтың құқық қорғау органдарына және мемлекеттің институттарына сенімінің артуына ықпал ететін болады.

Партиялық бақылау комитеті сондай-ақ республика аумағындағы сыбайлас жемқорлық көріністер туралы ақпаратты нақты тегі мен істердің фабулалары көрсетілген ақпаратты ай сайын сұратып алынады. Пысықталғаннан кейін аталған ақпарат бақылау және шаралар қабылдау үшін өңірлік филиалдарға жіберіледі. Барлығы 2008 жылы және 2009 жылғы жағдай бойынша партияның ииджіне кір келтіретін сыбайлас жемқорлық әрекеттер үшін партия қатарынан **260 адам шығарылды.**

Барлық деңгейдегі атқарушы органдар қызметінің ашықтығын арттыруды, мемлекеттік органдар қызметінің қорытындысы бойынша есептердің жыл сайын жарияланып отыру тәжірибесін енгізуді

Мемлекеттік атқарушы қызмет органдары жұмысының тиімділігін арттыру, жұмысының айқындылығын қамтамасыз ету Партиялық бақылау комитеті жұмысының басымдылықтарының бірі болып табылады. Мемлекеттік басқарудың тиімділігін бағалау мемлекеттік институттар қызметінің сапасын бақылауға мүмкіндік береді, ал басшылар мен мемлекеттік қызметшілерге өзін өзі бақылау, басқару процесін жетілдіру үшін керек.

Бұл міндетті шешу мемлекеттік органдардың жұмысын, бірінші кезекте халыққа мемлекеттік қызмет көрсету бөлігінде сапалы жақсартуды талап етеді.

Атқарушы органдардың қолданыстағы реформасы қызметінің тиімділігі мен айқындылығын арттыруға бағытталғанын, маңызды құралы болып атқарушы органдардың мемлекеттік қызмет көрсетулер саласындағы қызметін регламенттеу болуы тиіс екенін ескере отырып, мемлекеттік органдардың мемлекеттік қызметтерді көрсету стандарттарын және рәсімдерін жетілдіру жөніндегі қызметі партиялық бақылауға алынды.

Партиялық бақылау комитеті бүгінгі күні мемлекеттік органдардың мемлекеттік қызмет көрсетулер жөніндегі мемлекеттік функцияларды орындау бөлігіндегі қызметін қалыптастыру мәселесін пысықтауда.

Мемлекеттік қызмет көрсетудің мемлекеттік функцияларды орындау регламенттері атқарушы биліктің өңірлік органының мерзімдер мен

әрекеттердің (әкімшілік рәсімдердің) бірізділігін, оның құрылымдық бөліністері мен лауазымды адамдары арасындағы, сондай-ақ атқарушы биліктің басқа да органдарымен және ұйымдарымен мемлекеттік функцияларды орындау немесе атқарушы органдар мемлекеттік қызмет көрсетулер ұсынған кезде өзара іс-қимыл жасасу тәртібін айқындауы керек.

Мақсаттар, стандарттар және регламенттер замануи талаптарға және тұтынушылардың өсе келетін үміттеріне сәйкес келуі, мемлекеттік қызмет көрсетулердің жоғары сапасын қамтамасыз етуі тиіс.

Осы мәселе бойынша Мемлекеттік қызмет көрсетулер мәселелері жөніндегі сараптамалық топтың 5 отырысы өткізілді. Қойылған міндеттерге сәйкес ақпараттық-талдау материал жинау жүргізіледі. «Нұр Отан» ХДП-ның өңірлік филиалдары, партиялық бақылау комиссиялары нақты жағдай зерттеліп, мемлекеттік қызмет көрсетулердің неғұрлым сұранысты түрлері бойынша қызмет көрсетеді. Республикалық және 3 өңірлік дөңгелек үстел өткізілді.

Мемлекеттік қызметшілердің кірістерінің айқындылығын қамтамасыз ету, халық тарапынан мемлекеттік қызметте басшы лауазымдар атқаратын партия мүшелеріне сенімді арту мақсатында партияның барлық өңірлік және аумақтық филиалдары «Начни с себя» акциясын жүргізуде. Акция барысында партияның, оның филиалдарының басшылығы, сондай-ақ мемлекеттік органдардың басшылары өз кірістері мен мүлкі туралы мәліметті жариялады. Өзінің кірістері туралы декларацияны «Нұр Отан» ХДП төрағасының бірінші орынбасары Д.А.Қалетаев, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің төрағасы О.А.Әбдікәрімов, Партиялық бақылау комитетінің төрағасы Б.Ғ.Рахымбеков жариялады. Барлығы акция барысында баспасөзде, теледидарда, Интернетте өз кірістері туралы мемлекеттік органдар мен партия филиалдарының 618 басшысы хабарлады.

Бүкіл ел бойынша қажетті мөлшерде Халыққа қызмет көрсету орталықтарының ашылуын, «электрондық үкімет» пен «электрондық әкімдіктердің» одан әрі дамытылуын жақтаймыз. Бұл азаматтардың шенеуніктерге тәуелділігін азайтып, сыбайлас жемқорлықтың алғышарттарын түбегейлі қысқартады

Мемлекет «Электронды үкіметті» дамытудың 2008-2010 жылдарға арналған бағдарламасын» қабылдады, мемлекеттік қызмет көрсетулерді ұсыну үшін азаматтар үшін әлеуметтік маңызды автоматтандырылған ақпараттық жүйелер дамыту оның міндеттері болып табылады.

Ағымдағы жылғы 27 ақпанда Партиялық бақылау комитетінің «электрондық үкімет» пен «электрондық әкімдікті» жетілдіру мәселесі бойынша екінші отырысы өткізілді.

Құрылған сәтінен бастап Сараптамалық комиссия 7 отырыс өткізді, онда барлық республика бойынша мемлекеттік қызмет көрсетулерге қоғамдық қол жеткізу бекеттерін тексеру, министрліктер мен

ведомстволарды және әкімдіктерді «электрондық үкіметтің» бағдарламасын әске асыру жөніндегі тексерістер қаралды.

Партиялық бақылау комитеті екінші отырысының қорытындылары бойынша мемлекеттік органдардың «электрондық үкіметті» қалыптастыру және дамыту бағдарламаларын іске асыру жөніндегі қызметі жеткіліксіз болып табылатыны туралы шешім қабылданды, сондай-ақ ұсынымдар пысықталып, тиісті мемлекеттік органдарға жіберілді.

Республикалық қоғамдық кеңестің жұмыс шеңберінде оның мүшелерінің басшылық етуімен жекелеген бағыттар бойынша Сараптамалық комиссиялар құрылады.

«Электрондық үкіметті» енгізу және оның қызмет етуі мәселелеріндегі кәсіби деңгейдің арттыру мақсатында партиялық бақылау төрағаларымен және инспекторларымен әкімдіктер бойынша семинар-тренингтер өткізілді.

Бағдарламаның табысты жұмыс істеуінің маңызды аспектілерінің бірі болып ақпараттандыру саласындағы сапалы құқықтық реттеу болып табылады. Бұл бағытта оң халықаралық тәжірибені ескере отырып, отандық заңнаманы жетілдіру жөніндегі жұмыс жүргізілуде. Жұмыстың мақсаты – Бағдарламаны уақтылы енгізу, қоғам ең мемлекеттің қарым-қатынасында айқындылыққа қол жеткізу.

«Нұр Отан» ХДП қоятын негізгі міндеттер мен қағидаттар – мемлекеттік шенеуніктердің халықпен қарым-қатынасын барынша азайту және мемлекеттік органдар қызметінің барынша айқындылығын талап ету.

Мемлекеттің бақылау-қадағалау функциялары мен мемлекеттік бақылаушы органдар санын одан әрі қысқартуды

«Нұр Отан» ХДР жанындағы Сыбайлас жемқорлықпен күрес жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің бесінші отырысында мемлекеттік органдардың Қазақстан Республикасы Президентінің заңды және жеке тұлғалардың кәсіпкерлік қызметіне тексерулер жүргізуге тыйым салу туралы тапсырмасын орындау барысына бақылау жөніндегі сараптамалық комиссияның қызметі қаралды.

Сараптамалық комиссия тексерулер кодексте, 68 дербес заңда және 30 заңға тәуелді кесідерде көзделгенін анықтады. Тексерулер жүйеленбеген және үйлестірілмеген, әртүрлі себеппен кез келген кәсіпорынды тексеруге мүкіндік беретін көп санды сыбайлас жемқорлық нормалар бар екенін анықтады.

Кәсіпкерлік қызметті заңсыз тексеруді туындататын себептерді жою мақсатында Республикалық Кеңес заңсыз тексерулерді тағайындау, тіркеу және жүргізудің әрбір жағдайын егжей-тегжейлі реттейтін жәнеосындай тексерулерді Конституция нормаларының тікелей бұзушылықтары ретінде жіктеп, кінәлі адамдарға қатысты тиісті әсер ету шараларын қабылдауға мүміндік беретін нормативтік құқықтық кесім қабылдау қажеттілігі туралы ұсынымдар әзірленді.

Соныен бірге, Республикалық Қоғамдық Кеңес бірнеше рет ұсыныстармен, оның ішінде Қазақстан Республикасының Премьер-Министрінің атына ашық хатпен жүгінді. Жер ресурстарын басқару агенттігін жер қарым-қатынастары саласында Мемлекеттік қызмет көрсетулердің бірыңғай стандартын қабылдау керектігіне көзін жеткізді.

Барлық заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілер жобаларын сыбайлас жемқорлыққа қарсылық сараптамасынан міндетті өткізу тәжірибесін енгізуді

Бүгінгі күні Қазақстан посткеңестік кеңістікте заңнамалық базаны және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесін әзірлеу бойынша алғашқы қатарда тұр.

Партия төрағасы, Ел басы Н.Ә.Назарбаев «Нұр Отан» ХДП Саяси кеңесінің 2008 жылғы 17 қаңтардағы кеңейтілген отырысында партия Үкіметпен ұдайы кеңестер өткізуі керек, заң жобаларын бірлесіп зерделеп, қажет болған жағдайда жеткіліксіз пысықталған заң жобаларын олар Парламентке келіп түскенше бас тартуы тиіс екенін айтты. Қазіргі уақытта партияның өкілдері Үкімет жанындағы Қолданыстағы заңнаманы жетілдіру мәселелері жөніндегі ведомствоаралық комиссияның қызметінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасау бөлігінде қатысады.

Сондай-ақ партияның өңірлік филиалдары жанында жергілікті мемлекеттік басқару органдарының нормативтік құқықтық кесімдеріне қоғамдық сараптама жүргізу үшін сараптамалық топтар құрылды.

Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті қалыптастыруға бағытталған белсенді түсіндіру жұмыстарын жүргізуді жақтаймыз

Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа төзімсіз көзқарас қалыптастыруға көмек көрсету «Нұр Отан» ХДП жанындағы Партиялық бақылау комитетінің негізгі міндеттерінің бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасының Президенті, «Нұр Отан» ХДП-ның Төрағасы Н.Ә.Назарбаев партияның кезектен тыс XII съезінде берген тапсырмасын орындау, сондай-ақ «Қазақстан Республикасында қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту және құқық қорғау қызетін одан әрі жетілдіру жөніндегі қосымша шаралар туралы» 2009 жылғы 22 сәуірдегі Жарлығын іске асыру мақсатында «Нұр Отан» ХДП-ның жанындағы Республикалық Қоғамдық кеңесінің тоғызыншы отырысында «Нұр Отан» ХДП-ның сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бойынша бағдарламаны орындау барысы туралы сыбайлас жемқорлық көзқарас қалыптастыру мәселесі бойынша құрылған сараптамалық топтың жұмыс қорытындылары қаралды.

"Нұр Отан" ХДП жанындағы Сыбайлас жемқорлықпен күрес бойынша Республикалық Қоғамдық кеңестің мүшелерінің мәжілістері қорытындылар бойынша қоғамдағы Қазақстан республикасының үкіметіне және мемлекеттік

орган бағытталған коррупцияға қарсы дүние танулары құрастыру бойынша сарапшылық комиссияның кепілдемесі мейірленген.

Орталық аппаратта сыбайлас жемқорлыққа қарсы медиа құрастырылған - жасауы сыбайлас жемқорлықпен күрес бойынша партияның программасында ескерілген орталық. Медиа-орталықпен сыбайлас жемқорлықтың айғақтардың журналисттік тергеулері және кең жария болудың бұл айғақтарының беруімен шұғылданады. Сонымен бірге қайда коррупцияға қарсы қатынастардың орталығы, біртұтас барлық республикасына қатынас тегін телефон соғып қалдыра алғысы келген әрбір жұмыс істейді.

Мемлекеттік органдармен бірлесіп талқылау және үкіметтік емес ұйым сыбайлас жемқорлықпен күресті және коррупцияға қарсы дүние танудың құрастыру бағытталған әр түрлі акциялар үнемі жүргізіледі.

Ерекше ілтипат республикалық кеңеспен себептер және сыбайлас жемқорлықтың пайда болуға және тарату себепші болатын шарттардың зерттеуге және талдауына білдіреді. Қазақстандық сыбайлас жемқорлықтың диагностикасының сұрақтары бойынша жұртшылық пікірінің зерттеуінде Республикалық кеңеске қажетті көмекті социологтер қауымдастығы бар істестік және 2008 жылдың наурызы республиканың барлық өлкелердегі ай сайынғы социологиялық сұраулары өткізетін Қазақстан политологі, республикалық, облыстық және жергілікті мәндер 17 қалалары және 16 ауылшаруашылық елді мекендерде болады. Социологиялық сұрауларды мәліметтер сыбайлас жемқорлықтың қарсы әрекеті бойынша партияның жұмысында және мемлекеттік органдарды кең қолданылады.

Социологиялық зерттеулер 2009 жыл бірінші жарты жылдыққа білім және денсаулық сақтауды салада өткізілген.

Қалай сыбайлас жемқорлықпен күрес сұрақтарындағы социологиялық зерттеулер, елдің белсенділігінің деңгейі өткізілетін партияның атымен шақыруларының көрсетеді ұдайы жыл сайын өседі.

Экономикалық және сыбайлас жемқорлық агенттігі (қаржы полициясы) "Сыбайлас жемқорлыққа - жоқ !" Қазақстан Республикасы агенттігімен бірге жалпы республикалық акция өткізеді. Сәйкес үгіт материалдары босатып жайылған шаралар, ЖООлар, "Қазақстан" мекемесі, "§-шы § Бенмен" программасында телеканалындағы таластары өткізілер еді қоғамдық орындардағы сенімнің телефон нөмірлерімен үндеуді бірлескен жоспар нығайтылған мемлекеттік органдардағы сыбайлас жемқорлықпен күресі бойынша көрнекі үгіттің бар болуы туралы тексеру өткізілер еді, шағын және орта кәсіпкерліктің ашық субъекттермен ұшырасулары, жастарды ара-арасынданың жарыстары және мектеп оқушылары, кәрез байланыстың операторларымен қатынастардың Смс таратуы өткізілген, мемлекеттік органдардағы коррупцияға қарсы плакаттары және басқа шаралар көшпелі көрме ұйымдастырылған.

Сыбайлас жемқорлықпен күрестегі республиканың елінің тиімді және жедел өзара әрекеттесуінің қамтамасыз етулері және партиялық органдардың

мақсаттарындағы бойынша 8-800-080-3000 тегін хабарлауға болған "сенім телефонына" сыбайлас жемқорлыққа қарсы қатынастарының орталығы партияның Орталық аппаратында жұмыс істейді, сыбайлас жемқорлық айғақтары және мемлекеттік қызметшілердің әдепті бұзылыстары туралы электрондық почтаға, факске хабарланады.

Қазақстандық қоғамдағы сыбайлас жемқорлыққа төзімсіз атмосферасының көлемі сыбайлас жемқорлыққа қарсы насихаттауы, құрастыруы бойынша қабылдалған жоспардың іске асырулары мақсаттардағы, кең ақпараттық науқанды апарарды, сыбайлас жемқорлықпен күрес бойынша қоғамдық кеңестердің жұмысы туралы материалдардың эфиріне жариялау және шығулар ұйымдасады, сыбайлас жемқорлықпен күрес шеңберіндегі партияның филиал өткізілетін шараларды үнемі шағылысады.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАР ЖҰМЫСЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

Басқарудың төрешілденуін төмендетуге, мемлекеттік аппарат құрылымын оңтайландыруға

Экономиканың бір саласындағы біркелкі функция орындайтын параллел құрылымдарының мемлекеттік басқару, жоюы деңгейлердің арасындағы қайталаудың ерекшеліктері мақсаттардағы ұйымдастыру байланысты сұрақтар қосатын әкімшілік реформа жүргізіледі, - мемлекеттік қызметтің құқықтық қамтамасыз етуі, еңбекақымен, мемлекеттік органдардың жұмысының регламент.

Шешім қабылдаудағы жедел қимылдаушылық және жауапкершіліктің жоғарылатулары үшін мемлекеттік қызметшілердің қызметтерінің иерархиясы қысқартқан. Дәрежелер бойынша әкімшілік мемлекеттік қызметшілердің қызметтерінің жаңа тізілімі нығайтылған.

Мемлекеттік органдар жұмысының ашықтығын әрі барлық Қазақстан азаматтарының олардың жұмысы туралы ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз етуге

Мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының институтының істетуін нәтиже бағдарлалған мемлекеттік басқарудың жаңа жүйелерін негізде 2009 жылдың 1 қаңтарынан, және әрбір мемлекеттік орган және толығымен барлық үкіметтің жұмысының тиімділігінің бағасының жүзеге асыруы жылдың қорытындылары бойынша ескерген, ведомствоның веб-сайты және БАҚ-қа сөзсіз жариялаумен.

Мемлекеттік қызметшілердің кәсіби даярлығы мен кәсіби сапаларының деңгейіне талаптарды қатайтуға

Мемлекеттік қызметтің істері бойынша агенттікпен мемлекеттік қызметшілердің кәсіби мүмкіншілігі жоғарылатулар мақсаттардағы

мемлекеттік қызметтің кадрлық қамтамасыз етуін жүйенің жаңғыртуы жүргізіледі.

"мемлекеттік басқаруды магистр" дәрежесінің иемденуі бар мамандарының әзірлеуі іске асырылады, қайта даярлау және мемлекеттік қызметшілердің біліктілігінің жоғарылатуы қамтамасыз етіледі.

Мемлекеттік қызметшілер біліктіліктің жоғарылатуы шетелде өтеді. Мемлекеттік қызметтер істер бойынша агенттікпен мемлекеттік қызметшілердің дистанциялық үйренуін жүйенің енгізуі жоспарлаған.

Мемлекеттік қызметшілердің қоғам мен мемлекет мүддесіндегі қызметін ынталандыру, мемлекеттік қызметшілердің еңбекақысын тұрақты түрде ұлғайтып отыру, олардың әлеуметтік қорғалу деңгейін көтеруге

2009 жылда "2009-2011 жылдарға республикалық бюджет туралы" ҚРының заңымен мемлекеттік қызметшілердің жалакиі, қызметшілердің осы дәрежесін еңбекақының 2010 және 2011 жылда жоғарылатуына 25%ке жоғарылатылған 25% және 30%ке іске асырады сәйкесінше.

"Жилстройсбербанк" Тұрғын үй мемлекеттік бағдарламасы шеңберіндегі мемлекеттік қызметшілер 4% бір жылдықтардың несие беруінің жеңілдікті жалакиі бойынша кепілдік несие бойынша пәтердің алуына мемлекеттік банк арқылы құқығы болады.

Үкімет пен жергілікті атқарушы органдар жұмысының, әрбір министр мен әкімнің жеке жауапкершілігінің тиімділігін арттыруға ұмтылатын боламыз

2009 жылдың 1 қаңтарынан аужайдың растауы мақсаттарындағы мемлекеттік органдардың жетекшілеріне сәйкес тіке және мемлекеттік органның стратегиялық жоспар ескерілген шекті нәтижелердің табысымен қамтамасыз етсін меморандумдар өндейтін жаңа Бюджеттік кодекс қолданысқа енді.

Осы құжат табысы бойынша тіке және шекті нәтижелердің ведомствоның ол басшылық етілетін мемлекеттік органның жетекшісіндегі дербес жауапкершілігін тапсырады.

Мемлекеттік органның меморандумы кезекті қаржы жылына бекиді және жариялауға жатады.

АЗАМАТТАРДЫ ҚЫЛМЫСТАН СЕНІМДІ ҚОРҒАУ

Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің кәсіби және моральдық-адамгершілік сапаларына талаптарды елеулі түрде көтеруге

Ішкі істер министрлігі (бұдан әрі - ПМ) 2009 жылдың бірінші жарты жылдығына кәсібиге және ПБ қызметкерлердің адамгершілікті - бар болмысымен сапаларына бағытталған ары қарай күшейтулерге практикалық шараларының талабының қатары қабылдаған.

Полиция қызметкерінің мамандығының мәртебе және мәртебесінің ПБ, жоғарылатуы, елдің сенімінің күшейтуі және сыбайлас жемқорлықтың қабылдамауы, абыройдың қатал және міндетті кодексті сақтауын қамтамасыз етуді әрекет туралы оң қоғамдық имиджын құрастыруға бағытталған оның іске асыру бойынша 2009-2011 жылдар және жоспарға Қазақстан Республикасының ПБ-нің имидждың жоғарылатуының бағдарламасы жасалып нығайтылған.

Отан сүйгіштік, азаматшылық, заңдылықты сақтауды асқақ сезімнің дербес құрамы және әдеп нормаларындағы ПБ, тәрбиеге қызметінің рухани-адамгершілік негіздерінің ары қарай күшейту бағдарлалған оның іске асырулары бойынша 2009-2011 жылдар және жоспарға Қазақстан Республикасының ПБі қызметкерлердің отан сүйгіштік тәрбиесін программа қабылдаған.

ПМ-нің "Тәрбиелік ПБ-де жұмыс істеуді "Қазақстан республикасының жеке-жеке - тәрбиелік ПБ-де жұмыс істеуін ұйым бойынша әдістемелік ұсыныс" жүйесінің әбден жетілдіруі туралы" бұйрығымен дербес құрамы бар жеке-жеке - тәрбиелік жұмысты, қалалық, аудан сызықты органдардың буында жұмыс істеуін шоғырлау, қызметкерлердің кәсіби - бар болмысыменімен деңгейінің жоғарылатуына барлық деңгейлердің жетекшілерінің тәрбиелік әсер, жауапкершілігінің нысананы көздейтін шаралардың жүйесінің өңдеулері мақсаттардағы нығайтылған.

"Анықтау реті туралы нұсқау және ҚРдың ПБі қызметкерлерге класс біліктілігінің иемденуі" ПБ қызметкерлерінің кәсіби деңгейін арттыру үшін жасалып нығайтылған.

Құқық қорғау органдары басшыларының халық алдында тұрақты түрде есеп беріп отыру тәжірибесін енгізуге

Аймақтық ПД-нің басшылшары қылмыспен күресу, өлкелердегі құқықтық тәртіп және қоғамдық қауіпсіздіктің қамтамасыз етуі сұрақтар бойынша елмен ұшырасу және еңбек ұжымдарымен үнемі жүргізіледі, сонымен бірге полицияның әрекетіндегі заңдылықтың сыбайлас жемқорлық және күшейтуін қарсы әрекеті.

ПД басшылары ағымдағы жылы барлық 295 елмен ұшырасулар, оның ішінде 86 облыстық орталықтар және үлкен қалаларда, 209 аудан орталығы және 50 мың азаматтардан артық ат салысқан ауылшаруашылық елді мекендердегі өткізілген.

Кездесулерде "Нұр Отан" қала әкімі, аудандар және ауыл шаруашылық округтер, жергілікті маслихаттардың депутаты, партияның өкілдері қатысты, азаматтық қоғам, оқу орындар, кәсіпорындардың институттары және ұйым және тұрғындар. "Дағдарыс арқылы жаңартуға және дамытуға" ПБ-нің жетекшілерімен 2009 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан халқына мемлекет басшысының жолдаудың басты ережелері түсінді, сонымен бірге мемлекет қолданылған кризиске қарсы шаралар.

Көшедегі және жастар қылмыстылығымен мемлекет басшысының тапсырмасы ішкі істер органдарын орындауды жүріс туралы сонымен бірге хабарлады ұйымдасқан қылмыстылықтың қарсы әрекеттері, заңдылық және пәннің қасиетсіз қызметкерлер, бұзушыларынан полицияның сыбайлас жемқорлықпен күреске және тазартуына.

Алайда талдау көрсеткендей (жылда Астана, Алматы, Ақмола, Ақтөбе, Батыс Қазақстан, Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан облыстары) өлкелер қатарда өте көкейкесті көшедегі, жас өспірімдік және қылмыстылықпен күрестің мәселелерін болып қалады. Елдердің облыстық орталықтар және ірі қалаларында тұрғын массивтардағы автокөліктің тоқтатуының жөн-жобалардың бұзушылықтарымен наразылық және шағынаудандарды көбінесе көрсетеді.

Құқық қорғау органдары жанынан саяси партиялар, мәслихаттар, адвокатура, журналистер және басқалар өкілдерінің қатысуымен қадағалау кеңестерін құруға

Полицияның әрекетіне қоғамдық кеңес екі өткен жылы ішкі істер министрлігінде жасалды. Қоғамдық резонанс, жол қауіпсіздігі, ПБтің әрекетіндегі азаматтардың конституциялық құқық пен бостандықтарын орындалуы және сыбайлас жемқорлықтың мәселе шақырған айнала қылмыстық істердің ішімпаздық және қылмыстылықтың сұрақтары, ахуалдары деп танылатын министрдың төрағалығымен 6 мәжілістер сол уақыт ішінде өткізілген.

Ұқсас сұрақтар деп танылды және жылдан 27 мәжілістер өткізген ПД-нің жанында қоғамдық кеңестердің жұмысында қойылды.

Аймақтық кеңестердің құрамына ПБ жергілікті деңгейдің қоғамдық, саяси және құқық қорғайтын шеңберлердің жетекшілері, бұқаралық ақпарат құралдардың өкілі, ардагерлер кірді.

ПБ-нің арнайы мекемелерінің барлауы және инциденттердің тергеуі бойынша арнайы комиссиямен өткізу туралы сұрақтар ПМ-нің жанында Республикалық Қоғамдық кеңестің соңғы мәжілісінде жоспарлы өткізуге деп танылды, сонымен бірге ПБ арнайы мекемедегі кенет барлауы. Бұл шаралар адам халықаралық келісімдер және конвенция шынымен толық сәйкес келеді. Сонымен бірге, осы шара азаматтар тараптан полицей жайында заңсыз әрекеттерді қолданылатында ахуалды өзгертуге нақты мүмкіндік берді.

Өкілдер үкіметтік емес ұйым кірген осы комиссия, параллел тергеу бөлімшелермен оң өткізу, қоғамдық резонанс шақырған істердің меншікті тергеулеріне ие болады тексеріс нәтижелері елге дейін БАҚ арқылы жеткізеді және сол ең болуы мүмкін қоғамдағы кернеулерді шешеді.

Кейбір облыстық ПД-де полицияның арнайы мекемелердің барлаулары өткізілген және тексеріс нәтижелері бойынша қажетті шаралар кіріскен, полицияның қызметкерлердің заңсыз әрекеттері азаматтардың зары жайында деп танылады.

Кеңестер жұмыстың арқасында азаматтық қоғамның өкілдерімен тығыз байланысулары, бірінші ауыздардан тәртіпке келтіріп сәйкесінше болуы мүмкін негативті құбылыстар жедел шешім қабылдап ескерту елмен және полицияның аралығында арақатынас қазіргі мәселелер туралы тануға лажы болады. Мысалы, Қоғамдық кеңестің мүшелері осылай қала және облыстың ірі кәсіпорындардың студенттер және қызметкерлері ішінен жасалатын ерікті қоғамдық жасақтардың отрядтарының жасауы туралы сұрақтың белсенді шешімге араласуларын қабылдайды.

Бұдан басқа, үкіметтік емес ұйым және елмен жол полициясының арақатынастардың жол қауіпсіздігі, дамыту және ары қарай әбден жетілдіруін қамтамасыз етуді жүйенің тиімділігінің жоғарылатулары үшін, сонымен бірге жол полициясының жұмыс саласындағы "Нұр Отан" қоғамдық қатынастарының ары қарай демократтандыруы ндп қоғамдық қайраткерлер, өкілдерді кірген жол полициясының әрекетіне Қоғамдық кеңес жол полициясының комитетінде жасалған, басқа саяси партиялар, жоғары оқу орыны, маслихаттар, адвокатура, журналшылар және тағы басқалар.

Қылмыстардан зардап шеккен азаматтарды олардың ісі бойынша тергеудің жүргізілу барысы туралы толық та уақтылы хабардар етуге

Арыздар және қылмыстары туралы хабарлардың қарау тәртібі, сонымен бірге "Жеке және заңды тұлғалар, ІІБ-ге азаматтардың қабылдауы үндеулерді қарастыру, шешудің нұсқауын бекіту туралы" ҚР ІІМ-нің бұйрығымен, оның ішінде азаматтар, жәбірленушілердің қылмыстарынан дерек беру, бұйрық бекітілген Бас прокурорлары "Қылмыстар, оқиғалар туралы қабылдау, тіркеу, есепке алу және арыздар және қатынастар, зарлардың қарастыруы және басқа мәлімет туралы" ҚР ҚІЖК-нің нормаларына сәйкес нұсқаулар әзірленді.

Қылмыстық істердің тергеуі істің жағдайларының толық, жан-жақты және нақты зерттеуі туралы ҚР ҚІЖК 24-бабының талаптарды сақтаумен іске асырылады. Шешімдер ол бойынша ҚР ҚІЖК нормаларының шеңберіндегі қылмыстық қудалауды органмен істелуге қабылдалған қылмыстық істер бойынша азаматтардың дерек беруі. Сонымен бірге орган, бастаушы қылмыстық процесс ҚР ҚІЖК-нің 15-бабына сәйкес айтып тұруға керек, азаматтардың құқық пен бостандығы, қатысушы қылмыстық процесстерде қорып, олардың жүзеге асыруға арналған шартты құрып, процесстің қатысушылардың заңды талаптарының қанағаттандыруына дер кезінде шара қолдануға міндетті.

Есірткі бизнесі мен есірткіні таратуға қарсы күреске бағытталған шараларды қатайтуға

Елдегі есірткі жөніндегі жағдайдың тұрақтанулары, құқық қорғау органдарының елдің есірткілену деңгейдің төмендетуі мақсаттағы есірткіге қатысты қылмыстарды анықталуға және бұлтартпау бойынша шаралар қабылданады.

Республиканың барлық құқық қорғау органдарымен сол жылды бірінші жарты жылдыққа 1,4% көбірек ұқсас мерзім 5557 есірткіге қатысты қылмыстар айқындалған. Ішкі істер органдары - 5254, ҰҚК - 178, ҚМ КБК - 116. Тіркеулі есірткіге қатысты қылмыстарды негізгі енші ПБке дәл келеді және 94, 5% құрайды.

Қазақстан құқық қорғау органдары ел, олардың ішіненнің ПМ-нің бөлімшесі, ҰҚК-ның 63 айғағы, ктгі айқындалдың аумағына есірткілерді контрабандылық әкелім байланысты 148 қылмыстар айқындалып кесіп тасталған.

ҚР ПМ-нің "бақыланатын тасымалдау" Кбнінің бөлімшелердің жылы бастадыдан есірткі сатумен күрескене дейін (Қырғыз Республикасы және Ресей Федерациясы бойынша 3) 6 сыртқы әдіс бойынша 17 арнайы шаралар өткізілген. Заңсыз айналымнан тексерілетін жабдықтауларды нәтижеде есірткі заттардың 500 шақты кг алып қойған, соның ішінде героинның 20 кг. артық.

Заңсыз айналымнан сол жылды бірінші жарты жылдыққа 1, 2 рет көбірек былтырғы көрсеткіштер 36%-ке өсті. Алып салыстыруда ы марихуананы Бар жылы тоқыған есірткі заттардың 7799 кг. алып қойған, гаша-64, 4% ке.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында балаларды ара-арасындаларды нашақорлық және жастардың профилактика бағытталған 6455 әр түрлі шаралар өткізілген соның ішінде 292 акция, 193 семинар, 250 дөңгелек үстел, 5358 дәрістер және кездесулер, 240 мың адамнан артық жұмыс істеген 362 спорт шаралары.

Барлық ірі қалалардағы сол жылды маусымында және республика өлкелері есірткілерді және қоғамдық есірткі иммунитеттің құрастыруын қолдануды мәселеге қоғамның ұйыту бағытталған нашақорлықпен күрестің Халықаралық күн арнаулы жаппай акциялар өткізілген.

Тұрақты негізде есірткілер транзиттің анықталуға және бұлтартпауы бойынша операциялар туралы материалдар жарияланады, есірткіге қатысты қылмыстарды ашылуға, нашақорлықтың профилактикасы бойынша өткізілетін жұмыс туралы сұхбат, мемлекеттік органдардың өкілдерінің бабы және үкіметтік емес ұйым.

Бұқаралық ақпарат құралдарда есірткіге қарсы бағыты белгілі болу, оның ішінде мөріндегі 4441 материалдары жариялаған - 1469, теледидарда - 158, радио - 877, ақпарат агенттіктерінде - 737. Осы жұмыстары нәтижесімен әйелдер "есірткі заттар және психотроптық нәрселердің тұтынушылары" тұратын есепке алуларда төмендетуі 4, 2%ке болды, оның ішінде "нашақорлық" диагнозбен - 1, 9%-ға, сонымен бірге - 2, 9%-ға, оның ішінде "нашақорлық" диагнозбен 30, 2% жасы толмаған.

Заңсыз көші-қон деңгейін төмендетуге қол жеткізетін боламыз

ПБ-ге 2009 жылдың жарты жылдығында 504101 шетелдік тіркеліп қойды. Көші-қон заңнамасын бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілікке 83647

шетелдіктер тартылды. 8803 шетелдіктер сот арқылы елден шығарылды. Әкімшілік жауапкершілікке шетелдік еңбек күшінің заңсыз қолдануына 1028 жұмыс беруші тартылған. Заңсыз көші-қон және шығару туралы сот шешімі 74 қылмыстық істер қозғауға тындырмаған тұлғалардың ұйымдастырушылары жайында.

Заңсыз көші-қонның арналарын ПБ-нің уақытша штабтарының жұмысы ұйымдастырылғаннан жабуғана дейін Жамбыл және Оңтүстік Қазақстан облыстарының аумақтарға.

ЖОЛДАРДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Жол қозғалысының ережелерін бұзу үшін жазаны қатаңдату мақсаттардағы жол қатынас қауіпсіздігінің қамтамасыз етуінің сұрақтары бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық кесімдеріне толықтырулар енгізу туралы 2008 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына қол қойылды.

Заңмен көлік құралдарының меншік иелерінің жауапкершілігі енгізілген, олардың жауапқа тарту рәсімі жеңілдетілді. Мүлтіксіз құқық бұзуды қоғамдық қауіп-қатердің дәрежесіне сәйкес келетін көлік құқық бұзуларында жауапкершіліктің жүйелі қаталдандыруын жүйе орнатылған. Айыппұлдардың талғаулы өлшемдері шығарған және автокөліктің басқаруды құқығынан айырудың біртұтас мерзімдері енгізілген.

Жол қозғалысы ережелерін бұзу үшін жауапкершілікті күшейткен, оның ішінде мас күйінде автокөлік басқаруға 2 жыл мерзімге басқару құқығынан айыру туралы алғашқы ескеріледі, қайтадан - 5 жылдарға, 3 есе - 10 жылға.

Басқаруда көлік құралдарының ұялы телефонымен пайдалануға жауапкершілік, арнайы жарық және дабыл белгілерін көлік құралындағы қоюды және жалған мемлекеттік нөмір таңбалармен басқаруға, заңсыз қоюға ескерілген.

СОТ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ

Судьялар мен сот-атқару жүйесі қызметкерлерінің арасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейтуге

Жоғарғы Сот Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері агенттігімен бірлесе отырып, **соттар аппаратының барлық мемлекеттік қызметшілерінің «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңның ережелерін сақтау мәселесі бойынша оларды тексеруді жүзеге асырады.** Салық декларацияларының уақтылы ұсынылуына, сондай-ақ оларда көрсетілген мәліметтердің шынайылығына ұдайы негізде талдау жүргізіліп тұрады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша алдын алу жұмыстарының шеңберінде Жоғарғы Сотта кадрлар мониторингі жүргізіледі, сол үшін **«Қазақстан Республикасының соттары мен судьялары»**

ақпараттық жүйесі құрылып, табысты жұмыс істеуде, онда әрбір судья туралы, оның ішінде олар жасаған құқық бұзушылықтар мен теріс қылықтары туралы да мәліметтер бар.

Кәсіби судьяларды даярлауды Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясының Әділсот институты жүзеге асырады.

Жергілікті соттардың басшылық лауазымдарына ең лайықты үміткерлерді іріктеуді Кадр резерві жөніндегі комиссия жүзеге асырады.

Сот процестерінің жария және айқын болуын қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылданған. Соттарда істерді электрондық бөлуді, сот процесін аудио және бейнетаспаға жазуды енгізу жұмысы белсенді және мақсатты бағытталған түрде жүргізілді. Сот шешімдері Жоғарғы Соттың веб-сайтында жарияланады, БАҚ-пен өзара іс-қимыл жолға қойылған, орталық баспасөз органдарында сот жүйесі мәселелері бойынша мақалалар жүйелі түрде шығып тұрады.

Судьялардың тәртіптік-біліктілік алқаларының өкілеттіктері кеңейтілді, олардың құзырына судьяларға қатысты тәртіптік іс қозғау мәселесі берілген. Судьяның отставкаға кетуі оның мінсіз репутациясы туралы тәртіптік алқаның оң қорытындысы болған кезде ғана мүмкін болады.

«Қазақстан Республикасының сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» Конституциялық заңға енгізілген толықтыруларға сәйкес судьяның қылмыс немесе сот билігінің беделін түсіретін теріс қылық жасауына, судья этикасының талаптарын сақтамауына және Конституциялық заңда белгіленген өзге де талаптарды орындамауына байланысты тәртіптік алқаның шешімі бойынша оның өкілеттігі тоқтатылған жағдайда, сондай-ақ кәсіби жарамсыздығына байланысты Сот жюриінің қорытындысы бойынша ол барлық материалдық және әлеуметтік кепілдерден айырылады.

Жоғарғы Сот судьялар корпусын сот билігінің беделін түсіретін, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар мен қылмыстар жасаған адамдардан тазарту бойынша жұмысты бірізді жүргізіп келеді. Судьялардың тәртіптік-біліктілік алқалары шешімдерінің негізінде 2008 жылы 21 судья, 2009 жылдың 6 айында 20 судья атқарып отырған лауазымдарынан босатуға ұсынылған.

Жыл сайын сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес заңнамасының талаптарын сақтау жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленеді.

Комитеттің аумақтық органдарында орындаушылық құжаттарды электрондық есепке алу жүйесі енгізілуде, сенім телефондары жұмыс істейді.

«Сот орындаушылары одағы» республикалық қоғамдық бірлестігі құрылды, оны құрудағы мақсаттың бірі сот орындаушылары арасындағы сыбайлас жемқорлық көріністерімен күрес болып табылады.

Соттар әкімшісі басшылығының жауапкершілігін күшейту мақсатында аумақтық бөлімшелердің қызметкерлері сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасаған жағдайда осы бөлімшелердің басшыларын тәртіптік жауапкершілікке тарту практикасы енгізілді.

Сот орындаушыларының жүктемесі мәселелеріне бірыңғай тәсілді әзірлеу, оларға тиісті еңбек жағдайларын жасау және олардың жұмыс нәтижелерін бағалау мақсатында Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен келісілген Жоғарғы Сот жанындағы Сот әкімшілігі жөніндегі комитет төрағасының 2009 жылғы 25 ақпандағы бұйрығымен «Сот орындаушылары жүктемесінің нормативтері» бекітілді.

Президенттің «Қазақстан Республикасында қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту және құқық қорғау қызметін одан әрі жетілдіру жөніндегі қосымша шаралар туралы» 2009 жылғы 22 сәуірдегі Жарлығымен сот шешімдерін орындау тәртібін бұзумен және сотты құрметтемеу көріністерімен байланысты қылмыстық істерді тергеу жөніндегі өкілеттіктер Комиеттің қарауына берілді.

Осы Жарлықты іске асыру мақсатында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне атқару өндірісі органдарының қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң жобасы әзірленді, ол қылмыстық іс жүргізу заңнамасына өзгерістер енгізуді көздейді.

Сот жүргізуде алқа билерді қатыстыру, қылмыс пен қорғаудың бәсекелік принципін сақтау, адвокаттар рөлін арттыру салаларын кеңейтуге

Қазіргі уақытта Жоғары Соттың бастамасымен әзірленген Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне өзгерістер енгізу туралы заң жобасы Парламент Мәжілісінде мақұлданып, Сенатқа берілді, оған сәйкес алқа билер заседательдерінің қылмыстық іс жүргізуге қатысу аясын кеңейту қарастырылады.

Ұсынылып отырған өзгерістерге сәйкес алқа билер заседательдерінің қатысуымен сот әлуетін одан әрі іске асыру және олар қарастыруы ықтимал істер санатын кеңейту қамтамасыз етілетін болады.

Біріншіден, аса ауыр қылмыстар туралы барлық істер қылмыстық істер бойынша мамандандырылған соттардың қарауына берілетін болады. Тиісінше алқа билер заседательдерінің қатысуымен аса ауыр қылмыстар туралы барлық істер қаралатын болады деп көзделеді.

Сондай-ақ алқа билер заседательдерінің оңтайлы құрамын қалыптастыру көзделеді, енді мұндай соттардың құрамында төрағадан басқа екінші судья болмайды, ал сот құрамында бір судья және 10 алқа би заседательі жұмыс істейтін болады.

Қылмыстық процеске қатысушыларға өз құқықтарын қорғау үшін қосымша кепілдіктер беріледі, басты сот талқылауы тағайындалғанға дейін алқа билер заседательдерінің қатысуымен істі қарау туралы өтініш беруге болатын процесс сатылары кеңейеді.

Сотқа шақырылған, бірақ алқа билер құрамына еңбеген алқа билер заседательдеріне үміткерлерге еңбекақы төлеу мәселелері реттелетін болады.

Соттар қызметінің ашықтығына қол жеткізуді, барлық жерде бірдей істерді автоматтандырылған бөлу жүйесін енгізуді, сот процестерін аудио және бейне жазбаларға түсіруді, сот отырыстарының дәлжазбаларына және сот шешімдеріне электрондық деректер базасы арқылы қолжетімділікті қамтамасыз етуге

Сот жүйесінде әділсот сапасын арттыру және жіберудің айқындылығын қамтамасыз ететін сенімді ақпараттық платформа құру мақсатында **Қазақстан Республикасындағы сот органдарының бірыңғай автоматтандырылған ақпараттық-талдау жүйесі** (бұдан әрі - БААТЖ) құрылды.

Бұл жүйеде соттарда хат-хабарларды, сот істерін тіркеу, есепке алумен қатар барлық сот актілерінің және өзге де құжаттардың электрондық базасы құрылған, судьялар мен кеңсе қызметкерлерінің жүктемесі айқындалған, азаматтық, қылмыстық, әкімшілік істерді, сондай-ақ қадағалау шағымдарын автоматты түрде бөлу жүргізіледі. БААТЖ бағдарламаларын енгізу жіберілімдер сапасын арттыруды, істерді қарау, талап-арыздарды, сот істерін, кассациялық шағымдарды, қадағалау қарсылықтарын есепке алу және бақылау мерзімдерін олардың келіп түсуінен сот актілерін орындау және қылмыстық, азаматтық және әкімшілік істерді мұрағаттарға беруге дейін қысқартуды қамтамасыз етті, сот жүйесінде бірыңғай ақпараттық кеңістік қалыптастыруға мүмкіндік берді.

БААТЖ жүйесін дамыту жобасы шеңберінде әділсот нормаларын әлемдік стандарттарға сәйкес келтіру үшін жаңа жүйе – **сот процесін аудио-бейнетіркеу жүйесі** әзірленіп, орнатылды. Бұл жүйенің мақсаты сот процестерін өткізудің айқындылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету болып табылады, ол қазіргі телекоммуникациялық жүйелердің мүмкіндіктерін түбегейлі кеңейтті, себебі деректер мен дауысты беру құралдарына көзбен көрген ақпаратты алмасу технологиясын қосуға мүмкіндік береді. Аудио-бейнетіркеу жүйесі республиканың барлық облыстық және қалалық соттарына жалпы саны 39 құрал-жабдық жинағы қондырылған. 2009 жылдың бірінші жарты жылдығында республика бойынша аудио-бейнетіркеу жүйесін қолдана отырып, **208** сот отырысы, аудиотіркеу жүйесін пайдаланып, **5007** сот отырысы өткізілді.

Соттар қызметінің айқындылығына қол жеткізуде перспективалық маңызды бағыттардың бірі **сот ғимараттарында**, оның ішінде облыстық және оларға теңестірілген соттарда **ақпараттық-анықтамалық дүңгіршектер және ақпараттық веб-портал құру** болып табылады. Бұл жаңалықтардың мақсаты – сот ісіне қатысушылардың істің қозғалысы туралы ақпаратты жедел алуы, шығарылған сот шешімдерімен, қаулыларымен, ұйғарымдарымен және өздерін қызықтырған басқа да ақпаратпен танысуы.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының www.supcourt.kz сайтында Жоғарғы Соттың және жергілікті соттардың сот актілері банкі орналастырылған, ол 342 мыңнан астам құжатты қамтиды.

Сот жүргізуде алқа билерді қатыстыру, қылмыс пен қорғаудың бәсекелік принципін сақтау, адвокаттар рөлін арттыру салаларын кеңейтуге

Азаматтарды, әсіресе ауылдық жерлерде кәсіби қорғаумен қамтамасыз ету мәселелері қаржылық қиындықтарға байланысты әлі де шешілмеген күйінде қалуда.

Қазақстанда тегін заңгерлік көмекке құқық Қазақстан Республикасының Конституциясы 13-бабының 3-тармағында көзделген, онда әркім білікті заңгерлік көмек алуға құқылы және заңда белгіленген жағдайларда заңгерлік көмек тегін көрсетіледі делінген.

Қазақстан Республикасының заңнамасын талдау адвокаттың тегін заңгерлік көмегі туралы конституциялық ереже тек қылмыстық сот ісін жүргізуде және қылмыстық жауапкершілікке тартылған адамдарға ғана таралып, біржақты қолданылатынын көрсетті. Егер қылмыстық істерде адвокатқа тағайындалған төлем бюджеттік қорлардан жүргізілсе, әкімшілік істерде «бұған негіздер болған жағдайларда», ал азаматтық істерде – «процеске қатысушы азаматтың мүліктік жағдайын ескере отырып» жүргізіледі.

Тегін заңгерлік көмек алу жағдайлары мен оны алушылардың санаттарын «Адвокаттық қызмет туралы» заңның 6-бабы да реттейді. Бірақ бұл заң қазіргі уақытта формальды сипатқа ие, себебі адвокаттық контораларда да, адвокаттар алқасында да, жеке адвокаттарда да заңда көрсетілген азаматтардың санаттарына төлем көздері жоқ. Осылайша олар бюджеттік қаржыландырудан өтемақы алмастан, тегін қызмет көрсетуі қажет.

Сот жүргізуді оңайлату мен соттарды одан әрі мамандандыруға

2008 жылғы 17 қарашада Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңға қол қойды, ол сот жүйесінің құрылымын одан әрі жетілдіруді, сот ісін жүргізуді оңайлатуды, оның айқындылығы мен қол жетімді болуын қамтамасыз етуді қарастырады. Түзетулер Жоғарғы Сотта бірінші және апелляциялық инстанцияларды, облыстық соттарда бірінші және қадағалау инстанцияларын таратып, бүгінгі таңда жаңартылған Конституциялық заңда көзделген республика соттарының сот алқаларын құруға дейінгі өз өкілеттіктерін сақтап отырған аудандық соттардың рөлін күшейтуді қарастырады.

Осының нәтижесінде Қазақстанның сот құрылымы бірінші инстанциядан (*аудандық және оларға теңестірілген соттар*), апелляциялық және кассациялық инстанциялардан (*облыстық және оларға теңестірілген соттар*), сондай-ақ қадағалау инстанциясынан (*Жоғарғы Сот*) тұратын болады.

Оңтайлы ұйымдастырушылық құрылымы бар, халыққа едәуір жақын және толық көлемде тиімді сот әділдігін жүзеге асыруға мүмкіндік беретін үш буынды әділсот жүйесі құрылуда.

Сот жүйесін жетілдірудің маңызды бағыттарының бірі мамандануды дамыту болып отыр. Бүгінгі таңда республикада экономикалық, әкімшілік, әскери соттар жұмыс істеуде. Алматы қаласында мамандандырылған қаржылық сот жұмыс істейді, ол Алматы қаласының өңірлік қаржы орталығына қатысушылардың азаматтық-құқықтық дауларын қарайды. Сондай-ақ Астана және Алматы қалаларында кәметке толмағандардың істері жөніндегі мамандандырылған соттар жұмыс істейді және қазіргі таңда республиканың барлық аумағында осындай соттар құру мәселесі пысықталуда.

Сот шешімдерін созбаға салу және орындамау тәжірибесін жоюға қол жеткізуге ниет етеміз

Статистикалық деректерге сәйкес 2009 жылдың 6 айында сот орындаушыларында **637 мың** атқару құжаты болған, бұл өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 159 мың құжатқа (33,1 %) артық (2008 жылдың 6 айында 478 мың).

Есептік кезеңде сот орындаушылары **297 мың** атқару құжатын немесе орындаудағы құжаттардың 46,6 % аяқтаған.

Нақты **223 мың** атқару құжаты орындалған. Пайыздық ара-қатынаста нақты орындау 75,1 % құраған.

2009 жылдың 6 айында сот орындаушылары қызметінің нәтижесінде мемлекет бюджеті **9,1 млрд. теңгеге** толықты.

Мемлекет кірісіне 584 млн. теңге көлемінде орындау санкциясы өтелді, бұл өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 334 млн. теңгеге (екі еседен артық) көп (2008 жылдың 6 айында сомасы 249 млн. теңге өтелді).

Тәркіленген мүлікпен жұмыс жүргізу барысында мемлекет бюджетіне 345,6 млн. теңгеден астам ақша түсті.

БІЛІМГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМЫТУ

2012 жылға қарай ІЖӨ көлемін 1,5 есеге, ал халықтың жан басына шаққандағы көрсеткіш бойынша - 13 мың АҚШ долларына көбейтуге

Көптеген елдердегі рецессия нәтижесінде сыртқы сұраныстың қысқаруы, қазақстандық экспорттың негізгі бағыттарына бағаның төмендеуі, инвестициялар көлемінің азаюы елімізде іскерлік белсенділіктің айтарлықтай төмендеуіне және өндірістің құлдырауына әкеп соқты, бұл ағымдағы жылдың 6 айында ЖІӨ өндірісін 2,3 % төмендетті. ЖІӨ құрылымында тауар өндіру 39% дейін төмендеді, қызмет көрсету үлесі 61,3% дейін артты. Қызметтер

көрсету саласындағы қосымша құн өсудің жоғары қарқындылығы есебінен емес, тауарлар өндірісінің айтарлықтай төмендеуі есебінен болды.

	млн. теңге	өткен жылдың тиісті кезеңіне %	құрылым %	
			физикалық көлем индексі	2009
Ішкі өнім	6 446 317,2	97,7	100,0	100,0
Тауар өндіру	2 506 181,0	96,7	39,0	46,7
Ауыл шаруашылығы, аң аулау және орман шаруашылығы, балық аулау	211 176,9	102,5	3,3	2,7
Өнеркәсіп	1 845 870,2	97,5	28,7	37,0
Тау-кен өнеркәсібі	1 025 187,8	101,8	15,9	22,5
Өңдеу өнеркәсібі	680 796,8	90,5	10,6	12,7
Электр энергиясын, газ және су өндіру және бөлу	139 885,6	93,5	2,2	1,8
Құрылыс	449 133,9	90,2	7,0	6,7
Қызметтер өндірісі	3 953 934,6	99,7	61,3	52,4
Сауда, авомобильдер және үйде пайдаланылатын бұйымдарды жөндеу	909 297,5	96,4	14,1	12,1
Қонақ үйлер мен мейрамханалар	69 858,7	103,3	1,1	0,9
Көлік	529 760,5	88,3	8,2	8,2
Байланыс	160 943,2	103,6	2,5	2,7
Қаржылық қызмет	361 238,1	106,7	5,6	5,4
Жылжымайтын мүлікпен операциялар, жалға беру және тұтынушыларға қызмет көрсету	1 224 361,3	102,8	19,0	15,2
Мемлекеттік басқару	174 474,7	107,3	2,7	1,9
Білім беру	241 112,8	101,9	3,7	2,9
Денсаулық сақтау	145 780,2	103,8	2,3	1,7
Өзге де қызметтер ұсыну	137 107,6	104,0	2,1	1,7
Салалар бойынша жиыны	6 460 115,6	98,3	100,3	99,1
Қаржылық делдалдық жанама-өлшенетін қызметтер	-347 704,0	108,4	-5,4	-5,1
Қосымша құн	6 112 411,6	97,8	94,9	94,0
Азық-түлікке және импортқа таза салықтар	333 905,6	96,5	5,1	6,0

Өндірістің шикізаттық емес секторын дамытуға және өңдеу өнеркәсібінің орташа жылдық өсу қарқынын кем дегенде 8 % деңгейінде қамтамасыз ете отырып, экономиканы қарқынды әртараптандыруға, индустрияның базалық салалары - химияны, мұнай-химиясын, құрылысты, сондай-ақ энергетика мен ақпараттық технологияны одан әрі дамытуға

Қазақстанды да шарпыған әлемдік қаржы-экономикалық дағдарыс шикізат ресурстарының экспортына тәуелді ел экономикасының құритынын және республика экономикасын әртараптандырудың баламасы жоқ екенін көрсетті.

Осыған байланысты Мемлекет басшысы, партия жетекшісі Н.Ә.Назарбаев «Нұр Отан» ХДП-ның кезектен тыс XII съезінде Үкіметтің алдына елімізді индустриялық-инновациялық дамыту міндетін қойды.

Осы тапсырмаларды орындау үшін Индустрия және сауда министрлігі ауқымды жұмыс жүргізуді бастады. Бірінші жарты жылдықта мынадай жұмыстар атқарылды:

1) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 9 шілдедегі № 1048 қаулысымен **Индустриялық-инновациялық форстық даму жөніндегі Үйлестіру кеңесі** құрылды;

2) **салалық жұмыс топтарының**, Үйлестіру кеңесінің жұмыс органы – штабтың **құрамдары**, бизнес-бастамаларды қолдаудың тетіктері мен инструменттерін әзірлеу жөніндегі жұмыс тобы бекітілді;

3) мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесе отырып, **экономиканың перспективалық секторларын және оларды дамытудың бағыттарын іріктеу жөніндегі, экономиканың перспективалық 7 саласы бойынша шеберлік жоспарларын әзірлеу жөніндегі, инвестициялық жобаларды іріктеу жөніндегі әдістемелік тәсілдер** әзірленіп, бекітілді.

Экономиканың шикізаттық емес секторын дамыту мақсатында заңнамалық базаны жетілдіру бойынша жұмыс жүргізілуде, жаңа нормативтік актілер мен даму бағдарламалары қабылдануда. Көптеген экономикалық құрылымдар түрлі инвестициялық жобаларды іске асыруда, ұлттық инновациялық жүйе құрылып, қазақстандық кластерлер жүйесі дамуда.

Мұнай-химия өнеркәсібін дамыту мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулыларымен Қазақстан Республикасында мұнай-химия өнеркәсібін дамытудың 2008-2013 жылдарға арналған жаңа бағдарламасы бекітілді. Көрсетілген Бағдарламаға сәйкес 2009-2010 жылдары Қазақстанда әлемдік деңгейдегі өзара байланысты мұнай-химия кешендерінің құрылысы басталады.

Барлық инвестициялық жобалар бойынша қазіргі уақытта техникалық-экономикалық негіздемелер әзірленді, жобалау-сметалық құжаттама аяқталу сатысында.

Электр энергетикасы саласын одан әрі дамытуды кешенді және жүйелі шешу үшін Электр энергетикасын 2030 жылға дейін дамыту бағдарламасы әзірленді.

Бұл Бағдарлама жалпы алғанда осы саланың стратегиялық бағдарламасы болып табылады және электр энергиясын берудің өңіраралық желілерін салуға және дамытуға, қазіргі энергия көздерін жаңартуға және жаңғыртуға, сондай-ақ электр энергетикасын экспорттық бағытта дамытуға бағытталған.

Жаңадан енгізілген энергетикалық қуаттарды қатты отынмен қамтамасыз ету үшін Қазақстанның көмір өнеркәсібін 2020 жылға дейін дамыту тұжырымдамасы әзірленді. Тұжырымдама көмір өндіру көлемін 2007 жылы 94,4 млн. тоннадан 2020 жылы 145,6 млн. тоннаға дейін немесе 51,2 млн. тоннаға арттыруды көздейді, бұл ішкі және сыртқы нарықтың кокс және энергетикалық көмірге деген қажеттілігін толығымен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Құрылыс саласы субъектілерін қолдау мақсатында үкімет бірқатар шаралар қабылдауда. Бұл шаралар көбіне үлескерлердің проблемаларын шешуге бағытталған, бірақ жылжымайтын мүлік нарығындағы бағаны тұрақтандыру, бұрынғы құрылыс көлемін ұстап тұру және жұмыс орындарын сақтау тиімділігіне де ие.

Қазақстанда ақпараттық технологияларды (АТ) дамытуда айтарлықтай ілгерілеушіліктерге және зияткерлік әлуеттің өсуіне қол жеткізілді. Мемлекеттің және қоғамның ақпараттық технологияларды ауқымды қолдануға әзірлігін қамтамасыз ету нормативтік құқықтық базаны жетілдіруді, яғни елдің қоғамдық құқықтық қатынастарының е-үкіметті енгізуге және электрондық қызметтер көрсетуге әзір болуын қажет етеді.

Осыған байланысты «Ақпараттандыру туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ақпараттандыру мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» заңдар әзірленді.

Мемлекеттік органдар ұсынатын электрондық қызметтерге сұранысты арттыру үшін Ақпараттық теңсіздікті төмендету жөніндегі 2007-2009 жылдарға арналған бағдарлама әзірленді. Бұл бағдарламаларды сұраныс пен ұсынысты қалыптастыратын, сондай-ақ электрондық қызметтерді ұсыну және ЖКТ мен Интернетке қол жетімді және пайдалана алатын азаматтардың кластерін құру үшін іргетас қалыптастыруға ықпал ететін екі құрамдас бөлік ретінде, табысты ақпараттық қоғам құру үшін немесе 2020 жылға қарай Қазақстан Республикасында «зияткерлік ұлт» қалыптастыру үшін қарастыруға болады.

Өңдеу өнеркәсібінің жылдық орташа өсу қарқынын кемінде 8% деңгейінде қамтамасыз ету

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында өндірілген өнім көлемі тұрақты бағада 2008 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда **9,5%** төмендеді және **1265,5 млрд. теңгені** құрады.

2009 жылдың қаңтар-маусым айларында өңдеу өнеркәсібінің төмендеуі тері, теріден жасалған бұйымдар өндіру, қағаз өндірісі (0,2%) және дайын металл бұйымдары өндірісін (8,6%) қоспағанда, іс жүзінде экономикалық қызметтің барлық түрлері бойынша байқалады.

Төмендеудің ең көп пайызы машина жасау саласында – **21,8%**, ағаш өңдеу және ағаш бұйымдар өндірісі – **21,2%** және өзге де металл емес минералдық өнімдер өндіру саласында – **20,2%** байқалады.

Әлемдік рецессия жағдайында отандық экономиканы қолдау үшін Үкімет ішкі сұранысты ынталандыру және кәсіпкерлердің іскерлік белсенділігін арттыру саясатын жүргізуде. Инфрақұрылымдық жобаларға, экономиканың нақты секторын дамытуға және әлеуметтік төлемдерді арттыруға бағытталған ішкі бюджет шығыстарының жоғары деңгейі сақталып отыр.

2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енген жаңа салықтық заңнама шеңберінде экономиканың өңдеу секторына салықтық жүктемені төмендету және әкімшілік кедергілерді қысқарту да ішкі сұранысты көбейтуге және орта мерзімді болашақта халықтың іскерлік белсенділігін арттыруға тиіс.

Қазақстанның индустриалдық-инновациялық дамуы үшін инвестициалық ахуалды жақсартуға, аймақтардың экономикалық өсуін жеделдетуге

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында негізгі капиталға инвестициялар 1794 млрд. теңгені құрады, бұл 2008 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 7,3 % артық.

2009 жылдың қаңтар-маусым айларында өңдеу өнеркәсібінің негізгі капиталына инвестициялар 2008 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда (тұрақты бағада) 3,3% төмендеді және 149,9 млн. теңгені құрады.

Негізгі капиталға инвестицияларды қаржыландыру көздерінің арасында шетелдік инвестициялар (жалпы көлемнің 42,7%), инвесторлардың өз қаражаты (34,3%) басым. Бюджеттік инвестициялардың үлесі 13,2 %, заемдік қаражат – 9,8 % құрады.

Инвестицияларды мемлекеттік қолдау шаралары отандық және шетелдік инвесторларға тең дәрежеде таралатынын атап өту өте маңызды.

Инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы үкіметаралық келісімдер (бұдан әрі - Келісім) жасау жөнінде жұмыс жүргізілуде.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Үкіметі түрлі мемлекеттердің үкіметтерімен **41 келісім жасасты.**

Келісімдердің негізгі мақсаты саяси (регулятивтік) тәуекелдер туындаған жағдайда инвестицияларды қайтаруды қамтамасыз ету, дискриминацияны болдырмау, сондай-ақ инвестициялар мен инвесторларға қатысты құқықтық режимді, сонымен қатар инвестицияларды жүзеге асырумен байланысты қызметті қамтамасыз ету бөлігінде инвесторлар

құқықтарының бірқатар кепілдіктерін өзара негізде беру және халықаралық деңгейде бекіту болып табылады.

Қазіргі таңда 20-дан астам Еуропа, Азия, ЕурАзЭҚ қатысушы мемлекеттердің және Канаданың үкіметтерімен келісімдерді келісу бойынша жұмыс жүргізілуде. Бұл елдердің арасында инвестициялар тарту жағынан қаржылық және технологиялық ресурстарға ие Таяу Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Азия елдерімен (БАӘ, Оман, Сауд Арабиясы, Жапония, Сингапур және т.б.) жасалған келісімдер басым болып табылады.

Елде әлемдік жоғары дамыған бәсекеге қабілетті 5 қызметтер көрсету орталығын - қаржы, туристік, көлік-логистикалық, білім беру және сауда орталықтарын құруға

Республикада жоғары дамыған орталықтар құру мақсатында мемлекеттік органдар жұмыс істеуде.

Қазақстан Республикасы Алматы қаласының Өңірлік қаржы орталығын реттеу жөніндегі агенттігінің қызметі 2009-2011 жылдары нарықтық инфрақұрылымды одан әрі жетілдіруге, жаңа қаржы инструменттерін енгізуге, отандық бөлшек инвесторларды оқытуға және ірі шетелдік ойыншыларды тартуға бағытталатын болады.

Қазақстандық және шетелдік туристердің қажеттіліктерін қамтамасыз етуге және қанағаттандыруға мүмкіндігі бар тиімділігі жоғары және бәсекеге қабілетті туристік инфрақұрылым құру мақсатында 2017 жылға дейінгі мерзімде әрекет ететін «Бурабай» жиынтық экономикалық аймағы (ЖЭА) құрылды.

ЖЭА-ның тиімді жұмыс істеуі үшін нормативтік құқықтық база құрылды және ЖЭА әкімшілігін ұстау, қоршау салу, әкімшілік ғимаратты жобалау үшін бюджеттен **62424 тыс. теңге** қаражат бөлінді. «Бурабай» ЖЭА ММ құрылды. Туризм және спорт министрлігі Ақмола облысының әкідігімен бірлесе отырып, ЖЭА инвестициялық жобалармен толықтыру бойынша жұмыс жүргізуде.

Іске асырыла бастаған Батыс Еуропа – Батыс Қытай көліктік дәлізі мега-жобасы елімізде көлік-логистикалық орталықтар құруға ықпал ететін болады, ол Қытайдан теңіз жолдары арқылы шығатын жүк ағынының бір бөлігін құрлықпен тасымалдауға бағыттайды, сөйтіп Еуразия елдерінің, әсіресе Қазақстанның жаһандық транзитер ретіндегі маңызын айтарлықтай күшейтеді. Жүктер транзитінен түсетін жиынтық кіріс бүгінгі күнгі 500 млн. доллардан 2015 жылы 2 млрд. долларға дейін өседі деп күтілуде, бұл жылына 54 млн. тонна жүк деген сөз. Бағыттың жұмыс істеуі мемлекет қазынасына жыл сайын шамамен 56 млрд. теңге түсіретін болады. Бұл жобаны іске асырудың жылдық орташа экономикалық тиімділігі инфляция деңгейін есептемегенде 458 млн. долларды құрайды.

Мұндай халықаралық дәліздің пайда болуы көлік инфрақұрылымының өсуіне жағдай жасайды. Бұл - жол бойында түрлі дәмханалар, қонақ үйлер мен техникалық қызмет көрсету станцияларын салу. Сонымен қатар «Батыс

Еуропа – Батыс Қытай» жобасын іске асыру жыл сайын кемінде 50000 адамды жаңа жұмыс орындарымен қамтамасыз етеді.

Қазақстанда сауда орталығын құру мақсатында 2009 жылғы 4 мамырда «Сауда биржалары туралы» Заңға қол қойылды (жаңа редакцияда), ол алғаш реси жарияланғаннан бастап алты ай өткен соң күшіне енеді.

Қазақстан Республикасының «Тауар биржалары туралы» қабылданған Заңы бағаны қалыптастырудың айқындығын қамтамасыз етуді, өнімді өткізу кезінде бағалық сөз байласуды және ішкі және сыртқы нарықта көлеңкелі айналымды болдырмауды қарастырады.

Көрсетілген Заңды іске асыру мақсатында «Тауар биржалары туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 мамырдағы Заңын іске асыру жөніндегі шаралар туралы» Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі өкімінің жобасы әзірленді.

Өкім жобасына сәйкес Заңды іске асыру мақсатында қабылдануы қажет нормативтік құқықтық актілердің тізбесін бекіту жоспарлануда.

Мемлекеттік қажеттіліктер үшін мемлекеттік сатып алу жүйесін жетілдіруге, электрондық сауданы енгізуге қол жеткізетін боламыз

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 20 қарашадағы № 87 Заңы 2008 жылғы 22 қарашада қолданысқа енгізілді.

Аталған Заң мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру процесінде сатып алынатын тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу кезінде қазақстандық мазмұнның пайыздық көлемдерін арттыру мәселесі бойынша жұмыс тобы ұсынған бірқатар нормаларды қамтиды.

Тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу кезінде қазақстандық мазмұнды арттыру мақсатында және инвестициялық жобаларды іске асыру үшін Заң ұлттық басқару холдингтерін, ұлттық холдингтерді, ұлттық басқару компанияларын, ұлттық компанияларды және олармен бірге аффирленген заңды тұлғаларды реттеу аясынан шығарды. Бұл оларға Заңда көзделген рәсімдерсіз және шектеулерсіз, бірінші кезекте отандық өндірістерге тапсырыстар орналастыруға мүмкіндік береді.

Қазақстандық мазмұнның, отандық кәсіпкерлердің, тауар өндірушілердің, жұмыстарды, тауарлар мен қызметтерді жеткізушілердің анықтамалары енгізілді, мемлекеттік сатып алуды құқықтық реттеудің жаңа – отандық кәсіпкерлерді қолдау қағидаты белгіленді. Ол жеткізіп берушінің таңдауын реттейтін Заң рәсімдері қолданылмай жүзеге асырылатын тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу кезінде де сақталуға тиіс.

Конкурстық бағалық ұсынысқа әсер ететін өлшемдер толықтырылды, отандық әлеуетті жеткізіп берушілердің таңдауына басымдық беру үшін қазақстандық мазмұнның болуы өлшемімен толықты.

Өтінім берілген шартты бағалар тең болған жағдайда отандық жеткізіп берушілерді жеңімпаз деп айқындайтын міндетті шарт қарастырылады.

Қазіргі уақытта барлық азаматтар мен заңды тұлғалар «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жариялануға жататын мәліметтер туралы ақпаратқа толық қол жеткізе алады.

Электрондық мемлекеттік сатып алу жүйесі туралы толық ақпаратты уәкілетті органның www.goszakup.kz веб-порталынан табуға болады, сонымен қатар мұнда Мемлекеттік сатып алу бюллетеньдерінің электрондық басылымы, шарттар, тапсырыс берушілер, жауапсыз әлеуетті жеткізіп берушілердің тізілімдері бар.

Электрондық мемлекеттік сатып алу жүйесіндегі «Бағалық ұсыныстарға сұрау салу» модулі жұмыс істейді.

ҒЫЛЫМДЫ ДАМУ – БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗІ

Ғылымның өндіріспен байланысын күшейту, қазақстандық кәсіпорындарда отандық ғалымдар мен инженерлердің әзірлемелерін енгізу

Қазақстанда алғаш рет топырақты мұнайдың ластауынан тазалауға арналған тиімділігі жоғары отандық биопрепарат әзірленіп, өнеркәсіптік ауқымда өндірілді және табысты пайдаланылды. Препарат 3 га жуық алаңдағы топырақтың 12000 тонна ластануын толығымен тазалайды.

Биотехнология бойынша бағдарламаны іске асыру шеңберінде ресейлік ғалымдармен бірге әлемде тұңғыш рет қызылшаға қарсы вакцина әзірленіп, клиникаға дейінгі зерттеулер аяқталды және клиникалық сынақтар басталды. Жарақаттар мен күйікті емдеуге арналған жаңа «Ферим» биотехнологиялық препараты әзірленді. Препарат республикада тіркелді және фармакөшірмесі бар.

Дәстүрлі және биотехнологиялық әдістерді пайдалану негізінде бидайдың құрғақшылыққа және түрлі ауруларға төзімді Мирас, Надежда, Әлем және Бәйтерек деп аталатын 4 түрі жасалды. Өнімділігі бойынша жаңа сұрыптар стандарттардан 5-8 ц/га артық. Бұл сұрыптар Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Алматы және Оңтүстік Қазақстан областарына жерсіндірілді.

Фармацевтика саласында 2010-2012 жылдарға арналған «Өсімдік шикізатынан жаңа тиімді дәрілік препараттар әзірлеу және халықаралық GMP стандарттары бойынша олардың өндірісін ұйымдастыру» халықаралық ғылыми-техникалық бағдарлама жобасы бойынша жұмыс жүргізілуде. Бағдарламаны іске асыру халықаралық GMP стандарттарына сәйкес отандық фармацевтикалық өндірісті дамытуға, отандық түпнұсқа фармацевтикалық өнім ассортиментін арттыруға; республика халқын және медициналық

мекемелерді қамтамасыз ету үшін жаңа тиімді дәрілік фитопрепараттарды өндіруге ықпал ететін болады.

Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Қарағанды қаласында түпнұсқалық фитопрепараттарды өндіру жөніндегі фармацевтикалық кешен құру отандық түпнұсқалық бәсекеге қабілетті дәрілік құралдарды өнеркәсіптік өндіріске енгізуге мысал болып табылады.

Бүгінгі күні бұл зауыт ісікке қарсы «Арглабин» препаратын өнеркәсіптік өндіруді жүзеге асыруда.

Шетелден жоғары білікті ғалымдар мен инженерлік кадрларды тарту

Қазіргі уақытта еліміздің ғылыми-техникалық саласына отандас ғалымдарды тұрақты жұмысқа қайтару мақсатында «Ғылым туралы» Заңда ғылыми дәрежелермен қатар шетелдік мемлекеттер берген академиялық дәрежелер беру туралы құжаттарды Қазақстан Республикасында тану тәртібі көзделген. АҚШ-тан, Жапониядан, Оңтүстік Кореядан, Израильден, Ресейден биотехнологиялар, нанотехнологиялар және физика-техникалық бағыттар бойынша жоғары сыныпты мамандар шақырылды.

Шетелден Қазақстанға шақырылған ғалымдардың жұмыс істеуі және өмір сүруі үшін тартымды жағдайлар жасау мәселелері қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауында жатқан жаңа редакциядағы «Ғылым туралы» Заңның жобасында көзделген.

Ғылыми жұмыстың беделін арттыру және жас ғалымдарды ғылыми қызметке тарту үшін жағдайлар жасау

Ғылымды дамытудың 2007-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарында қазақстандық ғалымдарды, оның ішінде дарынды жас ғалымдарды шетелдік ғылыми орталықтарда тағылымдамадан өткізуді ұйымдастыру көзделген. Ағымдағы жылы бұл мақсаттарға 100 млн. теңге сомасында қаржыландыру жоспарланған.

2009 жылы шетелдегі қазақ диаспорасын тарта отырып, ғылыми жобаларды іске асыруға республикалық бюджеттен 159 млн. теңге, «Ғылым саласындағы халықаралық ынтымақтастық» бағдарламасының шеңберінде - 377,5 млн. теңге көзделген.

Шетелде кадрлар даярлау жөніндегі республикалық комиссия басым ғылыми мамандықтарды ескере отырып, Президенттің «Болашақ» халықаралық стипендиясы берілетін мамандықтардың тізбесіне түзетулер енгізді. Ауылдық жерлердегі дарынды жастар үшін «Болашақ» халықаралық стипендиясының қол жетімді болуын кеңейту жұмысы жүргізілуде. «Болашақ» жүйесі бойынша ғылыми қызметкерлерге арналған оқыту бағдарламасы іске асырылуда.

ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙЛАНАУДАН ТҮСЕТІН

КІРІСТЕРДІ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ

Табиғат байлықтарын пайдалануға мемлекеттік және қоғамдық бақылауды күшейтуге, жер пайдаланушылардың жауапкершілігін арттыруға

Мұнай-газ компанияларының бекітілген бағдарламалар шеңберінде газды пайдаға асыру жөніндегі іс-шараларды орындауы бойынша олардың қызметіне ұдайы мониторинг жүзеге асырылады.

Жалпы газды пайдаға асыру бойынша елеулі өзгерістер болды, жер қойнауын пайдаланушылардың осы мәселеге көзқарасы жақсы жағына қарай өзгерді, олар экологиялық іс-шараларға қаржыны көбірек инвестициялап, газды пайдаға асыру іс-шараларын орындауға көңіл аудара бастады. Бұл проблема компаниялар қызметінің басты мәселелерінің бірі болуда.

Жер қойнауын пайдалану саласында «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Заңға сәйкес жер қойнауын пайдаланушылардың лицензиялық келісім-шарт міндеттемелерін орындауына ұдайы негізде мониторинг және бақылау жүргізіледі.

2009 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша минералдық-шикізат кешені қойнауын пайдалануға келісім-шарттардың саны 876 құрады, олардың ішінде көмірсу шикізатына (КСШ) – 222, қатты пайдалы қазбалар (ҚПҚ) – 436 және жерасты суларына (ЖС) – 218.

Келісім-шарт талаптары бойынша өз міндеттемелерін орындамаған компаниялармен 2009 жылдың басынан бастап 25 келісім-шарт, оның ішінде КСШ бойынша 5 келісім-шарт, ҚПҚ бойынша 14 келісім-шарт және ЖС бойынша 6 келісім-шарт бұзылды.

2009 жылдың басынан бастап заң бұзушылықтарға байланысты жер қойнауын пайдаланушыларға лицензиялық келісім-шарт міндеттемелерінің бұзылғаны туралы 471 хабарлама жіберілді.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында жер қойнауын пайдалану мәселелері бойынша мемлекеттік мүдделерді соттарда қорғау жүзеге асырылды.

Келісім-шарттар және оларға қосымшалардың жобаларына құқықтық сараптама жүргізу жөнінде, министрліктің сарапшылар комиссиясы қарап жатқан жер қойнауын пайдаланушылардың келісім-шарт міндеттемелерін өзгерту туралы өтініштері бойынша жұмыс жүргізілуде.

Жер қойнауын пайдаланушылардың лицензиялық келісім-шарт талаптарын орындауына, жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнама талаптарын, жер қойнауын тиімді және кешенді пайдалану талаптарын сақтауына бақылау жүзеге асырылады.

Қазіргі уақытта жер қойнауын пайдаланудың жай-күйін бақылау мемлекеттік бақылаудың 3587 объектісі бойынша жүргізіледі.

2009 жылдың 1-ші жарты жылдығында жер қойнауын пайдалану объектілерінде 608 жоспарлы тексеру жүргізіліп, жер қойнауы туралы заңнама талаптарын бұзудың 825 оқиғасы анықталды, 661 ұйғарым беріліп,

6 объектіде жұмыс тоқтатылды, 147 объект бойынша материалдар құқық қорғау органдарына берілді, анықталған заң бұзушылықтар бойынша 606 жеке және заңды тұлғаға 53824,5 мың теңге айыппұл салынып, жер қойнауын тиімсіз пайдаланғаны үшін, негізінен мұнай газын нормативтен тыс жаққаны үшін 782719,8 мың теңгеге зиянның орны толтырылды.

Мұнай өндіру және тау-кен металлургиясы салаларының ашықтығын қамтамасыз етуге ұмтылатын боламыз

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен «Қазақстан Республикасының мұнай-химия өнеркәсібін дамытудың 2008-2013 жылдарға арналған бағдарламасының» жаңа редакциясы бекітілді.

Көрсетілген Бағдарламаға сәйкес 2009-2010 жылдары Қазақстанда өзара байланысты әлемдік деңгейдегі мұнай-химия кешендерінің құрылысы басталады.

Барлық инвестициялық жобалар бойынша қазіргі уақытта техникалық-экономикалық негіздемелер әзірленді, жобалау-сметалық құжаттама аяқталу сатысында.

Бұл кешендерді пайдалануға енгізгеннен кейін (2011, 2012, 2014 жылдары) мұнай-химия өнімінің **80 %** экспортқа шығару жоспарлануда, 20% ішкі пайдалану үшін қалдырылады. Полиэтилен, полипропилен, бензол, параксиллол, терефтал қышқылы, полиэтилентерефталат, этилбензол, поливинилхлорид, сондай-ақ автожолдар салу кезінде республиканың қажеттілігін қамтамасыз ететін жол битумы сияқты мұнай-химия өнімдерінің түрлерін өндіру жоспарлануда.

ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІ ҚОЛДАУ

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында республикада шағын бизнестің **635,4 мыңнан астам кәсіпорны** қызметін жүзеге асырды, оған **1769,3 мың** адам (экономикалық белсенді тұрғындардың **21,2 %**) тартылды. **2008 жылға** қарағанда шағын бизнес субъектілері өндірген өнім көлемі 10% артты.

Бәсекелестікті дамыту шеңберінде заңнамалық база жетілдірілді, 2008 жылы жеке уәкілетті мемлекеттік орган – **Қазақстан Республикасының Бәсекелестікті қорғау агенттігі** құрылды.

Кәсіпкерлік мәселелері бойынша нормативтік құқықтық базаны жетілдіруге, әкімшілік кедергілерді жоюға

Кәсіпкерлік саласындағы заңнамалық базаны жетілдіру мақсатында Индустрия және сауда министрлігі жеке кәсіпкерлік субъектілерін тексеруді реттеуге және оңтайландыруға бағытталған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жеке кәсіпкерлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын әзірледі.

Заң жобасы «бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі» түсінігін енгізуді, кәсіпкерлердің аккредиттелген бірлестіктерінің сараптамалық қорытындылар ұсыну, сарапшылар кеңестерінің қызметі ережелерін жетілдіруді, «Жеке кәсіпкерлік туралы» Заңның нормаларын шағын кәсіпкерлік субъектілерін қаржылық қолдау бөлігінде «Мелекеттік сатып алу туралы» Заңның нормаларына сәйкес келтіруді көздейді. Сондай-ақ бизнес-инкубаторлар, кәсіпкерлікті қолдау орталықтарын құру және олардың қызмет ету тәртібін бекітуде Үкіметтің өкілеттігі жойылды, шағын кәсіпкерлік субъектілеріне мүліктік жалға (жалға алуға) немесе мемлекеттік меншіктің пайдаланылмайтын объектілерін кейіннен меншікке өтеусіз беру құқығымен сенімді басқаруға беру саласындағы Үкіметтің құзыреті нақталанды.

Елдің бизнес-климатын жақсартуға және Дүниежүзілік Банктің «Doing business» рейтингінде Қазақстанның позициясын көтеруге ерекше көңіл бөлінеді.

«Doing business» рейтингінде Қазақстанның позициясын көтеру бойынша бизнес ортасын жақсарту (BEI) жөніндегі және сауда және кеден реформасын либерализациялау (RTLC) жөніндегі Қазақстан Республикасының Үкіметі мен USAID жобаларының 2008-2010 жылдарға арналған бірлескен іс-әрекет жоспары мынадай бағыттар бойынша іске асырылды:

1. Нормативтік құқықтық актілерді түзету (7-і қабылданды, 3 нормативтік құқықтық акт Парламенттің қарауында);

1) «Меншікті тіркеу» индикаторы бойынша:

- тұрғын үйдегі адам тұрмайтын үй-жайға, құрылысқа, тұру мақсатынсыз бір объекіден тұратын мүліктік кешенге құқықтарды және жер учаскесіне тиісті құқықты тіркеу мерзімі 15 жұмыс күнінен 10 жұмыс күніне дейін қысартылды;

- Халыққа қызмет көрсету орталықтары арқылы жылжымайтын мүлікке тіркелген құқықтар (ауыртпалықтар) және оның техникалық сипаттамалары туралы анықтамалар беру жөніндегі және жылжымайтын мүліктің болуы (болмауы) туралы анықтамалар беру жөніндегі мемлекеттік қызметтерді көрсету регламенттері түзетілді;

- Парламент Мәжілісінің қарауындағы нотариат мәселелері бойынша заң жобасына қорытынды әзірленді;

2) «Кәсіпорындар ашу» индикаторы бойынша заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша заң жобасы әзірленді, қазіргі уақытта Парламент Мәжілісінің қарауында;

3) «Құрылысқа рұқсат алу» индикаторы бойынша қала құрылысын салу, сәулет-құрылыс қызметі мәселелері бойынша заң жобасы әзірленді, қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің қарауында;

4) «Инвесторларды қорғау» индикаторы бойынша 2009 жылғы 14 шілдеде «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне төлемдер және ақша аударымдары, бухгалтерлік есеп және қаржылық

ұйымдардың қаржылық есептілігі, банктік қызмет және Ұлттық банктің қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды;

5) «Халықаралық сауда» индикаторы бойынша:

- «Кеден ісі туралы», «Ветеринария туралы», «Карантин туралы» заң жобалары әзірленді, Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің қарауында;

- сәйкестікті растау бөлігінде техникалық регламентке өзгерістер мен толықтырулар енгізілді;

- Санитарлық-эпидемиологиялық сараптама жүргізу ережесі түзетілді, оған сәйкес тамақ өнімдерін әзірлеу (құру) шеңберінде ұсынылған үлгілерді қоспағанда, тамақ өнімдеріне санитарлық-эпидемиологиялық сараптама жүргізу күнтізбелік 10 күннен аспауға тиіс.

«Рейдерлікке» тиімді тосқауыл қоятын заңдар қабылдауға
Корпоративтік даулар арқылы бизнесті жұтуға қарсы іс-қимыл саласында заңнаманы жетілдіру мақсатында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне корпоративтік дауларды шешу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 5 шілдедегі Заңымен Азаматтық іс жүргізу кодексіне, «Өндірістік кооператив туралы», «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершіліктегі серіктестіктер туралы», «Ауыл шаруашылығы серіктестіктері және олардың қауымдастықтары (одақтары) туралы», «Акционерлік қоғамдар туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Корпоративтік даулар түсінігі заңнамалық түрде бекітілді, талап-арызды қамтамасыз ету көлемі нақтыланды, корпоративтік дау бойынша сотта қозғалған іс туралы ақпарат ұсыну тәртібі реттелді, ірі акционердің бастамасы бойынша акционерлердің кезектен тыс жалпы жиналысын шақыру және өткізу тәртібі нақтыланды, корпоративтік даулар арқылы бөтеннің мүлкін басып алуға қарсы тұру бөлігінде заңнамада ескерілмеген тұстар толықтырылды.

Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері үшін қаржылық-кредиттік қолдауға салық салу жүйелерін жетілдіруге

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2008 жылғы 6 ақпандағы тапсырмасын орындау үшін әзірленген жаңа Салық кодексі 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізілді.

Салық кодексі қазіргі нақты жағдайларды ескере отырып әзірленген және салықтарды есепке алу, төлеу тәртібін жетілдіруге және бизнес үшін салықтық преференцияларды ретке келтіруге бағытталған.

Корпоративтік салық ставкасы 20% дейін азайтылып, ҚҚС салынбайтын кәсіпкерлердің ең төменгі айналымының бастапқы мәні 30 мың

АЕК ұлғайтылды, салық органдарына кәсіпорынның шаруашылық қызметі туралы есеп беру тәртібі оңайлатылды. Сонымен қатар жеке кәсіпкерлерді тіркеу тәртібіне өзгерістер енгізілді, олардың кәсіпкерлік қызметті жүргізуіне аймақтық шектеулер алынып тасталды.

Шағын бизнес және аграрлық сектор субъектілері үшін арнайы салықтық режимдер сақталып қалды, бұл ретте олардың кірісі 200 еселік ең төменгі жалақы көлеміне дейін арттырылды, арнайы салықтық режимді қолдану аясы кеңейтілді.

Дағдарыс жағдайында шағын және орта бизнесті қолдаудағы Үкіметтің рөлі артуда, жобаларды қаржыландыру нысандары мен тетіктері жетілдірілуде.

Экономиканы және қаржылық жүйені тұрақтандыру жөніндегі 2009-2010 жылдарға арналған Үкіметтің, Ұлттық Банктің және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығы мен қаржылық ұйымдарды реттеу және қадағалау агенттігінің бірлескен іс-әрекет жоспарын іске асыру шеңберінде тұрақтандыру бағдарламасының III-траншы жүзеге асырылды (127 млрд. теңге, оның ішінде 10 млрд. теңге «АТФ Банк» АҚ қаражаты). Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерімен 2488 шарт жасалды, бұл ретте қайта қаржыландыру үлесі жалпы игерілген соманың 52% немесе 65 881 млн. теңгені құрады.

АУЫЛДЫ ДАМУ

Ауылдың инфрақұрылымын дамытуға, қазақстандық барлық ауылдарды сумен, байланыспен және сапалы жолдармен қамтамасыз етуге

Ауылды дамыту мемлекет қызметіндегі басым міндеттердің бірі болып табылады. Бүгінгі күні ауылдық жерлерде 7,3 млн. адам немесе республика халқының 46,7% тұрады. Республика бойынша барлығы 7093 ауылдық елді мекен бар.

Жалпы Қазақстан Республикасының ауылдық аумақтарын дамытудың 2004-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру кезеңінде экономикалық қызметті дамыту, әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылым салуды, жөндеуді және жаңғыртуды инвестициялау бойыншы бірқатар шаралар қабылданды.

2009 жылғы 1 шілдеде республикалық бюджеттен ауылдық жерлердегі білім беру, денсаулық сақтау және сумен жабдықтау объектілерін жаңғыртуға 40,1 млрд. теңге бағытталды, оның ішінде: білім беру - 9,5 млрд. теңге, денсаулық сақтау - 11,1 млрд. теңге және сумен жабдықтауға - 19,5 млрд. теңге. Көрсетілген кезеңде 26 білім беру объектісі, 29 денсаулық сақтау объектісі, 155 ауыз сумен қамтамасыз ету объектісі және жергілікті маңызы бар 228 шақырым жол құрылысы салынып, жаңғыртылды.

Қазіргі сәтте жергілікті бюджет қаражаты есебінен 292 денсаулық сақтау объектісіне, 521 білім беру объектісіне және 40 ауыз сумен қамтамасыз ету объектісіне күрделі жөндеу жүргізілуде.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 6 наурыздағы «Дағдарыстан жаңару мен дамуға» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің тиісті жоспары (Жол картасы) әзірленді, оның шеңберінде жергілікті маңызы бар, сондай-ақ қалалар мен елді мекендердің жалпы ұзындығы 2777 шақырым автомобиль жолдары құрылысына, оларды жаңғыртуға және жөндеуге 49,892 млрд. теңге бөлінді. Бөлінген қаржының 31,076 млрд. теңгесін республикалық бюджеттен мақсатты трансферттер және 18,816 млрд. теңгесін жергілікті бюджеттерден қоса қаржыландыру құрайды.

Ағымдағы жылдың 6 айының қорытындысы бойынша 717,4 шақырым жол жөнделіп, 500,7 мың шаршы метр жолдардың ойығына жөндеу жүргізілді. Осы құрылыс-монтаж жұмыстарын орындау үшін 50 852 жұмыс орны ашылып, 17,106 млрд. теңге игерілді.

Ауыз сумен қамтамасыз ету объектілерін салуға, жаңғыртуға және күрделі жөндеуге 2009 жылға республикалық бюджеттен 35,5 млрд. теңге, жергілікті бюджеттен 5,3 млрд. теңге бөлінді.

Көрсетілген қаржыға 2009 жылы 1600 шақырым ауыз сумен қамтамасыз ету жүйесін салу, жаңғырту және күрделі жөндеуден өткізу, 645 елді мекенді сумен жабдықтауды жақсарту жоспарлануда.

Ағымдағы жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша адам саны 50-ден аз ауылдарды қоса алғанда, орталықтандырылған электрмен жабдықталған Қазақстан Республикасының барлық ауылдық елді мекендерін телефонизациялау аяқталды.

Ауыл адамдарына медициналық қызмет көрсетудің сапасын арттыруға, ауылдағы жедел медициналық көмек жұмысын жақсартуға

Ауылдық елді мекендерге денсаулық сақтау және білім беру мамандарын тартуды ынталандыру мәселесіне бұрынғысынша жеткілікті көңіл бөлінбейді. Қазіргі уақытта қолданыстағы заңнама шеңберінде ауылға қайтып келген жас мамандарды жергілікті атқарушы органдардың шешімі бойынша қызметтік баспанамен және басқа да әлеуметтік қолдаумен қамтамасыз ету бойынша жұмыс жүргізілуде.

Ауылдық денсаулық сақтау объектілері **5977 ауылдық елді мекенде бар**. Ауылдық елді мекендерді (бұдан әрі - АЕМ) әлеуметтік-экономикалық дамытудың жыл сайынғы мониторингінің нәтижелері жергілікті және орталық атқарушы органдар ауылдық денсаулық сақтау жүйесін дамыту жұмыстарын жүргізіп жатқанын көрсетеді.

1,5 мыңнан астам дәрігерлік амбулатория және 3,8 мыңнан астам медициналық пункт желісі типтендірілді.

2009 жылдың 1 шілдесінде ауылдық денсаулық сақтау объектілерін салу, жаңғырту үшін 2,8 млрд. теңге игерілді.

Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесін реформалау мен дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес Денсаулық сақтау министрлігі 2004 жылдан бастап «Ауылдық (селолық) жерде телемедицинаны және мобильдік медицинаны дамыту» инвестициялық жобасын іске асыруды жүзеге асыруда.

Білікті кадрлардың тапшылығы өзекті мәселе күйінде қалып отыр. Облыстардың, Астана және Алматы қалаларының денсаулық сақтау басқармаларының деректері бойынша дәрігер кадрларға жалпы қажеттілік шамамен **4,6 мың** адамды құрайды.

Облыстар әкімдіктерінің деректері бойынша 2009 жылы ауылдық жерлерде жұмыс істеу үшін **қосымша 2790 дәрігер мен медициналық қызметкер қажет.**

2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауылдық елді мекендердің әлеуметтік сала қызметкерлерін әлеуметтік қолдау және ынталандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 24 желтоқсандағы № 111-IV Заңы күшіне енді.

Заң жұмыс істеу және тұру үшін ауылдық елді мекендерге келген білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт мамандарына мынадай шаралар ұсынуды қарастырады:

а) 70 АЕК мөлшерінде (90 мың теңге) біржолғы келу жәрдемақысын төлеу;

б) тұрғын үй сатып алу үшін әлеуметтік қолдау – 15 жыл мерзімге бюджеттік несие, сыйақы ставкасы 0,01%, 630 АЕК мөлшерінде (800 мың теңгеден астам);

в) ауылдық елді мекендерде орналасқан әлеуметтік сала мекемелерінің қызметкерлеріне лауазымдық жалақысын (тарифтік ставкаларды) кемінде 25 % көтеру.

Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдейтін кәсіпорындарға жеңілдікпен несие беруді және ауыл шаруашылығы өндірісі сақтандыру жүйесін дамытуға

Агроөнеркәсіптік кешен салаларына көрсетілетін тікелей мемлекеттік қолдау шараларының бірі несиенің пайыздық ставкасын арзандату арқылы айналым қаражатын толықтыруға арналған **несиелік ресурстардың қол жетімділігін қамтамасыз ету** және сапа менеджменті жүйесін енгізу бойынша кәсіпорындар шығынының бір бөлігін субсидиялау болып табылады.

«ҚазАгро» АҚ компаниялар тобы арқылы АӨК несиелендіруге 88,7 млрд. теңге немесе өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 156,1% бағытталды, оның ішінде ауыл шаруашылығы өнімін өндіру жөніндегі

жобаларды несиелендіру көлеміне – 84,8 млрд. теңге, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу жөніндегі жобаларға – 3,9 млрд. теңге бөлінді.

Экономиканы және қаржы жүйесін тұрақтандыру жөніндегі Үкіметтің, Ұлттық Банктің және ҚҚА-ның 2009-2010 жылдарға арналған бірлескен іс-әрекет жоспарының 11 инвестициялық бағыты шеңберінде инвестициялық жобаларды іріктеу жөніндегі бірінші кезеңінің қорытындысы бойынша жалпы қаржыландыру сомасы **25 494,47 млн. теңгеге 20 жоба** мақұлданды.

Жалпы алғанда 2006-2009 жылдары қаржыландыру есебінен қазіргі уақытта «ҚазАгро» АҚ еншілес компаниялар тобы 2,5 мың жұмыс орнын аша отырып, жалпы сомасы 34,5 млрд. теңге 65 инвестициялық жобаны іске асыруда, олардың ішінен шамамен 2,3 мың жұмыс орнын аша отырып, ағымдағы жылы 59 жобаны пайдалануға енгізу жоспарлануда.

Ұлттық қордан бөлінген қаражат шеңберінде отандық ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау мақсатында ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге 2009 жылы көктемгі дала жұмыстары мен өнім жинау жұмыстарына дайындық және өткізуге жеңілдікпен несиелер ұсынылады. Банктік несиелер іс жүзінде болмай отырған жағдайда бұл ауыл шаруашылығы құрылымдарына алдағы көктемгі дала жұмыстарына дайындалу және оларды жоспарланған көлемде оңтайлы мерзімдерде және жоғары сапамен өткізу үшін қажетті жағдайлар жасауды білдіреді.

2009 жылдың 17 шілдесіндегі жағдай бойынша көктемгі дала және жинау жұмыстарын жүргізуге АӨК субъектілері **65,4 млн. теңгеге** қаржыландырылды, **өтінімдер саны 551** болды.

Ауылда қаржы инфрақұрылымын дамыту мақсатында «Ауыл шаруашылығын қаржылық қолдау қоры» (бұдан әрі – Қор) АҚ-ның қатысуымен 2008 жылдан бастап 51 МНҰ құрылды, олар жалпы сомасы 2,3 млрд. теңгеге несиелендірілді, оның ішінде ағымдағы жылы Қор 8 микронесиелік ұйымды сомасы 164,5 млн. теңгеге несиелендірді.

Ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу жөніндегі кәсіпорындарға одан әрі мемлекеттік қолдау көрсету мақсатында 2009 жылы республикалық бюджеттен ауыл шаруашылығы өнімін өңдеу жөніндегі кәсіпорындарға олардың негізгі және айналым қаражатын толықтыру үшін қаржы институттары беретін несиелер бойынша сыйақы ставкаларын (мүддесін) субсидиялауға сомасы 2,3 млрд. теңге қаражат бөлу көзделген.

Өнімнің ішінара немесе толық жойылуына әкеп соғатын қолайсыз табиғи құбылыстар зардаптарынан өсімдік өсіру өнімін өндірушінің мүліктік мүдделерін тиімді қорғау мақсатында сақтандыру компаниялары арқылы өсімдік өсіру саласында міндетті сақтандыру жүйесі енгізілді. Сонымен қатар фермерлердің мүліктік мүдделерін қорғаудың перспективалық және өз мүшелерінің нақты сақтандыру қажеттіліктерін ескеретін институттарының бірі ретінде **Өзара сақтандыру қоғамы** арқылы баламалы сақтандыру жүйесі көзделген.

2009 жылы сақтандыру компаниялары мен өзара сақтандыру қоғамдары жалпы алаңы 7,58 млн. га болатын 11535 шарт жасасты, сақтандыру сыйақысының сомасы 586 млн. теңгені құрайды, сақтандыру сомасы – 26 млрд. теңгеден астам, оның ішінде:

- сақтандыру компаниялары жалпы алаңы 3450319 га 7280 шарт жасасты, сақтандыру сыйақысының сомасы 295929 мың теңгені құрайды, сақтандыру сомасы – 11629391 мың теңге;

- өзара сақтандыру қоғамдары жалпы алаңы 4133099 га 4255 шарт жасасты, сақтандыру сыйақысының сомасы 290562 мың теңгені құрайды, сақтандыру сомасы – 14956514 мың теңге.

Қазіргі заманғы ғылым мен техника жетістіктерін енгізу, жер өңдеудің озық әдістері негізінде ауыл шаруашылығы өндірісін тұрақты жаңғыртуға қол жеткізетін боламыз

Индустриализация, техникалық және технологиялық қайта жарактау арқылы агроөнеркәсіптік кешеннің бәсекеге қабілеттілігі мен инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін көрсетілетін қызметтер спектрін кеңейте отырып, лизинг шарттары ұдайы жетілдірілуде. Осы мақсаттарда 2008 жылдан бастап қайта өңдеу және арнайы техниканың лизингі бойынша сыйақы ставкасын субсидиялау жөніндегі жаңа бюджеттік бағдарламаны іске асыру басталды.

Ағымдағы жылдың бірінші жарты жылдығында «ҚазАгроҚаржы» АҚ сомасы 13,2 млрд. теңгеге несие берді, 934 бірлік ауыл шаруашылығы техникасы, оның ішінде трактор – 361 бірлік, дән себу кешені - 108 бірлік, комбайн – 303 бірлік, 42 бірлік арнайы техника және 5 бірлік қайта өңдеу жабдығы сатып алынды.

Барлық жобалар Ресейдің, Германияның, Голландияның, Израильдің жетекші өндірушілерінің жоғары өнімді жабдықтары базасында ауыл шаруашылығы өнімін өндіру мен қайта өңдеудің қазіргі заманғы технологияларын қолдана отырып, іске асырылатын болады, бұл АӨК дамудың жаңа сапалық деңгейге көтеруге мүмкіндік береді.

Дағдарысқа қарсы шаралар шеңберінде агроөнеркәсіптік секторда басым бағыт болып тамшылатып суару технологиясын қолдана отырып, жеміс-көкөніс дақылдарын өндіруді дамыту айқындалды.

«No-Till» тамшылатып суару және топырақ өңдеу жүйелері «ҚазАгроҚаржы» АҚ қаржыландыратын негізгі ресурс сақтаушы технологиялар болып табылады. «No-Till» технологиясын қолданудың арқасында себу жұмыстары кезінде пайдаланылатын техника саны азаяды, отын шығыны айтарлықтай кемиді, тартылатын адам ресурстарының саны қысқарады.

2007 жылдың басынан бастап жалпы сомасы 2296,5 млн. теңгеге «No-Till» технологиясы бойынша жұмыс істейтін 109 себу кешені, оның ішінде 2007 жылы – сомасы 467,1 млн. теңгеге 20 бірлік; 2008 жылы – 1669,8 млн.

теңгеге 82 бірлік; 2009 жылы – сомасы 159,6 млн. теңгеге 7 бірлік сатып алынып, лизингке және займға берілді.

ТҰРАҚТЫЛЫҚ ПЕН ҰЛТАРАЛЫҚ КЕЛІСІМДІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Ағымдағы жылдың басынан бастап елдегі қоғамдық-саяси тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында «Нұр Отан» партиясының бастамасымен еліміздің қоғамдық институттарының өкілдері меморандумдарға қол қойды.

2009 жылғы 12 наурызда **Экономикалық дағдарыс жағдайында қоғамдық бірлестіктермен бірге әлеуметтік және саяси тұрақтылықты қамтамасыз ету туралы меморандумға** қол қойылды. Бұл меморандум дағдарыс қатерлері мен зардаптарына қарсы тұру үшін ішкі саяси тұрақтылықты сақтау және күштерді біріктіру үшін негіз болуға бағытталған. Меморандумға қол қоюға қоғамдық бірлестіктердің белгілі 18 басшысы қатысты.

2009 жылғы 13 наурызда **Саяси партиялармен қоғамдық-саяси тұрақтылықты сақтау жөніндегі өзара түсіністік және ынтымақтастық туралы меморандумға** қол қойылды. Меморандумның басты мақсаты – қоғамды біріктіру және халықтың бірлігін нығайту. Бұл Меморандум ішкі саяси тұрақтылықты сақтау жөніндегі өзге саяси партиялармен келісілген әрекеттерді әзірлеуге бағытталған.

2009 жылғы 7 сәуірде осы **Меморандумға** қол қойған 6 саяси партияға «Ақ жол» ҚДП қосылды.

Республиканың барлық өңірлерінде саяси партиялармен және азаматтық қоғам институттарымен өңірде саяси және әлеуметтік тұрақтылықты сақтау жөніндегі өзара түсіністік және ынтымақтастық туралы осындай меморандумдарға қол қойылды.

Меморандум ұсыныстардың саяси блогын, оның ішінде дағдарыстан шығу шараларын әзірлеу және дағдарыстан кейінгі кезеңде елді одан әрі дамытуды талқылау бойынша отандық және шетелдік сарапшыларды шақыра отырып, диалогтық алаңдар құруды көздейді.

Осыған байланысты **Дағдарысқа қарсы шаралар әзірлеу жөніндегі партияаралық кеңес** құрылды, оның құрамына жеті саяси партияның өкілдері енді. Қазіргі уақытта Партияаралық кеңестің 3 отырысы өтті, оларда агроөнеркәсіптік кешенді дамыту, шағын және орта бизнес проблемалары, Қазақстан Республикасы халқының еңбекпен қамтылуы сияқты өзекті мәселелер талқыланды.

Сонымен қатар халықты толғандыратын нақты мәселелерді шешу үшін қоғамдық күштерді біріктіру мақсатында партия өзге саяси партиялармен, қоғамдық бірлестіктермен қарым-қатынастарды дамытуда. Бұл қызметтің құрамдас бөлігі партия филиалдарының жанынан құрылған **пікірталас клубтары** болады, олардың жұмысы негізінен халықтың әлеуметтік-

экономикалық проблемаларын кеңінен талқылауға және шешу жөнінде шаралар әзірлеуге бағытталған.

Әлеуметтік қақтығыстарды қарау және шешу жөніндегі қоғамдық кеңестер құрылды. Бұл кеңестердің негізгі міндеті туындаған әлеуметтік қақтығыстарды болдырмау және оларды шешу бойынша алдын алу шараларын қабылдаудан тұрады.

Қоғамдық өмірде Қазақстанның әр өңірінде жұмыс істейтін **көптеген этномәдени орталықтар мен бірлестіктер** де маңызды біріктіруші рөлге ие. Біздің партиямыздың бірінші кезектегі міндеті – олардың белсенділігінің артуына көмек көрсету.

Өзінің күнделікті жұмысында партия елімізде этникааралық және конфессияаралық келісімді нығайтуға ықпал ететін түрлі нысандар мен әдістерді пайдаланады. Қазақстан халқы Ассамблеясымен бірге жобалар іске асырылады. 2009 жылғы 30 сәуірде Өскемен қаласында «Нұр Отан» партиясының бастамасы бойынша және Қазақстан халқы Ассамблеясының қолдауымен этномәдени орталықтардың «Келісім. Ынтымақтастық. Тұрақтылық.» атты республикалық конференциясы өтті. Бұл шара этникааралық және конфессияаралық қарым-қатынастарды үйлестіру саласында практикалық жұмысты ғылыми тұрғыдан ойлаудың кезекті сатысы болды.

2009 жылғы 25 маусымда Алматы қаласында «Ел Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы және Мемлекет басшысының «Нұр Отан» ХДП-ның кезектен тыс XII съезінде сөйлеген сөзі бойынша конфессияаралық және этникааралық келісімді нығайтудағы этномәдени бірлестіктердің рөлі» тақырыбында дөңгелек үстел отырыс өтті. Бұл шараның негізгі мақсаты Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың стратегиялық бағыты шеңберінде этномәдени бірлестіктерді біріктіру.

Жергілікті деңгейде партия филиалдары этномәдени орталықтармен белсенді өзара іс-қимыл жасасады, олардың ынтымақтастығы этностар арасындағы достық пен өзара түсіністікті нығайтуға бағытталған.

Қазіргі уақытта «Нұр Отан» ХДП ОА этноконфессиялық салада ақпараттық түсіндіру жұмысын қамтамасыз етуге бағытталған **«Бейбітшілік пен келісім – біздің басты басымдығымыз» түсіндіру бағдарламасының жобасын** әзірлеп жатқанын атап өту қажет.

Қазақстанның саяси жүйесінде үкіметтік емес ұйымдар мен бұқаралық ақпарат құралдарының рөлін кеңейте және тереңдете отырып, азаматтық қоғамның барлық институттарымен белсенді іс-қимыл жасау

«Нұр Отан» ХДП үкіметтік емес сектормен белсенді өзара іс-қимыл жасауды жалғастыруда.

3 маусымда «Нұр Отан» ХДП Павлодар облыстық филиалының және «Невада-Семей» Халықаралық антиядролық қозғалысының Павлодар филиалы» ҚБ бастамасы бойынша «Невада-Семей» антиядролық

қозғалысының 20 жылдығына арналған «Ядролық қатерсіз әлем үшін» тақырыбында дөңгелек үстел отырысы болды. Отырыста Семей ядролық сынақ полигонының зардаптарынан оңалту кезеңіндегі жастардың маңызы туралы, полигонның адамдар денсаулығына, экологиялық ахуалға әсері туралы мәселелер қарастырылды.

Ағымдағы жылдың тамыз айында өткізу жоспарланып отырған Қазақстанның әйелдер ұйымдары форумын өткізу қарсаңында 2009 жылғы 23 маусымда **Қазақстанның үкіметтік емес әйелдер ұйымдарының брифингі** өтті.

Шараға «Іскер әйелдер қауымдастығы» РҚБ, «Республикалық әйелдер кеңесі» ҚБ сияқты әйелдер ұйымдарының жетекшілері қатысты. Әйелдер ұйымдарының жетекшілері Әйелдер ұйымдарының форумын өткізу туралы партияның бастамасын қолдау жөнінде өтініштермен, сондай-ақ отандас әйелдерді барлық күштерін, әрекеттерін біріктіріп, Қазақстан Республикасының Президенті, партия Төрағасы Н.Ә.Назарбаевтың маңына топтасуға шақырып, сөз сөйледі.

2009 жылғы 24 маусымда **«Қазақстандық мүгедектер конфедерациясы» РҚБ бірге брифинг ұйымдастырылды.** Брифингте Қазақстандық мүгедектер конфедерациясы РҚБ төрағасы И.Е.Омарбеков партияның стратегиялық бағытын қолдау бойынша «Нұр Отан» Халықтық демократиялық партиясының бастамаларын қолдау үшін барлық саяси күштерді «Ел бірге – мықты ірге! Вместе – сильная страна!» Республикалық қоғамдық қозғалысын қолдауға шақырып, «Қазақстандық мүгедектер конфедерациясы» РҚБ үндеуін жариялады.

Ұлттық дәстүрлерді, мәдениеттерді, Қазақстанда тұратын барша этностардың тілдерін дамытуға мемлекеттік қолдау көрсетуді күшейтуге

Қазақстан Республикасының саяси этникалық мемлекет ретінде дамуының маңызды басымдықтарының бірі этностардың бірыңғай мәдени топтасуын қалыптастыру болып табылады.

Партия Қазақстандағы барлық этностардың тілін, мәдениетін, дәстүрлері мен салттарын үйлесімді дамыту үшін жағдайлар жасай отырып, мемлекетті құрушы қазақ ұлтының тілін, мәдениетін, салт-дәстүрлерін үйрену идеясын насихаттайды. Бұған партияның белсенді ақпараттық-түсіндіру жұмысы және барлық этностардың мәдениеті мен дәстүріне төзімділік, құрметпен қарауды нығайтудағы күш-жігері бағытталған.

Қазақстанда қазақ және орыс тілдерімен қатар түрлі этностық топтардың тілдері қолданылады және дамуда. Олар тығыз тұратын жерлерде өзбек тілінде оқытатын 65, ұйғыр тілінде оқытатын 14, тәжік тілінде оқытатын 2 мектеп жұмыс істейді. Көптеген мектептерде өзіндік дайындық пәні ретінде 15 ұлттық тіл оқытылады. Сонымен қатар ана тілдері мен мәдениетін оқып-үйрету бойынша факультативтік және үйірме сабақтары жүргізіледі.

Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес этникалық аз халықтардың өкілдеріне ана тілін жексенбілік мектептерде оқытуда мемлекеттік қолдау көрсетіледі, сондай-ақ олардың жанында мемлекеттік тілді оқыту курстары жұмыс істейді. Жексенбілік мектептерді қаржыландыруға бағытталған қаражат көлемі ұдайы артуда. Мысалы егер 2001 жылы 9 млн.теңге бөлінсе, 2009 жылы жексенбілік мектептерді, республикалық ұлттық мәдени орталықтарды қаржылық қолдау көлемі 12 932 мың теңгені құрады.

Жалпы алғанда егер 2001 жылы 173 жексенбілік мектепте 23 ұлттық тіл оқытылса, 2008-2009 оқу жылында мұндай мектептердің саны 190-ға дейін артты, оларда 30 тіл оқытылды.

Қазақстан Республикасы неміс қоғамдық бірлестіктерінің «Возрождение» қауымдастығы өз диаспорасы өкілдерінің мемлекеттік тілді үйренуі бойынша белсенді жұмыс жүргізіп келеді. Қазақ және неміс тілдерін үйретуен қатар Қауымдастық мемлекеттік тілде іс жүргізу негіздерін игеру міндетін қойған.

Мемлекеттік тіл ретіндегі қазақ тілінің қолданылу аясын кеңейтуге, бұл ретте ел азаматтарының конституциялық құқықтарына нұқсан келтірмеуге, ұштағанды тіл саясатын жүргізуге

Мемлекеттік тілдің мәртебесі мен рөлін арттыруға ерекше мән беріледі. **2009 жылғы 12 қаңтарда «Нұр Отан» ХДП мен Мемлекеттік тілді дамытудың Президенттік қоры арасында Өзара қызмет туралы меморандумға қол қойылды.** Бұл құжаттың негізгі мақсаты мемлекеттік тілді насихаттау, мемлекеттік тілді еркін меңгеру үшін жағдайлармен қамтамасыз ету болып табылады.

Меморандумды іске асыру мақсатында 2009 жылға арналған Өзара іс-қимыл және ынтымақтастық жөніндегі жоспар әзірленді, ол мемлекеттік тілді қолдау және дамыту жөніндегі іс-шаралар кешенін өткізуді қарастырады.

2009 жылғы 8 сәуірде **«Мемлекеттік тілді білу деңгейін бағалауды жүйелеу мәселелері» дөңгелек үстелінің отырысы** өткізілді, онда ҚАЗТЕСТ жүйесін енгізу, оны білім және ғылыми ортаның қатысуымен кеңінен талдау мәселелері талқыланды.

Іс-шараға партияның, Мемлекеттік тілді қолдаудың Президенттік қорының басшылары, Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары, орталық және жергілікті атқарушы органдардың, азаматтық қоғам институттарының, ғылыми интеллигенция өкілдері қатысты.

Мемлекеттік тілді дамыту және кеңінен тарату, елдің саяси өміріне жастардың қызығушылығын ынталандыру мақсатында Қазақстан Республикасының Парламенті депутаттарының, орталық атқарушы органдар өкілдерінің, партия мүшелерінің және «Жас Отан» ЖҚ белсенділерінің қатысуымен **«Жас азаматтың келбеті қандай болуы керек?»** тақырыбында «Азамат – Жастар Парламенті» телебағдарламасының финалдық туры өтті.

Партияның өңірлік филиалдары тек мемлекеттік тілді қолдауға ғана емес, сонымен қатар Қазақстанда тұратын барлық этностардың тілдері мен мәдениетін дамыту және құрметтеу үшін жағдайлар жасауға бағытталған іс-шараларды жүйелі негізде жүргізеді.

Қоғамдағы келісім мен бірлікті нығайтуға бағытталған белсенді ақпараттық-түсіндіру жұмысын жүргізуге, жастардың бойында төзімділікті тәрбиелеуге, қоғамдық үйлесімді қалыптастыруға қол жеткізетін боламыз

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында этникааралық келісімді насихаттау, азаматтық бірегейлікті нығайту, төзімділік сананы қалыптастыру бойынша жұмыс жалғастырылды.

Республикада барлық деңгейдегі ақпараттық-насихат топтарының жұмысы жолға қойылған. Жұмыстың бұл бағытына азаматтық қоғам институттарының, ғылыми және шығармашылық интеллигенцияның, жастар және ардагерлер ұйымдарының өкілдері белсенді тартылуда.

Қазақстан халқы Ассамблеясының үйлестіруші рөлімен этномәдени бірлестіктер диалогтық алаңдар құрып, қоғамдық-саяси іс-шаралар өткізеді.

Этникааралық қарым-қатынастар мәселелерін жариялау, Қазақстанда тұратын этностар мәдениетін танымал ету мақсатында 15 тілде 33 ұлттық басылым шығарылады.

Республикада оқыту толығымен өзбек, тәжік, ұйғыр және украин тілдерінде жүргізілетін 88 мектеп жұмыс істейді. Қазақстандағы 22 этностың тілі дербес пән ретінде еліміздің 108 мектебінде оқытылады.

Сонымен қатар мемлекет этномәдени бірлестіктердің қызметіне мақсатты бағытталған қолдау көрсетеді. Жергілікті бюджет қаражаты есебінен 200-ден астам жексенбілік мектепке қолдау көрсетіледі, бұларда этностардың 30 астам тілінде оқу жүргізіледі.

Алматы қаласындағы Достық үйінің жанынан құрылған Этникааралық қатынастарды зерттеу орталығы этникааралық қатынастар саласына ұдайы мониторинг жүргізеді.

Мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру шеңберінде этномәдени бірлестіктердің, Қазақстан халқы Ассамблеясының қызметін қолдауға бағытталған жобаларды іске асыру, сондай-ақ этникааралық қатынастарды үйлестіруге бағытталған іс-шараларды өткізу көзделген.

Бүгінгі күнде әлеуметтік салада және азаматтардың мүдделерін іске асыру мәселелерінде мемлекеттік органдар мен «үшінші сектордың» белсенді өзара іс-қимылы жолға қойылған.

Осы бағыттағы нормативтік құқықтық базаның негізін «Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам құрудың 2006-2011 жылдарға арналған тұжырымдамасы құрайды.

Бүгінгі таңда елімізде 21 536 коммерциялық емес ұйым (қоғамдық бірлестіктер, қорлар, қауымдастықтар, діни бірлестіктер, кооперативтер,

нотариалдық және адвокаттық палаталар) табысты жұмыс істеуде, олардың 7307-сі қоғамдық бірлестіктер, 2 428-і қоғамдық қорлар, 1219-ы жеке қорлар.

ҮЕҰ мемлекеттік қолдау бағдарламасын іске асыру шеңберінде 2003 жылдан бастап әлеуметтік маңызды жобалардың конкурстары өткізілуде. Жыл сайын ҮЕҰ-ның әлеуметтік маңызды жобаларын мемлекеттік қаржыландыру артып келеді. Тиісінше ҮЕҰ саны өсуде.

Егер 2008 жылы мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты іске асыруға 709,2 млн. теңге бөлініп, 129 қоғамдық ұйыммен 231 шарт жасалса, 2009 жылы осы мақсаттарға 917,2 млн. теңге бөлінді, яғни қаржыландыру көлемі 29,3% артты.

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың нақты ұсыныстарын, халықаралық ұйымдардың ұсынымдарын, сондай-ақ қоғамдық ұйымдардың бастамаларын ескере отырып, мемлекеттік әлеуметтік тапсырыстың бағыттарын қалыптастырады. Сонымен қатар елдің және жеке өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуы туралы деректер, сондай-ақ қоғамдық пікір нәтижелері ескеріледі.

ҚОҒАМДЫ ОДАН ӘРІ ДЕМОКРАТИЯЛАНДЫРУ

2009 жылғы 12 ақпанда «Нұр Отан» ХДП Саяси кеңесі Бюросының кеңейтілген отырысында Қазақстан Республикасының Президенті, партия Төрағасы Н.Ә.Назарбаев берген тапсырмаға сәйкес партияның өңірлік филиалдары ағымдағы жылдың 17 ақпанынан 25 ақпанына дейінгі кезеңде өңірде қоғамдық-саяси тұрақтылықты сақтау жөнінде азаматтық қоғам институттарымен (саяси партиялармен, үкіметтік емес ұйымдармен, ұлттық-мәдени орталықтармен, кәсіподақтармен, бұқаралық ақпарат құралдарымен) **өзара түсіністік және ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойды.**

Саяси диалог инфрақұрылымын дамыту бойынша жүйелі жұмысты ұйымдастыру мақсатында Қазақстанның азаматтық қоғамы саяси әріптестігінің жалпыұлттық инфрақұрылымын қалыптастыру тұжырымдамасы, өңірлік пікірталас клубтарының отырыстарын өткізу бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірленді.

Ішкі саясат саласында жаңа басымдықтар контекстінде этникааралық және конфессияаралық қатынастар аясындағы жұмысты күшейту үшін ұлтаралық тұрақтылықты және қоғамдық келісімді нығайтуға бағытталған Идеологиялық және саяси-бұқаралық жұмыс тұжырымдамасы, саяси-бұқаралық жұмысты жетілдіру жөніндегі әдістемелік ұсынымдар дайындалып, жұмыста пайдалану үшін жіберілді.

МӘДЕНИЕТ ПЕН АДАМГЕРШІЛІКТІ ДАМУ

Мәдениетті қаржыландыруға бөлінген қаражатты екі есеге ұлғайту

2009 жылға арналған бекітілген қаржыландыру жоспарына сәйкес Қазақстан Республикасы МАМ Мәдениет комитеті әкімшілік ететін 14 республикалық бюджеттік бағдарламаны іске асыруға сомасы 13,7 млн. теңге қаражат, оның ішінде 2009 жылдың 6 айына – 11,6 млн. теңге көзделген.

Мәдениеттің бюджеттік ұйымдары қызметкерлерінің табысын кезең-кезеңмен арттыру

2009 жылдан бастап республикалық бюджет сияқты жергілікті бюджет қаражаты есебінен қаржыландырылатын мәдени ұйымдар қызметкерлерінің еңбекақысы 25% көбейді.

«Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 23 қаңтардағы № 74 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 24 желтоқсандағы № 1257 қаулысымен 2007 жылы 8712 теңгені құраған базалық жалақы 25 % артып, 10890 теңге сомасында бекітілді.

«Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2007 жылғы 29 желтоқсандағы № 1400 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысына сәйкес мемлекеттік республикалық музыкалық комедия (ұйғыр, неміс, корей) театрларының, «Салтанат» Мемлекеттік би ансамблінің, «Қазақстан Камератасы» классикалық музыка ансамблінің, «Ақ жауын» Мемлекеттік камералық оркестрінің артистеріне төлемақы 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап 1,72 коэффициенті бойынша төленеді.

Театрды, киноны, музыканы, әдебиетті, кескіндемені және өнердің барлық басқа да жанрларын дамытуды қолдау мен ынталандыру, шығармашылық одақтар қызметіне мемлекет тарапынан жәрдем көрсету

Театр өнері саласында 2009 жылдың I жарты жылдығында республика театрларының шығармашылық-өндірістік қызметін қолдауға бағытталған іс-шаралар өткізілді.

2009 жылдың мамыр айында Алматы қаласында шетелдік шеберлердің қатысуымен театр өнері қайраткерлерінің IX республикалық практикумы өтті, оған Қазақстанның 120 театр қайраткері қатысты. Тұңғыш рет практикум бағдарламасына жарық бойынша суретшілердің жұмысы, осы саладағы жаңалықтар туралы мәселе енгізілді, осыған орай Мәскеуден МАКТ Мектеп-студиясының доценті, РФ Үлкен театры жарықтандыру аппаратурасының бас технологы Е.П. Древалева шақырылды.

2009 жылдың 14-18 наурызында Әбу-Даби, Дубай қалаларында Қазақстан Республикасының Біріккен Араб Әмірліктеріндегі күндері өтті.

2009 жылдың 16 наурызында Әбу-Даби қаласында «Эмиратс Палас» қонақ үйінің концерт залында салтанатты концерт болды, сондай-ақ Қазақстан Республикасы мен БАӘ мемлекет басшыларының қатысуымен

Қазақстан Республикасының Біріккен Араб Әмірліктеріндегі күндеріне арналған «Ұлы дала сазы» көрмесі өтті.

2009 жылдың 5-9 маусымында Ашхабад қаласында Қазақстан Республикасы мәдениетінің Түрікменстандағы күндері өтті.

2009 жылдың 12-17 маусымында Шанхай ынтымақтастық ұйымына мүше мемлекеттер Басшыларының кеңесі шеңберінде ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің көпжақты мәдени ынтымақтастығының 2008–2009 жылдарға арналған жоспарына сәйкес Екатеринбург қаласында ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің V Халықаралық мәдени фестивалі өтті.

Өнер саласында балалар-жасөспірімдер білім беру мекемелерін қолдаудың шараларын күшейту, ауылдық жерлердегі кітапхана жүйесін, клубтарды қалпына келтіру мен дамыту

Балалардың көркемөнерпаздар ұжымдарын және қызығушылықтары бойынша клубтар мен үйірмелерді, студияларды, әуесқойлық бірлестіктерді дамытуды қаржыландыру кезең-кезеңмен артып келеді. Демалыс мекемесінің кешенді моделімен қатар республикада мекемелердің жаңа түрлерінің желілері дами бастады.

Бірқатар областарда **мәдени және білім беру мекемелерінің күштерін біріктіру** идеясы іске асырыла бастады: көптеген мәдени мекемелердің базасында мәдени-білім беру орталықтары құрылып, балалар ұжымдарын қолдау бойынша көптеген жұмыс атқарылуда, балалар мен жастар ұжымдарының шығармашылық және концерттік қызметіне жағдайлар жасалуда. Мысалы 2009 жылдың бірінші жарты жылдығында республика бойынша ауылдық жерлердегі түрлі жанрлардағы балалардың шығармашылық ұжымдарының саны 3814 болды, оның ішінде: хор және вокал - 870, ән-би ансамбльдері – 66, фольклорлық – 102, халық аспаптары оркестрлері – 273, хореографиялық – 2110, драмалық – 402, эстрадалық – 353, «Халықтық» (үлгілі) атақтары бар ұжымдар – 23. Республика бойынша балалардың көркемөнерпаздар шығармашылығы ұжымдарының саны 67 955 адамға жуық.

Әдебиет пен өнердің болашағы бар қайраткерлеріне стипендиялармен және гранттармен қолдау көрсету

Мәдениет және ақпарат министрлігі 2009 жылдың мамыр айында «Үздік опералық шығармалар», «Үздік драмалық шығармалар», «Үздік балет шығармалары», «Үздік камералық шығармалар», «Үздік әндер» номинациялары бойынша «Тәуелсіздік толғауы» республикалық конкурсының өткізілетіні туралы жариялады.

Конкурстың негізгі мақсаты театрлар мен концерттік ұйымдардың репертуарларын көркемдігі жоғары, жарқын шығармалармен толықтыру, мәдениет қайраткерлерін материалдық ынталандыру болып табылады.

Сонымен қатар жыл сайын ҚР Үкіметінің қаулысымен мәдениет пен өнердің үздік қайраткерлеріне мәдениет саласындағы мемлекеттік стипендия бөлінеді.

Тарихи-мәдени, архитектуралық ескерткіштерді қалпына келтіру мен сақтауға бағытталған «Мәдени мұра» бағдарламасын іске асыруды жалғастыру

«Мәдени мұра» Ұлттық стратегиялық жобасын іске асыруға ағымдағы жылы республикалық бюджеттен 2 053,215 млн. теңге бөлінді, ол бағдарламаның негізгі басымдықтары бойынша іс-шаралар өткізуге бағытталды.

Ағымдағы жылдың басынан бастап Берел зиратына археологиялық қазба жұмыстарын жүргізу барысында табылған алтын бұйымдарды қалпына келтіру және консервациялау жұмыстары басталды.

Ежелгі Сауран ескерткіштері және Шахристанның басты қақпалары қалпына келтірілуде. Ағымдағы жылдың қараша айында «Есік» Мемлекеттік тарихи-мәдени қорық-мұражайының құрылысын аяқтау жоспарлануда.

Қазақстанда мәдени туризмді дамыту мақсатында мұражай-қорықтарды қайта жандандыру жолын айқындайтын Бас жоспар әзірлеу басталды. Жобаның негізгі мақсаттарының бірі Ұлы Жібек жолының басты тармақтарында орналасқан Қазақстанның тарихи және мәдени ескерткіштеріне әлемнің түкпір-түкпірінен туристер тарту болып табылады. Бүгінгі күні қажетті барлық материалдарды жинақтау аяқталды. Объектілердің сипаттамалары мен жалпы жай-күйін зерделеу басталды.

Ұлттық тарихи мұраны халықаралық насихаттау және танымал ету жұмысы жалғасуда. Ағымдағы жылы «Ш. Айманов атындағы «Қазақфильм» АҚ «Қорқыт. Күй тарихы», «Көшпенділердің музыкалық мұрасы» жоғары сапалы деректі фильмдер шығару жұмысын бастады.

Өткен жылы ратификацияланған Қазақстан мен Сирия, Египет арасындағы үкіметаралық келісімдерге сәйкес ағымдағы жылы **Дамаск қаласында Әл-Фарабидің мавзолейі мен тарихи-мәдени орталық салу және Сұлтан Әз-Захир Бейбарыстың мавзолейін қалпына келтіру, Каир қаласында Сұлтан Бейбарыс мешітін қалпына келтіру бойынша шаралар кешенін іске асыру жұмыстары жалғастырылды.**

2008 жылы қол жеткізілген уағдаластықтар шеңберінде Монғолия аумағынан (Мойыншор) табылған руна жазбалары бар ежелгі түркі тас ескерткіштерінің көшірмелерін дайындау жұмыстары басталды.

Ақмола және Павлодар областарының ескерткіштері жинағын шығару үшін материалдар жинау жұмысы аяқталды. Ақтөбе облысы бойынша қажетті құжаттарды жинау жалғасуда.

Қазақстан Республикасында орнатылатын ескерткіштер мен монументтер жөніндегі Мемлекеттік комиссияның 2 отырысы өткізіліп, оларда жаңа ескерткіштер қою жөніндегі жергілікті атқарушы органдардың

11 ұсынысы, өткізілген ашық конкурстардың нәтижелері бойынша 9 эскиздік жоба мен 3 жұмыс моделі қаралды.

Іс-шаралар жоспарына сәйкес **39 археологиялық зерттеу** жүзеге асырылуда, олардың **5-і алғаш рет іске асырылуда**. Ақмола облысындағы Бозоқ, Алматы облысындағы Талғар, Қойлық қалалары, Оңтүстік Қазақстан облысындағы Бөріжары зираты, Сауран, Сидак, Жуантөбе, Түркістан қалалары сияқты жобалар ерекше назар аудартады.

35 тарихи және мәдени, сәулет және қала құрылысы ескерткішін қайта қалпына келтіру жұмысы басталды.

Продюсерлік және баспагерлік қызметті ынталандыру

Жыл сайын «Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару» республикалық бюджеттік бағдарламасы шеңберінде мемлекеттік тапсырыс бойынша түрлі тақырыптағы әдебиеттің **400-ден** астам атауы шығарылады. Бұл шараны жүзеге асыруға республикалық бюджеттен жыл сайын миллиард теңгеге жуық, оның ішінде «Мәдени мұра» бағдарламасының шеңберінде шығарылатын әдебиетті қаржыландыруға 250-300 млн. теңгеге жуық қаржы бөлінеді.

Продюсерлік қызмет «Қазақ әуендері» АҚ, «Қазақфильм» АҚ және «Қазақстан халқының рухани даму қоры» АҚ ведомстволық бағынысты ұйымдары арқылы жүзеге асырылады.

«Қазақ әуендері» АҚ 2009 жылдың басынан бастап Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері Нұрлан Өнербаевтың Астана, Атбасар, Павлодар, Екібастұз қалаларындағы концерттеріне, қазақстандық эстрада жұлдыздарының концерттеріне продюсерлік етті. Осы концерттерде Алматы, Екібастұз, Павлодар қалаларының дарынды жас орындаушыларына продюсерлік жасалды.

«Қазақфильм» АҚ 13 қазақстандық және 2 ресейлік продюсерлік компаниямен ынтамақтастықта, олармен бірлесіп ағымдағы жылы Ш.Айманов атындағы «Қазақфильм» АҚ ұлттық фильмдер өндірісінің тақырыптық жоспарына сәйкес киножобаларды іске асырады, сондай-ақ «А» сыныпты халықаралық фестивальдер жұмысына қазақстандық кинематографистердің қатысуын қамтамасыз етеді.

«Қазақстан халқының рухани даму қоры» АҚ республикада және одан тыс жерлерде көрмелер, оның ішінде жеке көрмелер жұмысын қамтамасыз ете отырып, тең продюсер ретінде жұмыс істейді.

2009 жылғы 25 маусымда Қазақстан Республикасының Ұлттық академиялық кітапханасында «Астананың мәдени мәтіні» конференциясы өтті.

Ағымдағы жылдың 30 маусымында Әлемдік және дәстүрлі діндер басшыларының III съезі қарсаңында Тұңғыш Президенттің Музейінде «Балалар ертегі салады» көрмесі ашылды, Қор көрме мен конференцияның қоса ұйымдастырушысы болды.

Порнографияны таратуға, зорлық-зомбылықты насихаттауға қарсы тұруды қатайту үшін күресеміз

БАҚ саласындағы, әсіресе порнографиялық материалдарды, эротикалық мазмұндағы, сондай-ақ қатыгездік пен күштеуге табынуды насихаттайтын ақпаратты таратуды, көрсетуді және жарнамалауды шектеу бойынша отандық заңнама нормаларын сақтау тұрғысынан республикалық БАҚ-қа жүйелі негізде мониторинг жүргізіледі. Мониторинг барлығы 45 негізгі республикалық БАҚ-ты қамтиды. Олардың 28-і қоғамдық-саяси бағыттағы жетекші республикалық басылымдар, 15-і Қазақстан аумағын кеңінен қамтитын электрондық БАҚ, 2 ақпараттық агенттік. Жүргізілген мониторинг қорытындысына сәйкес 2009 жылдың бірінші жарты жылдығында жоғарыда көрсетілген БАҚ саласындағы заңнама нормаларын республикалық БАҚ тарапынан бұзу анықталған жоқ.

ТІЛ САЯСАТЫ

Тілдерді, бірінші кезекте қазақ тілін үйренудің балабақшалар мен мектептерде тіл үйретудің озық әдістемелеріне негізделетін тиімді жүйесін құруға

Тілдерді дамыту саласында мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға этномәдени бірлестіктер кеңінен тартылады. Бүгінгі күні орыс қоғамдық бірлестіктерімен ынтымақтастық жолға қойылған, оның шеңберінде Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі мен Қазақстанның орыс қоғамдастығы арасында «Өзара түсіністік және ынтымақтастық туралы» меморандумға қол қойылды.

Меморандумды іске асыру шеңберінде мемлекеттік тілді білуден орыс жастары арасында «Тіл – халықтың жанын түсінудің кілті» республикалық конкурстары және славян этномәдени орталықтарының қатысуымен «Язык – всем знаниям ключ» конкурсы өтті.

Мемлекеттік тіл саясатын табысты іске асыруға жалпы білім беру сапасымен қатар барлық үлгідегі оқу орындарында мемлекеттік тілді үйретуді жақсарту ықпал етеді. Республикада қазақ тілінде оқытатын мектептердің желісі кеңейуде, олар қазіргі уақытта мектептердің жалпы санының 48% құрайды.

Жыл сайын қазақ тілінде оқитын оқушылардың контингенті артып келеді. Қазіргі уақытта олардың саны оқушылардың жалпы санының 58% құрайды.

Ана тілінде оқитын ұлты қазақ балалардың саны артты. Ағымдағы оқу жылында олардың саны ұлты қазақ балалардың жалпы санының 80,8 % құрады. Өзге ұлттың 20 мыңнан астам баласы қазақ тілінде оқиды, бұл ел халқының тіл саясатын оң қабылдауына дәлел бола алады.

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі 487 мекемеде (35%) және тәрбие тілі аралас балабақшалардың 1600-нан астам тобында балалар қазақ тілінде оқытылып, тәрбиеленеді.

Тіл саясаты саласындағы әлеуметтік зерттеулердің нәтижелері бойынша мектепке дейінгі мекемелерде қазақ тілінде тәрбиеленетін басқа ұлт балаларының саны 33,3% дейін көбейген. Олардың 3% - орыс ұлтының балалары.

Орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың іс қағаздарын жүргізуінде, бірінші кезекте халыққа қызмет көрсету саласына мемлекеттік тілді енгізуге

Мемлекеттік тіл саясатын іске асыру жөніндегі барлық іс-шаралар «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Заңға, Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес жүзеге асырылады. Қазіргі уақытта республиканың барлық облыстары, 29 орталық және 16 жергілікті атқарушы орган іс жүргізуді мемлекеттік тілге көшірді. 2009 жылдың соңына дейін барлық орталық және жергілікті мемлекеттік органдар іс жүргізуді мемлекеттік тілге көшіруді аяқтауы тиіс.

Мемлекеттік тілді еркін де ақысыз меңгеруі үшін мемлекеттің азаматтарды барлық қажетті жағдайлармен қамтамасыз етуіне

Мемлекеттік тілдің ақпараттық кеңістігін кеңейту мақсатында мемлекеттік тілді оқыту бойынша компьютерлік бағдарламалар кешені әзірленді. Интернет жүйесінде «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі» порталы жұмыс істейді, ол ұдайы түрлі интерактивті және танымдық материалдармен толықтырылып тұрады.

Тіл саясаты саласындағы маңызды міндеттердің бірі мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерін білетін қазақстандық тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Әр облыста тілдерді үйретудің озық технологияларын енгізу жөніндегі мамандандырылған орталықтарды құруға

Мемлекеттік қызметшілерге мемлекеттік тілді үйрету мақсатында барлық орталық және жергілікті атқарушы органдарда мемлекеттік тілді оқыту курстары жұмыс істейді, олар өз қызметін бірыңғай әдістеме негізінде жүзеге асырады. Балама ретінде тиісті оқу құралдарымен, көмекші құралдардан, сөздіктерден, дидактикалық материалдардан, практикалық әзірлемелерден тұратын компьютерлік бағдарламалар кешенімен оқытудың көпдеңгейлі бағдарламалары пайдаланылады.

Республикада еліміздің ересек тұрғындарына, оның ішінде мемлекеттік қызметшілерге мемлекеттік тілді үйретуді ұйымдастырудың бірыңғай желісі құрылды. Қазіргі уақытта республикада мемлекеттік тілді үйрететін 93 орталық жұмыс істейді. 2011 жылға қарай олардың санын 120-ға жеткізу жоспарлануда.

«Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасын кезеңдеп іске асыруға

Екінші жарты жылдықта «Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасын іске асыру шеңберінде «Тілдарын – 2009» республикалық олимпиадасын өткізу жоспарланған. Іс-шараның негізгі мақсаттары қазақ, орыс және ағылшын тілдерін еркін меңгерген дарынды жастарды анықтау және қолдау, тіл мәдениетін, қарым-қатынас мәдениетін арттыру және тілдік тұлғаны, қазақстандық патриотизмге, басқа халықтардың тілі мен мәдениетіне құрметпен қарауға тәрбиелеу болып табылады.

ЖАСТАР САЯСАТЫ

Ауыл жастарының сапалы кәсіби білім алуға қол жеткізуін қамтамасыз етуге

Ағымдағы жылдың ақпан айының екінші онкүндігінде «Жас Отан» ЖҚ Қазақстан Республикасы БҒМ бірлесе отырып, партияның Саяси кеңесі Бюросының кеңейтілген отырысында Мемлекет басшысы Н.Ә.Назарбаевтың Үкіметке берген тапсырмасын қолдау үшін баспасөз конференциясын өткізді. Баспасөз конференциясында «Жоғары оқу орындары оқушыларының жекелеген санаттарын қолдау жөніндегі шаралар туралы» ҚР Үкіметінің 2009 жылғы 17 ақпандағы № 177 қаулысы қабылданғаны және қосымша 11,5 мың білім беру гранты бөлінгені туралы ақпарат жарияланды. Қосымша гранттар мен жеңілдікті білім беру несиелері туралы толық ақпарат ҚР БҒМ www.edu.gov.kz сайтында «Қазақстандағы білім беру» айдарында орналастырылған.

Ағымдағы жылдың ақпан айынан бастап «Жас Отан» ЖҚ филиалдары Қазақстан студенттерінің альянсімен бірге республиканың барлық өңірлерінде бөлінген қосымша мемлекеттік білім беру гранттары мен ұзақ мерзімді жеңілдікті несиелер мәселесіндегі Үкіметтің саясатын түсіндіру бойынша іс-шаралар өткізді. Жеке және мемлекеттік жоғары оқу орындары студенттерінің гранттар мен несиелерді бөлу тетігі туралы сұрақтарына ЖОО ректорлары мен басшылары жауап берді.

Студенттерді қолдау жөніндегі «Жастар жалыны – Отанға, жомарт жүрегі - жастарға!» Бүкілқазақстандық марафонының басталғаны жарияланды. Партияның Жастар қанатының «Халықтың әлеуметтік қорғалмаған санаттарынан шыққан, белгілі себептер бойынша ЖОО-дағы оқуының ақысын төлеуі қиын «екпінді» және «үздік» студенттерді қолдау туралы» бастамасын қолдауға шақыра отырып, грант берушілерді тарту бойынша өңірлерде жұмыс жүргізді. Қорытындысы 2009 жылдың 17 наурызында Ө.Жолдасбеков атындағы Студенттер сарайында (Алматы қаласы) шығарылды. «Жастар жалыны – Отанға, жомарт жүрегі - жастарға!» Бүкілқазақстандық қайырымдылық марафонын өткізу кезінде бөлінетін гранттар, несиелер және атаулы стипендиялар туралы барлық облыстардан деректер жарияланды.

Марафонның мақсаты – ақылы негізде оқитын үздік студенттердің проблемаларына барлық деңгейдегі әкімдердің, ірі кәсіпорын басшыларының, ЖОО ректорларының, кәсіпкерлердің назарын аударту, болашақ мамандарды қолдау, материалдық жағдайы қиын және ЖОО-дағы оқуына ақы төлеуге мүмкіндігі жоқ студенттерге көмек көрсету.

Еліміздің ЖОО-да студенттер үшін қосымша білім беру гранттары мен ұзақ мерзімді несиелер беру бағдарламаларын іске асыруды түсіндіру бойынша кездесулер өтті. Студенттерді ақпараттандыру жөніндегі іс-шаралар кешенінде ЖОО студенттері үшін «Альянс банк» АҚ-да «Ашық есік күндері» өткізілді.

Мемлекеттік гранттар есебінен оқыған педагогикалық және медициналық жоғары оқу орындарының барлық түлектеріне «бірінші кезектегі жұмыс орнының» берілуіне

Партия жетекшісі, ел Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2008 жылғы 14 мамырда «Жас Отан» Жастар қанатының І съезінде берген тапсырмасын орындау үшін «Жас Отан» ЖҚ Қазақстанның ауыл жастары одағымен бірлесе отырып, «Ауыл жастары» жалпыұлттық бастамасын әзірлеу жөніндегі ведомствоаралық комиссияның жұмысына қатысты.

«Ауыл жастары» бағдарламасы ауыл жастарын қолдау және дамыту үшін жағдайлар жасауға бағытталған. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралардың 2009-2011 жылдарға арналған жоспары Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің өкімімен ағымдағы жылдың мамыр айында бекітілді.

Іс-шаралар жоспары мынадай бағыттар бойынша іске асырылады: проблемалардың мониторингі және оларды талдау, көшбасшылық дағдыларды арттыру, әлеуметтік құқықтар мен кепілдерді қамтамасыз ету, ауыл жастары арасында салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру, ауылда ақпараттық теңсіздікті төмендету, ауылға келген жас мамандарды қолдау, ауылдағы жастардың ҮЕҰ дамыту және жас дарындарды қолдау.

Бұл бағыттарды іске асыру ауыл жастарына елеулі қолдау көрсетуге мүмкіндік береді. Жұмыс істеу және тұру үшін ауылдық жерлерге келген жас мамандар үшін біржолғы келу жәрдемақысын төлеу және материалдық көмек көрсету қарастырылады. Бұл мақсаттарға жергілікті бюджеттерден 174 млн. теңге көлемінде, оның ішінде 2009 жылы – 48 млн. теңге, 2010 жылы – 60 млн. теңге және 2011 жылы – 66 млн. теңге қаражат бөлінетін болады.

Ағымдағы жылдың маусым айында «Нұр Отан» ХДП ОА-да «Ауыл жастары» қоғамдық бастамасының тұсаукесеріне арналған баспасөз конференциясы өтті.

Жұмыс істеу және тұру үшін ауылдық жерлерге келген денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт мамандарын әлеуметтік қолдауда Үкімет қабылдап жатқан шаралар туралы жастарды ақпараттандыру ақпараттық парақшалар тарату, «Жас Отан» ЖҚ филиалдары өңірлерде ұйымдастыратын баспасөз конференцияларын, дөңгелек үстелдер, пікірталас алаңдарын өткізу арқылы жүргізіледі.

Өткізілетін іс-шаралардың мақсаты - әлеуметтік мамандық бойынша оқу орнының түлегі әрбір нақты ауылда өзінің қажет екені туралы ақпаратты білуі тиіс.

Жасына шектеу қойылмастан, бұрын ауылдан қалаға кеткен әлеуметтік сала қызметкерлерінің және білім беру, медицина, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт мамандықтары бойынша ЖОО мен колледждерді бітірген жас мамандардың ауылға оралуын әлеуметтік қолдау көрсету жолымен ынталандыру туралы бейнеролик дайындау жұмысы жүргізілуде.

Ауылдық елді мекендерде орналасқан әлеуметтік сала объектілерінің денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт кадрларымен қамтамасыз етілуін талдау қазіргі уақытта Қазақстанда олардың жергілікті еңбек нарығында тапшы болуымен қатар оларға деген сұраныстың жоғары екенін көрсетеді.

Областар әкімдіктерінің деректері бойынша, бос лауазымдарды, объектілердің кеңеюін және мамандардың кетуін ескере отырып, 2009-2011 жылдарға арналған болжаммен әлеуметтік сала мамандарына деген қосымша қажеттілік 26 584 адамды құрайды, оның ішінде оқытушылар – 13 330 адам, денсаулық сақтау қызметкерлері – 7 340 адам, мәдениет қызметкерлері – 3 755 адам, спорт қызметкерлері – 1 122 адам, халықты әлеуметтік қорғау мамандары – 1 037 адам.

Әлеуметтік сала мамандарына тапшылық Қызылорда (4315 адам), Қостанай (2 778 адам), Алматы (2529 адам), Ақмола (2072 адам), Батыс Қазақстан (2059 адам) областарында байқалады.

2008 жылы 24 желтоқсанда Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауылдық елді мекендердің әлеуметтік сала қызметкерлерін әлеуметтік қолдау және ынталандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының № 111-IV ҚРЗ Заңына қол қойды.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауылдық елді мекендердің әлеуметтік сала қызметкерлерін әлеуметтік қолдау және ынталандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңды іске асыру ауылда тиімді кадр әлеуетін қалыптастыруға мүмкіндік береді, еңбек нарығын дамытуға, ауылдың әлеуметтік саласында кадр тапшылығын жеңу үшін жағдайлар жасауға, ауылдық жерде тұратын адамдардың өмір сүру дәрежесін, білім және кәсіби деңгейін көтеруге серпін береді.

Мұнда ең алдымен кең ауқымды ақпараттық-түсіндіру және үгіт-насихат жұмысына бағытталған мемлекеттік және қоғамдық күштердің нақты бірігуі қажет екені көрінеді.

Ауыл жастарының қатысуымен кадрларға қажеттілікті сезініп отырған ауылдық әлеуметтік объектілер (мектептер, ауруханалар, клубтар) (сұраныс) мен оқу орындарының (ұсыныс) өзара іс-қимылы ұйымдастырылады.

Бұл бағытта Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі жергілікті атқарушы органдармен де, қоғамдық бірлестіктермен де: «Жас Отан» Жастар қанатымен, Қазақстан студенттерінің альянсімен және Қазақстанның ауыл жастары одағымен белсенді ынтымақтастықта.

Ауылдық жерде барынша қажет жас мамандар үшін әлеуметтік пакет енгізуге қол жеткізетін болады. Оларда өнімді жұмыс үшін қажет жағдайдың бәрі - тұрғын үй, бастапқы кезеңдегі көтерме қаражат және т.б. болуы тиіс

Бүгінгі таңда республиканың ауылдық жерлерінде кадрлар тапшылығы проблемасы өткір тұр – жастар ауылға оралуға асығар емес, бұрынғы кадрлар кетіп жатыр. Білікті жас мамандарды ауылдағы жұмыс тартпайды, себебі ауыл өмірінің тұрмысы қалыптаспаған, яғни ауылдың әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымының жеткіліксіз дамуы орын алып отыр.

Ауылдық жерлерде еңбекақы қалада осындай қызметпен айналысатын мамандарға қарағанда 25 % артық екеніне қарамастан, ауылдық жерге мамандарды орнықтыруға ықпал ететін басты фактор **тұрғын үймен қамтамасыз ету проблемасы** болып табылады. Қызметтік баспана беру мүмкіндігінің шектеулі болуына байланысты жергілікті атқарушы органдарда әлеуметтік салада кадр мәселесін шешудің басты тетігі жоқ.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ауылдық елді мекендердің әлеуметтік сала қызметкерлерін әлеуметтік қолдау және ынталандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының № 111-IV ҚРЗ Заңымен мамандарға мынадай шаралар ұсыну көзделеді:

а) 2009 жылдың 1 шілдесінен бастап 70 АЕК мөлшерінде (89 100 теңге) біржолғы келу жәрдемақысын төлеу;

б) тұрғын үй сатып алу үшін әлеуметтік қолдау – 15 жыл мерзімге бюджеттік несие, сыйақы ставкасы 0,01%, 630 АЕК мөлшерінде (801 990 теңге);

в) республикалық бюджеттен қаржыландырылатын және ауылдық елді мекендерде орналасқан әлеуметтік сала мекемелерінің қызметкерлеріне лауазымдық жалақысын (тарифтік ставкаларды) кемінде 25 % көтеру.

Әлеуметтік қолдау шаралары 2009-2011 жылдарға арналған республикалық бюджетте көзделген бюджеттік бағдарламалар шеңберінде жалпы сомасы 21,5 млрд.теңгеге іске асырылатын болады.

Бұл заңның артықшылығы айқын көрінеді – бұл нақты мемлекеттік қолдауды жүзеге асыру жөніндегі және нарықтық тетіктерді пайдаланудың ТМД аумағындағы теңдессіз қадамы:

- маман тұрғын үй иесі болады;
- мемлекеттік қаражат – қайтарымды;
- маман ауылда 5 жылға қалады;
- бюджет қаражатын адам капиталына инвестициялау.

Әлеуметтік қолдау шараларын ұсыну тәртібі Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 18 ақпандағы № 183 қаулысымен бекітілген Ережеде айқындалған, оған сәйкес келу жәрдемақысын төлеу 2009 жылдың 1 шілдесінен бастап, ал маманға тұрғын үй сатып алу несиесін беру 2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап жүзеге асырылатын болады.

Әлеуметтік қолдау шаралары мамандардың көрсетілген санаттарына ауылдық елді мекендерде орналасқан денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт мекемелерінде одан әрі кемінде бес жыл жұмыс істеу шартымен Келісім негізінде беріледі.

Осы жұмысты ұйымдастыру үшін аудан әкімдігі аудандық мәслихат депутаттарынан, ауданның атқарушы органдары мен қоғамдық ұйымдары өкілдерінен тұратын тұрақты жұмыс істейтін комиссия құрады.

Ауылдық аумақтарды дамыту жөніндегі аудандық уәкілетті орган комиссияның жұмыс органы болып табылады. Ол әлеуметтік қолдау шараларын алуға үміткер мамандардың құжаттарын қабылдауды және тіркеуді жүзеге асырады, олардың шынайылығын тексереді және қаражатқа қажеттілікті есептейді.

Қолдау ұсыну туралы шешім қабылданып, келісім жасалғаннан кейін жұмыс органы күнтізбелік жеті күн ішінде келу жәрдемақысын 2009 жылғы 1 шілдеден бастап мамандардың жеке шоттарына аударады, ал сенімді адам (агент) отыз жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен 2010 жылғы 1 қаңтардан бастап маманға тұрғын үй сатып алуға арналған несиені ұсынады.

Мамандар үшін тұрғын үй сатып алуға арналған бюджеттік несие он бес жыл мерзімге беріледі; несие бойынша жылдық сыйақы ставкасы несие сомасының 0,01 % мөлшерінде белгіленеді. Маманның бюджеттік несие бойынша міндеттемелерді орындауы ол сатып алған тұрғын үйді кепілге қоюмен қамтамасыз етіледі. Несиелік келісім бойынша міндеттемелерді (жұмыс істеу міндеттемесін) орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайда немесе дефолт болғанда несие беруші қарызды үшінші тұлғаға ауыстыруға құқылы.

Жергілікті өкілдік және атқарушы органдар өздеріне қажетті мамандарды ынталандыру және тарту үшін қосымша қаражат бөлуге құқылы. Жергілікті атқарушы органның негізгі міндеттерінің бірі жоғары кәсіби білімі бар мамандарға әлеуметтік саланың қажеттілігін қанағаттандыру және ауылда кадр әлеуетін қалыптастыру болуға тиіс.

Областар мен аудандардың әкімдіктері, ірі ауыл шаруашылығы құрылымдары бір реттік тәртіпте келу жәрдемақысына қосымша сома төлеу, тұрғын үймен қамтамасыз ету, мал, жер учаскесін сатып алуда көмек көрсету түрінде ауылға оралған жас мамандарды қолдауды практикаға енгізуде. Облыстардың әкімдіктері коммуналдық қызметтер бойынша жеңілдіктер береді.

Үш және одан көп бала туған жағдайда тұрғын үй несиелерін

жабу үшін жас отбасыларына мемлекеттік демеуақылар берілуіне

Бюджеттік сала қызметкерлерін, яғни педагогтарды, дәрігерлерді, әлеуметтік қызметкерлерді, мәдениет және спорт қызметкерлерін әлеуметтік ынталандыру туралы заңнаманы насихаттау жүргізіледі, оның шеңберінде жас мамандарға 70 АЕК мөлшерінде келу жәрдемақысы, тұрғын үй сатып алуға 630 АЕК мөлшерінде 15 жылға дейінгі мерзімге бюджеттік несие және жалақысына 25 пайыз мөлшерінде үстемеақы қосылады. Осы мақсаттарға барлығы 21 миллиард теңге бөлінді.

Аудандық мәслихат денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт саласындағы мамандарға деген аудан әкімі тапсырыс берген қажеттілікті ескере отырып, жыл сайын мамандарға келу жәрдемақысын және тұрғын үй сатып алу үшін әлеуметтік қолдау көрсету туралы шешім қабылдайды.

Бөлінетін бюджет қаражаты дербестеледі, бұл олардың мақсатты жұмсалыуына кепіл береді.

Қазіргі уақытта қолданыстағы заңнама шеңберінде ауылға оралған жас мамандарды жергілікті атқарушы органдардың шешімімен қызметтік баспанамен және басқа да әлеуметтік көмекпен қамтамасыз ету бойынша бірқатар жұмыстар жүргізіліп жатыр.

Ветеринарлық дәрігерлер мен ауыл шаруашылығы мамандарын тарту үшін ірі ауыл шаруашылығы құрылымдары 50 мың теңгеден 150 мың теңгеге дейін біржолғы келу жәрдемақысын төлейді, тұрғын үймен қамтамасыз ету мәселесін шешеді, мал ұстауға ниет білдіргендерге ұзақ мерзімді несиелер түрінде мал бөледі, қыс мезгілінде жас отбасыларға көмір және ағаш сатып алуда көмек көрсетеді, аудан орталықтарында мемлекеттік қызметшілерге коммуналдық баспана жалға беріледі.

Салауатты өмір салты, темекіге, ішімдік пен есірткіні пайдалануға қарсы бағытталған насихат жөніндегі жұмысты елеулі түрде күшейтуге қол жеткізетін болады

«Жас Отан» ЖҚ жарғылық мақсаттары жастар арасында алкогольизмнің, темекі шегудің және нашақорлықтың таралуына қарсы іс-қимыл жасау, сондай-ақ салауатты өмір салтын насихаттау болып табылатын ұйымдармен ынтымақтасады. Оларға «Есірткісіз болашақ» КҚ, «За Казахстан, свободный от табачного дыма» Ұлттық Коалициясы, «Салауатты Қазақстан» ҚБ жатады.

Мысалы «Жас Отан» ЖҚ Қазақстан студенттері альянсімен және «За Казахстан, свободный от табачного дыма» Ұлттық Коалициясымен бірге тұрғындар арасында бұқаралық кампания, атап айтқанда электрондық дауыс беру жүргізді, оның барысында экспорттық және импорттық фильтрлі темекілерге унификациялау жолымен акциздік ставкаларды 2009 жылы 40 теңгеге дейін, 2010 жылы 70 теңгеге дейін және 2011 жылы 100 теңгеге дейін көтеру мәселесі жөніндегі бастаманы қолдауға 60 000 астам қол жинады.

ҚОЛАЙЛЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ОРТА ҚҰРУ

Өнеркәсіптік кәсіпорындардың атмосфераға газ тәріздес қалдықтарды шығаруы 2009 жылдың бірінші жарты жылдығында 1,13 млн. тоннаны құрады, бұл 2008 жылдың (1,58 млн. тонна) осындай кезеңімен салыстырғанда стационарлық көздерден ластайтын (зиянды) заттардың шығу мөлшерінен 28% аз. Лас суларды жерүсті су қоймаларына жіберу мөлшері ағымдағы жылдың қаңтар-маусым айларында 1 491,1 млн.м³ артты немесе 2008 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда лас суларды жіберу мөлшеріне қатынасы бойынша 4,5% өскен (1 426,4 млн.м³). Ағымдағы жылы 424,5 млн. тонна өнеркәсіптік қалдықтар, 4,27 млн. тонна қатты тұрмыстық қалдықтар қалыптасты.

Еліміздің барлық халқының таза ауыз сумен қамтамасыз етілуіне, «Ауыз су» бағдарламасы шеңберіндегі іс-шараларды іске асыруға бөлінетін қаражаттың пайдаланылуына бақылауды күшейтуге

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында салалық «Ауыз су» бағдарламасы бойынша сумен жабдықтау жүйесін дамытуға республикалық бюджеттен жергілікті бюджеттерге сомасы 13 млрд. теңгеге 175 объектіге арналған мақсатты трансферттер бағытталды. Сумен жабдықтау жүйелерін салуға және жаңғыртуға республикалық бюджеттен ағымдағы жылдың алты айында 26 объектіде 3,783 млрд.теңге иерілді, оның ішінде ауыз сумен қамтамасыз ететін бір объект пайдалануға берілді.

Табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануды және қоршаған ортаны қорғауды ынталандыру, қайта жаңғыртылған энергия көздерін пайдалануды, ресурстар сақтау бағдарламаларын іске асыруды мемлекеттік ынталандыру

Экологиялық кодекс табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануды және қоршаған ортаны қорғауды ынталандыру үшін негіз болып табылады. Бұл бағыттағы маңызды қадам Қазақстан Республикасының тұрақты дамуға көшуінің 2007–2024 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру болып табылады.

2009 жылғы 26 наурызда Қазақстан Республикасының Президенті БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы Рамалық конвенциясына Киот хаттамасын ратификациялады.

16-23 маусымда Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрлігі Таза технологиялар қорымен келіссөздер жүргізді. Қарау үшін су электр станциясының және газтурбиндік электр станцияларының құрылысы бойынша жобалар іріктелді.

Тұрақты даму мақсатында Қазақстан Республикасының жаңғыртылған ресурстары мен энергиясын тиіді пайдалану стратегиясының жобасы әзірленіп, ол 2008 жылы Үкіметтің қаулысымен мақұлданды.

Табиғи ресурстарды тиімді пайдалануды және қоршаған ортаны қорғауды ынталандыруға

Қазақстанда табиғатты пайдаланушылардың әсерінен экологиялық зардаптардың алдын алу бойынша заңнамалық және нормативтік базаны одан әрі жетілдіру жалғасуда.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экологиялық қауіпті технологияларды, техника мен жабдықты әкелуді реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 23 маусымдағы № 164-IV Заңы қабылданды.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Металлургия өнеркәсібінде әуе ортасына эмиссиялар бойынша техникалық регламентті бекітті (ҚРҮ 26.01.09ж. № 46 қаулысы), мемлекеттік экологиялық сараптамаға жататын 1 санаттағы объектілерді бөлу өлшемдері айқындалды (ҚРҮ 31.03.09ж. № 449 қаулысы).

Қоршаған ортаны қорғау министрінің бұйрығымен «Жоспар алдындағы, жоспарлы, жоба алдындағы және жобалық құжаттама әзірлеу кезінде белгіленетін шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға әсеріне бағалау жүргізу жөніндегі» нұсқаулыққа өзгерістер енгізілді. (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2009 жылғы 3 наурызда № 5577 болып тіркелген).

Табиғатты пайдалану саласында басқа да нормативтік құқықтық актілер қабылданды.

Табиғатты қорғау технологияларын мемлекеттік қолдау және дамыту, азаматтарға экологиялық білім беру және тәрбиелеу, экологиялық ақпараттық ашықтығы және міндетті экологиялық аудитті енгізу

Азаматтарға экологиялық білім беру және тәрбиелеу шаралар кешенін және көпсатылықты көздейді. Балабақшада тәрбиелеу мен оқытудың барлық бағдарламаларында аптасына бір сағат қана экологиямен танысуға арналған.

Орта білім беру жүйесінде экологиялық білім негіздері «Табиғаттану», «Жалпы биология» пәндері арқылы оқытылады, «Экология» пәні мектептерде факультативтік сабақ ретінде жүргізіледі.

Қазақстанда мамандандырылған экологиялық мектептер бар, оларда қоршаған ортаны қорғау мәселелері тереңдетіліп оқытылады.

Жоғары білім беру жүйесінде эколог мамандықтары бар. 2007 жылдан бастап Орталық Азия өңірлік экологиялық орталығы ЕҚЫҰ-ның ынтамықтастығы және қолдауымен «Қазақстан Республикасының жоғары білім беру жүйесіне тұрақты дамуды ілгерілету» бағдарламасын іске асыруды бастады.

Экологиялық ақпаратқа қол жеткізу Экологиялық кодексте көзделген. ҚР Экологиялық кодексінің 163-бабына сәйкес халықтың экологиялық ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету мақсатында «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» РМК жанынан Экологиялық ақпарат орталығы құрылып, жұмыс істеуде, ол экологиялық ақпаратты жинауды, есепке алуды, сақтауды және www.iacooc.kz және www.eco.gov.kz сайттарында таратуды жүзеге асырады.

Мемлекеттік және қоғамдық экологиялық сараптаманың рөлін күшейтуге, жобаларға, технологияларға және мемлекеттік бағдарламаларға сараптаманы қоса алғанда, оның жұмысының тетіктерін жетілдіруге

2009 жылдың бірінші жартыжылдығында Мемлекеттік экологиялық сараптамамен 667 жоба: соның ішінде нормативтік-құқықтық актілердің 21 жобасы, технико-экономикалық және биологиялық негіздегі, табиғиғылыми 19 жоба, жер қойнауларын пайдалануға деген 25 келісім-шарт, шаруашылық әрекеттің 602 жобасы қаралды. Қаралған жалпы саннан 83 жоба келісілмеген.

Өнеркәсіптік кәсіпорындар тарапынан экологиялық нормалардың сақталуына талапты қатайтуға

2009 жылдың 6 айының қорытындысы бойынша экологиялық инспекциясымен республика бойынша барлығы 7002 тексеріс жүргізілді. Тексеріс нәтижесінде табиғат қорғау заңнамасының 3821 бұзушылық фактілері анықталды. Жалпы сомасы 5,66 млрд. теңге 3431 әкімшілік айыппұл салынып, жалпы сомасы 7,24 млрд. теңге зиян келтіруді қалпына келтіруге 927 талап қойылып, оның 455 млн. теңгесі өндіріп алынды. Сотқа шаруашылық әрекеттерді тоқтату туралы 94 материал жіберілді.

Отынның сапасына талапты арттыру есебінен автомобиль көлігінің шығарындылар деңгейін төмендетуге

Автокөлік құралдар санының өсуі ауа бассейнінің жағдайын едәуір төмендетті, әсіресе ірі қалаларда автокөліктерден шыққан залалды заттардың көлемі, жалпы қалалық барлық атмосфераға шығарылған ластаушы заттардың, 60% құрайды.

«Қазақстан Республикасы аймағында жасалатын автокөлік құралдары шығаратын зиянды (ластаушы) заттарға қойылатын талаптар туралы» Техникалық регламентке сәйкес, ЕВРО стандарттарына сәйкес емес, автокөлік құралдарын қолдануға (шығаруға, сырттан әкелуге) тыйым салынған.

Айтулы Техникалық регламентке сәйкес шығарылатын залалды заттар бойынша ЕВРО стандарттарын енгізудің келесі мерзімдері белгіленді: 2009 жылдың 15 шілдесінен бастап ЕВРО-2; 2011 жылдың 1 қаңтарынан бастап ЕВРО-3; 2014 жылдың 1 қаңтарынан бастап ЕВРО-4.

ЕВРО стандарттар үшін жанармай сапасы бойынша келесі мерзімдер белгіленді: 2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап ЕВРО–2; 2011 жылдың 1 қаңтарынан бастап ЕВРО–3; 2014 жылдың 1 қаңтарынан бастап ЕВРО–4.

ЕЛДІҢ ҚОРҒАНЫС ҚАБІЛЕТІН АРТТЫРУ

Мемлекеттің ұлттық, аймақтық және жаһандық қауіпсіздікті нығайту жөніндегі іс-қимылын

Қауіпсіздіктің болашақтағы ең қауіптісі - жалпы жою құралының таралуы, трансұлттық арандатушылық пен діни экстремизм, нашақорлық пен қарудың заңсыз айналымы, этникалық және демографиялық алаңдаушылықтың өсуі, табиғи ресурстардың, әсіресе тұщы су қорының, жетіспеушілігі, кейбір аймақтардағы, жалпы әлемде де экологиялық жағдайдың төмендеуі болып отыр.

Әлемдегі әскери-саяси жағдайға жасалған талдаудан - бүгінгі күні басқа мемлекеттер тарапынан Қазақстанға қарсы тікелей әскери агрессия қаупі жоқ екені туралы тұжырым жасауға болады.

Әскери және әскери-техникалық ынтымақтастық мемлекеттермен әскери саладағы көпжақты және екі жақты келісім шеңберінде жүзеге асырылады.

Ынтымақтастықтың Шанхай Ұйымы форматында аймақтық күштердің консолидациясы (шоғырлануы) мен өзара әрекеттің тиімділігін қамтамасыз ету бойынша іс-шаралар жүргізілді.

ТМД шеңберінде Қазақстанның Қарулы Күштері үшін аймақтық қауіпсіздік мәселесін шешіп, Достастық тиімділігін арттыру ең басты міндет болып табылады. Ұйымдық әрекеттеріне қатысу ұжымдық қауіпсіздік келісімін қазіргі заманға лайық жағдайларға бейімделуін, қазіргі заманға лайық шақырулар мен қатерлерге қарсы әрекеттерге әрі қарайғы күштерді шоғырландыруға бағытталды.

Ынтымақтастық шеңберінде **Ресей, Қытай, АҚШ, және де Еуроодақ елдерімен** ең үлкен көлемдегі жұмыс атқарылды. НАТО мен ынтымақтастық дамып, «Бейбітшілік үшін серіктестік», «Жедел күш-қуат концепциясы», «Жоспарлау және талдау процессі» бағдарламалары жүзеге асырылып, тәжірибе мен әскери маман алмасуда.

Бейбітшіліктің орнығуы, халықаралық және аймақтық қауіпсіздік пен тұрақтылық, тәуелсіздікті ұжымдық негізінде қорғау, республиканың аумақтық тұтастығын сақтау, елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі басты мақсаттар болып табылады. Осы мақсаттарға жетуде саяси шаралар мен алдын-ала сақтандыру дипломатиясына үстемдік беріледі.

Көрсетілген уақытта республикамен, Кеңес Одағынан кейінгі кеңістікте, Қарулы Күштердің жоғарғы қолбасшысының бастамасымен **Ұйымның мүше-мемлекеттерінің жедел әсер етуші ұжымдық күшін құру бойынша Ұжымдық қауіпсіздік туралы келісімі** қауіпсіздіктің қамтамасыз етілуінде маңызды оқиғалардың бірі болып табылады.

ОДКБ мүше-мемлекеттері әскери шиеленісті реттеудегі міндеттерді шешу мүмкіндігі, аумақтық актілерді қилысу туралы арнайы операцияларды жүргізу, зорлық сипаттағы экстремизмнің көрініс алуын, наша жолдарын жабу және де ұйымдық қылмыстың басқа да көріністерін және де төтенше жағдайды жою жан-жақты әмбебап күшті күш-қуаттылығын құру қажеттілігіне әкелді. Бұл күштер іскери дайын, әмбебап, мобильді, техниканың соңғы күштеріне сай болады.

Қазақстанның Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрамаларының ең үздік әлемдік стандарттар негізінде дамытылуын

Мемлекеттің әскери құрылымының дамуы бір ойдан кешенді түрде 2006-2010 жылдар аралығындағы Мемлекет Қарулы Күштерін дамыту бағдарламасына сәйкес жүргізіледі.

Әлемнің алдағы әскерлерінде бүкіл қызмет барысында әскери мамандардың мамандандырылуын арттыру жүйесі өзін-өзі ақтауда. Осы орайда жағарғы оқу орындарынан кейінгі көп деңгейлі қайта дайындау жүйесі енгізілген. Білім беру жоғарғы лауазымға үйрету мен қызмет барысында біліктілігін арттыру шеңберінде жоспарланған. Мамандандырылған сержанттар жетекші рөлдегі **кадеттік корпус** толық институт құрылды. Қазақстандық біліммен қатар біздің әскери мамандарымыз Ресей, Қытай АҚШ, Еуропа және де басқа елдердің басты жоғарғы әскери орындарында білім алуда.

Құрлықтағы әскер құрылысы мен дамыту мақсатында **Құрлықтағы әскердің Басты командованиясі құрылды**. Олар қарулы күштердің құрамы бойынша күрделі және саны көп әскердің жағдайы мен тиімді басқаруына жауапты. Осымен қатар жеделдік пен басқарудың үзілмеушілігі жоғарылайды.

Біздің және ұжымдық қауіпсіздікке қыр көрсетулер мен қатерлерге қарсы лайықты іс-қимыл жасау үшін халықаралық әскери ынтымақтастықты дамытуды

ТМД қатысушы – мемлекеттерінің ПВО бірлескен жүйелерін іске асыру барысында халықаралық әскери ынтымақтастық шеңберінде Қазақстан белсенділікпен қатысады.

ОДКБ әскери құрамын күшейтуге ерекше көңіл бөлінуде. 2010 жылға дейінгі және алдағы уақыттағы ОДКБ-ң әскери ынтымақтастығының коалициялық Жоспарына сәйкес, әскери ынтымақтастық кешенді жүзеге асырылуда.

Келешекте Орта Азиялық аумақтың ұжымдық қауіпсіздігі Ұжымдық күштердің жедел түрде ашылуын іске асыруды ұзартқан.

ОДКБ ұжымдық қауіпсіздігін бірлескен (біріккен, аумақтық) жүйесін құруда нормативтік рәсімдеу мәселесі көтерілді. 2009 жылдың қаңтарында бейбітшілікті сақтау және ОДКБ аясында бейбітшілікті сақтау механизмі

құжаттарын нормативтік және ұйымдық рәсімдеу туралы Келісім күшіне еніп, нәтижесінде Ұйымдардың бейбітшілікті сақтау күшінің қалыптасуына септігін тигізді.

ШЫҰ-ы әскери – саяси ынтымақтастығы аспектісі аясында Қарулы Күш үшін ерекше басты назардағы мәселе Орталық Азияда болып жатқан қазіргі заманғы геополитикалық жағдайлар болып отыр. Халықаралық терроризм мен діни экстремизммен күресу, ШЫҰ мүше-мемлекеттерінің шекараларындағы жағдайлар, келешектегі шекаралық жағдайларды реттеу төтенше маңызы бар мәселе болып тұр.

Қарулы Күштер ШЫҰ қатысушы-мемлекеттерінде бірлескен антитеррористік жаттығулардың үнемі болып тұруының қажет екенін құптап отыр.

Қарулы Күштердің ШЫҰ-мен қарым-қатынасын дамытуда ерекше тиімді жағы, әскери қауіпсіздікті сақтау, халықаралық әскери-техникалық ынтымақтастықты дамыту болып отыр. Қарулы Күштер келешекте де ШЫҰ мүше-мемлекеттерінің қорғаныс министрліктерінің кеңестерінде, ШЫҰ шеңберінде болатын әртүрлі жанжақты консультацияларына қатысатын болады.

Қазіргі таңда Қарулы Күштердің НАТО-мен белсенді ынтымақтастығы дамып отыр, «Бейбітшілік үшін серіктестік», «Жедел күш-қуат тұжырымдамасы», «Жоспарлау және талдау процестері» атты бағдарламалар іске асырылып, тәжірибемен және әскери мамандармен алмасу жүзеге асырылуда. Қазақстан Қарулы Күштерінің он бірі НАТО стандарттарының талаптарына сәйкес, НАТО курстарында дәріс алды. 2009 жылдың басынан бастап 45 іс-шара жүзеге асырылып, оған 110 артық адам қатысты.

Қазақстан Республикасы ОБСЕ-нің толыққұқықты қатысушы-мемлекеті болып табылып, осы ұйымға Еуропадағы тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ететін құрылым ретінде қарайды. Қазақстан ОБСЕ-нің қатысушы-мемлекеттерімен теңқұқықты сұхбатты барлық: әскери-саяси (шиеленісті болдырмау, қарулануды бақылау механизмін жетілдіру мен сенімділік шараларын нығайту), экономикалық және қоғамдық білім үш өлшемде жүргізуді алға қойып отыр.

Қазақстандық әскери бақылаушылардың ОБСЕ миссиясының құрамына қатысуы практикалануда. Қорғаныс министрлігінің өкілдері президенттік, парламенттік сайлаулардың өтіуін бақылау жөніндегі ОБСЕ-нің қысқа мерзімді миссиясына қатысып жүр.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында қарулануды бақылау саласында, бірақ Қазақстан Республикасы аймағындағы инспекциялық шетелдік топтардың инспекциялық әрекеттерін ұйымдастыру мен қамтамасыз етуде, халықаралық келісім мен шарттардың ережелерін жүзеге асыру жөнінде бірқатар іс-шаралар іске асырылды.

Біздің әскерімізді қазіргі заманғы қару-жарақпен және әскери техникамен жарақтандыруды

Қаруландыру мен әскери техниканы дамыту және сақтап, күтуіне қарастырған, ағымды жылдың Бюджеттік қаражатын игеру жоспарына сәйкес «Байланыс жүйесін, әскери және өзге техниканы, қаруды сатып алу, қайта орнына келтіру және модернизациялау» бағдарламасы бойынша Қарулы Күштердің әуе қорғанысы Күштерін жарақтандыру үшін нұсқалған мерзім ішінде екі Ми-17 В-5 транспорттық вертолет сатып алынды.

Қорғанысты жоспарлау мен басқару процесіне жаңа технологиялар енгізуді

Қарулы Күштерді басқару мен жоспарлау жосығының алдыңғы қатарлы технологиялары - әскердің қазіргі заманғы автоматтандырылған жүйесі болып табылады, жаңа ақпараттық және телекоммуникациялық технология негізіндегі Қарулы Күштерді басқару тиімділігін едәуір арттырады.

Әскери-техникалық ынтымақтастық бойынша «ТАЛЕС» француз компаниясымен келесі жұмыстар жүргізілді:

ҚУТ диапазонды радиостанциясын жинау бойынша «Талес Қазақстан Инжиниринг» бірлескен кәсіпорыны құрылды;

бірлескен ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қойылды, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің өкілдерінен тұратын тұрақты негіздегі Ведомствоаралық жұмыс тобы, ««Самрұқ-Қазына» ҰҚФ» АҚ мен «Қазақстан инжинирингі» АҚ құрылды;

Стратегиялық серіктестікті, қарулану мен әскери техниканың біртүптігін есепке ала отырып, Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы президенттерінің, сонымен қатар Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы қорғаныс министрлерінің шешімімен АСУВ құру саласында ұсыныстар жасау жөнінде қазақстан-ресей сараптамашыларының жұмыс тобы құрылды. Осы байланыста 2009-2010 жылдарға арналған Қарулы Күштер әскерлерін басқарудың автоматтандырылған жүйесін құру жөнінде Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасы қорғаныс министрлерінің Іс-шаралар жоспары жасалып, қол қойылды.

Әскердегі құқық тәртібі мен тәртіпті нығайтуды

Әскердегі әскери тәртіпті нығайту мақсатында қылмыс пен әрқилы оқиғаларды болдырмау бойынша кешенді тәрбиелік және ұйымдастырушылық іс-шаралар жүргізіліп тұрады. Әсіресе 2009 жылғы көктемгі шақырумен толықтырылған жастармен жүргізілетін тәрбиелік шараларға, олардың әскери қызметке табысты бейімделуіне, ерекше назар аударылады.

Әскери тәртіп пен құқықтық тәртіп жағдайының талдауы 2009 жылдың 6 ай ішінде белгілі оң нәтижеге жеткендігіне куә бола алады.

Бәрінен бұрын, қайтарымы жоқ шығынға ұшыраудың, соның ішінде өз-өзін өлімге қию тәрізді келеңсіз көріністерінің төмендеу тенденциясы жалғасын табуда.

Сонымен, егер 2008 жылдың аналогиялық мерзімінде 59 қайтарымы жоқ шығынға ұшырау есепке алынса, 2009 жылдың осындай мерзімінде олар 30-ға дейін төмендеді.

Өз-өзін өлімге қиюдың 2008 жылғы 19-нан биылғы жылы 5 –ке түсті.

Осылардың болу себептері мен жағдайлары да өзгерді.

Жарғылық емес өзара қатынас негізіндегі қылмыс саны 37%, билік күшінің артуы 4%, мүлікке қол сұғушылық 3% төмендеді.

Әскери кадрларды даярлау жүйесін жетілдіру негізінде Қарулы Күштердің кадрлық әлеуетін күшейтуді

Бір жағынан, біздің Қарулы Күштерінің қажеттілігін, екінші жағынан мемлекеттің экономикалық мүмкіншілігін есепке ала отырып, кадрларды дайындаудың әлемдік тәжірибесінің талдау негізінде, келесі кешенді шаралар жасалды:

жаңа құрылымдағы офицерлік кадр дайындайтын элиталық әскери оқу орнын құру;

отандық әскери оқу мекемелерінде 3 деңгейде (орташа, жоғары, жоғарғы оқу орнынан кейін) білім беру жүйесін жетілдіру;

Қазақстаннан тыс жерлерде жоғары технологиялық мамандықтар бойынша әскери қызметкерлерді дайындау жүйесін кеңейту;

азаматтық оқу орындарындағы әскери кафедралардың күш-қуатын пайдаланып жұмылдырылған ресурс дайындап, жетіспейтін мамандықтар бойынша келісім-шартпен әскери қызметкерлерді оқыту;

элитті оқу мекемелері мен шет елде оқитын жастардың дайын бөлігін келісім-шарт бойынша тарту механизімін енгізіп, әскери қызметте қолдану;

барлық әскери қызметкерлердің әрдайым біліктілігін арттыру бағытында курстық дайындық жүйесін жетілдіріп, қарулы күштер қажеттілігін есепке ала отырып, кадр дайындау жүйесімен **офицерлік құрамның мансаптық өсімінің Типтік желісі әзірленді;**

Жылына офицерлердің орташа көбеюі 200-300 адам, бұл әскери қызметтің танымал да беделді екендігін куәландырады. Келісім-шарт бойынша да әскери қызметтің танымалдылығы өсіп отыр.

Жылына 910 адамның орнынан босау кезінде әскер қатары 1200-1300 офицермен толады, оның ішінде 700 кадрлік мамандандырылған әскер, бұл біздің 72-74% дайындығымызға және әскери дайындықтың жоғары деңгейде болуына мүмкіндік береді.

Біліктілікті арттыру курсы бойынша 2009 жылы 1757 офицер, 2010 жылы 2637 офицерді оқыту жоспарланды.

Академиялық білімі жоқ офицерлер үшін сол жылдың көктемінде алғаш рет Ұлттық қорғаныс университетінде Академиялық курстар ұйымдастырылды.

ОДКБ мүше-мемлекеттері үшін әскери кадрларды дайындау бойынша Келісімді жүзеге асыру шеңберінде әскери кадр дайындығында жеңілдік жағдайын қолдану одақтастық қарым қатнастың бекітілуіне әкелді. Қазақстан Республикасы 2009 жылы тегін білім беру арқылы 78 курсантты оқытты, соның ішінде 60-сы Қырғызстан Республикасынан, 14-і Тәжікстан Республикасынан және Ұлттық қорғаныс университетінде 8 офицер оқыды.

Әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелері үшін тұрғын үй мәселесін шешуді қоса алғанда әскери қызметтің ерекше жағдайларына барабар әлеуметтік пакет қабылдауды

Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 6 ақпандағы «Мемлекеттік саясаттың басты мақсаты – Қазақстан азаматтарының тұрмыстық жағдайын арттыру» атты Қазақстан халқына жолдауына сәйкес әскери қызметкердің ақшалай үлесі мен азаматтық қызметкерлердің жалақысы (2009 жылы 25 %, 2011 жылы 30 %), 2012 жылға қарай екі есеге жуық арттыру кезең-кезеңмен жүзеге асырылады.

2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қарулы Күштердің әскери қызметкерлерінің ақшалай үлесі артып, әскери лауазымдарының еңбек ақы мөлшері бойынша және әскери атағының еңбек ақы мөлшері бойынша 25 % артты.

Қазақстан Республикасының «1993 жылдың 20 қаңтарындағы «Әскери қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелерін әлеуметтік қорғау мен мәртебесі туралы» Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына 2009 жылдың 9 ақпанында қол қойылды, онда:

1) әскери қызметте солдат пен сержант лауазымына шетелде мамандандырылған әскери тәжірибесіне сәйкес алғашқы келісім-шарт келісілген кезде бір реттік ақшалай сыйақы төленеді;

2) келісім шарт бойынша солдат немесе лауазымдағы әскери қызметкер 8 жылдан артық қызмет жасағанда Қазақстан Республикасының ақылы оқу орнында білім алып мемлекеттік бюджет есебінен оқудың 50% төленеді.

Қазіргі уақытта әскери қызметтен босатылып қордағы азаматтарды әрі қарай еңбекпенен қамту сұрағы қарастырылуда. Қазақстан Республикасының Президентінің тапсыруына сәйкес, Қорғаныс министірлігі босатылудағы және әскери қызметтегі әскерлерді баспанамен қамтамасыз етудің кешенді түрде әзірленіп, Қазақстан Республикасы Әкімшілігінен қолданыс тапқан.

Жоспарланған іс-шаралар шеңберінде қолданыстағы жеңілдіктерді монетизациялау, әскери қызметкерлердің баспана сатып алуға немесе жеке тұрғын үй құрылысына алынған несие соммасы төлемінің реттілігін орнатып, босатылған әскери қызметкерлерді ақтап және жұмысқа орнатуды қамтамасыз етіледі.

2009 жылдың бірінші жарты жылдығында Қорғаныс министрлігінде пайдалануға:

- 1) Приозерск қ. Пирогова көшесінде 48 пәтерлік тұрғын үй;
- 2) Қарағанды облысының Сарань қ. 80 пәтерлік тұрғын үй;
- 3) Қарағанды облысының Ақтас п. 80 бөлмелік пәтер типті жатақхана;
- 4) Астана қ. Сороковая ст. 300 койка-орындық жатақхана;
- 5) Приозерск қ. Спортивтік кешен берілді;
- 6) Астана қаласында 184 пәтерлік тұрғын үйге кіргізу жоспарлануда.

Әскери қызметтің беделін көтеруді

Жоғарғы Қолбасшымен қойылған міндеттерді орындау шеңберінде, әскери мамандыққа деген мотивацияны көтеру жөнінде, әскери атақ бойынша еңбек ақы мөлшерін көбейту; жазғы құрамға үстемелер төлеу; жауынгер мен сержант лауазымында жүрген контрактілердің кластық біліктілігі үшін еңбек ақы мөлшері мен үстемелерді көтеру. Экономикалық қиыншылықтарға карамай, әскери қызметкерлердің ақшалай үлесі «атқыш» қызметіндегі «қатардағы жауынгер» 2-3 жыл еңбек сіңірсе, 2008 жылдың 1 қаңтарынан бастап 2011 жылға дейін 27 940 теңгеден 56 754 теңгеге, «бригада сержанты» болып, 7-9 жыл еңбек сіңіріп, «2-класты сержант» атағында болса – 65 895-тен көтеріліп, 133 849 теңгені құрайды. Бұдан басқа, әскери қызметтің әлеуметтік саласында бір қатар заңнамалық өзгерістер болады.

Қазақстандық жастарға әскери-патриоттық тәрбие беруді жан-жақты қолдайтын боламыз

Қорғаныс министрлігінің басшылығымен, әскери бөлімдердің және жергілікті әскери басқарма мекемелері мен жергілікті атқарушы билік мекемелерінің бастамасымен Ұлы Отан Соғысы ардагерлерімен, жергілікті соғыс ардагерлерімен, «ерлік сабақтарын», «жады вахталарын», әскери-спорттық ойындар мен жарыстарды Қазақстан Республикасы азаматтарын әскери-патриоттық тәрбиелеуді жетілдіру үшін өткізіледі.

Ауғанстаннан әскердің шыққанына 20 жыл толуына орай, Ұлы Отан Соғысының Жеңіс күніне 64 жылдық мерейтойына байланысты мерекелік іс-шаралар ұйымдастырылды.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ АЙМАҚТАҒЫ ЖӘНЕ ӘЛЕМДЕГІ ТҰҒЫРЫН НЫҒАЙТУ

Қазақстан мен Ресейдің, Орталық Азия елдерінің арасында тауарлардың, қызмет көрсетулер мен жұмыс күшінің еркін қозғалысы үшін қолайлы жағдайлар жасауға

Қазіргі таңда Қазақстан, Ресей және Белорусия арасында Кедендік одақ түрінде сауда-экономикалық интеграциясын қалыптастыру бойынша келіссөздер жүргізіліп жатыр.

Үш мемлекеттің Кедендік одағын қалыптастыратын негізгі элемент – **Ортақ кедендік тариф жобасы** 2009 жылдың 9 маусымында Қазақстан Республикасы, Белорусия Республикасы және Ресей Федерациясы үкіметтері басшыларының мақұлданды, ал ағымдағы жылдың қараша айында Мемлекет басшыларына қарауға жіберіліп, 2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енеді.

Арнайы қорғану, антидемпингтік және өтемақылық шаралардан басқа, кедендік одақтың қатысушы-елдерінің кедендік аймағында, біртұтас кедендік аймақта болатын, тауарлармен екі жақты саудасы, сонымен қатар осы кедендік аймаққа үшінші елдер жағынан ерікті қатынасқа жіберілумен болатын кедендік аймақтағы кедендік баж салығы және шектелген экономикалық сипаты қабылданбайды. Осыдан кейін екі жақ ортақ кедендік тариф қабылдап және басқа үшінші жақпен тауар айналымын реттеу шараларын іске асырады.

Ресеймен инновациялық секторларда екі жақты экономикалық өзара іс-қимыл саласын кеңейтуге

Инновациялық даму саласындағы қазақстан-ресейлік ынтымақтастығын белсендіру мақсатында радионавигациялық өрістің бірлескен мониторинг жүйесін, мемлекетаралық авто- мен теміржол тасымалының бірлескен мониторинг жүйесін құру бойынша барлық күшті бағыттады.

«Еуропалық жоғары таулық ғылыми ғарыштық сәуле орталығы» Халықаралық орталығын құру бойынша жобаны жүзеге асыру басталды. Бұл мақсаттарда Жер туралы ғылым орталығының Физико-техникалық институтымен Ресей Академиясының Физика институтымен бірлесіп, Тянь-Шань жоғары таулық ғылыми станциясында 3340м теңіз деңгейінен биіктікте (Алматы түбіндегі Жосалы шатқалында) күшті телескоп монтаждалды.

АҚШ-пен, Еуропалық Одақ елдерімен, Қытаймен тиімді экономикалық және саяси өзара іс-қимылдың жаңа нысандарын іздеуге

Жалпы алғанда Қазақстан Республикасының Еуропа Одағы елдерімен, Қытаймен өзара қатынасы жаман емес.

АҚШ-тың жаңа Әкімшілігімен конструктивті сұхбатты реттеу жөнінде міндет қойылып, қол жеткізген ынтымақтастық деңгейде сабақтастықты сақтап қалу.

ОБСЕ-де Қазақстанның алда төрағасылық жасайтын тұрғыдан саяси және құқық қорғау риторикасын нығайту - АҚШ-мен қарым-қатынаста болмай қалмайтын факт болып табылады. Осыған байланысты стратегиялық басымдылықтың америкалық саяси топтарында қазақстандық қоғамды модернизациялау мақсаты мен алдыңғы уақытта ОБСЕ-дегі қазақстандық төрағасылығын американдық қолдауын қамтамасыз ету мақсатында дәйекті түсіндіру бойынша жұмыс жалғасуда.

Еуропалық Одақ елдерімен экономикалық және саяси өзара қатынас кеңеюде. Ел басшысының ресми кездесулерінің нәтижесі бойынша үкіметаралық және ведомствоаралық көптеген келісімдерге қол қойылды. Атаулы құжаттар кең спектрлі өзара әрекеттер мен болашақты анықтайтын, тегіс бәрін қамтитын құжаттар болып табылады. Осындай маңызды құжаттарды бекіту – еуропалық мемлекеттер үшін Орталық Азия аймағындағы біздің елдің көшбасшылық орыны мен Қазақстанның басымдық маңызын ашып, куәландырады.

«Еуропаға жол» атты Бағдарламаны жүзеге асыру басталды, 19 ақпанда лондондық Ситиде Ұлыбританияның іскерлік топтарын «Еуропаға жол» атты бағдарламамен таныстыру және ҚР Үкіметінің антикризистік шараларды қабылдауын талдауға арналған дөңгелек үстел өтті. Динамично развиваются торговые отношения с Китаем, отмечаются положительные тенденции и в политических взаимоотношениях.

Осыдан басқа, қазақстан-қытай қатынастарының маңызды бағыттарының бірі – трансшекаралық өзендерді бірлесіп пайдалану мен қорғау болып табылады. Осы проблеманың дұрыс реттелуіне шекараның екі жағындағы тұрақты әлеуметтік-экономикалық даму мен айналадағы ортаның дұрыс сақталуы байланысты.

Бүгінгі таңда 22 өзен трансшекаралық ретінде мойындалып отыр. Осыған байланысты Ертіс пен Іле өзен бассейндеріндегі судың сапасы жөніндегі мәселелер қазақстан-қытай су қатынастарының ең маңыздысы болып табылады.